

spondentis.	.xcv.
Q ^{ue} nostre diffinitioni vel sponcioni n̄ est pertinaciter adberendū si potest in meli ^{us} mutari.	.xcvi.
Collatio piamonis de doctrina seniorum humiliter suscipienda.	.xcvii.
De quob ^{us} generib ^{us} bonorū monachorū	.xcviii.
De aliis duobus generib ^{us} malorū.	.xcix.
De humilitate & patientia p̄seruāda.	.c.
De inuidia detestanda.	.ci.
De iohanne seniore cur heremitica vita relicta ad cenobialem transierit.	.cii.
De cōmendatōne vtriusq ^{ue} vite.	.ciii.
De vtriusq ^{ue} professione et imperfectione.	.ciiii.
Q ^{ue} in solitudine nō extinguūtur viciozum affect ^{us} sed reprimuntur effectus.	.cv.
De examinatione patientie proprie.	.cvi.
De examinatione proprie castitatis.	.cvii.
Collatio pinufii de perfectōe peitentie.	.cviii.
De conuersione sancti theone.	.cix.
Q ^{ue} ieiunia et alia huiusmodi p̄ loco et tēpore seruanda sunt et moderanda.	.cx.
De primiciis et decis spūaliter offerēdis.	.cxj.
Q ^{ue} perfectis non est lex posita quia communia su pergrediuntur p̄cepta.	.cxii.
De diuersis causis stimulozum carnis.	.cxiii.
Q ^{ue} nō semper p̄ carnis pollutione sit abstinentiū a sacra communione.	.cxiiii.
Q ^{ue} a culpis venialibus nemo p̄ter cristū sit immunis.	.cxv.
De excellentia et perspicuitate vite contemplatiue.	.cxvi.
Q ^{ue} ea que imperfectis inculpabilia videntur perfecti grauiā in se reputant.	.cxvii.
Qualiter corpus mortis aggrauat aīaz.	.cxviii.
Q ^{ue} p̄pter venialia non oportet quemq ^{ue} a sacra communione se subtrahere.	.cxix.
Collatio abraham de omnimoda solitudine appetenda.	.cxx.
Q ^{ue} figendū sit et corp ^{us} i loco et mēs i dō.	.cxxi.
Q ^{ue} quedam facta perfectozum nō sunt infirmis trahenda in exemplum.	.cxxii.
Q ^{ue} perfectionem appetenti fugienda sunt parentum et amicorum blandimenta.	.cxxiii.
Q ^{ue} melius sit pauca merita cuz securitate acquirere q ^{uam} ad maiora lucra cū piclo aspirare.	.cxxiiii.
De radicibus viciozum in anima.	.cxxv.
Q ^{ue} n̄ sit fugienda peit ^{er} hoim frequētia.	.cxxvi.
De austeritate mēdū aliquaten ^{us} relaxāda.	.cxxvii.
De suauī iugo christi et ei ^{us} exaspeātōe.	.cxxviii.
De centuplo p̄fectozū i hac uita.	.cxxix.
De persecutionibus adiunctis et de fine sermonis.	.cxxx.

I. De impio honorij et theodosij et de sacro desiderio linguonensi Sigibertus.

Honorij post mortem archadii cum fratre suo theodosio regnauit annis .xiiii. Cepit autē anno domini .ccccxj. mundi vero quartimillesimo .lxxiiii. Hui^{us} anno p̄rio wādali duce crofco gallias p̄-

uagati. mltas vrbes et ecclesias subuerterūt Crofco tandem a mariano p̄fide arelati capt^{us}. et p̄ victas vrbes ignomiose retract^{us} ad mortem tor-

mentatur. Sub hoc turbine inter multos martir^{um} sanetur sedunensis. florentinus. et hilarius. desiderius linguonensis. cum vicentio archidiacono. a tidius vesontiensis episcopus. **Ex** gestis facti desiderij. Huius desiderij vite incium fuit castitas. sobrietas. elemosinarum largitio. misericordia in pauperibus pietas. modum p̄bitas. patientie. equanimitas. Itaq^{ue} vandalis urbem linguonicam obsidentib^{us}. desiderius eiusd^{em} vrbis p̄t̄ifex virtutibus p̄stātissimus. cum suis sacerdotib^{us} vel ceteris ciuib^{us} de muro clamabat dicēs. Christi serui sumus. cristum deū viuum et verū colim^{us} qui vniuersū mundū constituit. Nolite in nobis scelus crudele admittere. per quod dei potentia contra vos in iracundiā p̄uocetis. Wandali vero precipiti cursu irruptis portis ingrediebant in menia. Ast alii scalis appositis in muros diuersa d̄ parte ruentes. ignes de pergamo sūmittebant et gladijs diuersisq^{ue} iaculis ciues omēs cede impia prosternebant. Antistes in ecclesia in oratōne positus inuenit. regisq^{ue} cum ceteris cristiculis obtutib^{us} p̄sentatur. Ille autē de perditōe ciuiū pastoralis sollicitudinis dolore replet^{us}. pro se p̄cipem rogare noluit. sed vt peitibus ciuib^{us} subueniret attentius exorauit. Qui barbar^{us} naturali crudelitate durus. cuz elocutōe barbara respōderet quod etiam vir sanctus nō intelligeret. obtulit se etiam pro suis ciuib^{us} ceruice parata p̄ pastor ad victimam vt cessaret de ciuib^{us} pereitibus vel aliquatū iam ruina. Nulla rector impi^{us} pietate p̄motus sed crudelitatis perseuerātia inflamatus caput amputari p̄cepto sacerdotis. plures etiam christianos eadem sententia simul iteri re p̄cepit. et in toto pergamo in cristū cōfesside perseuerātes. eadem die diuersa sūt passim cede prostrati. Et quicūq^{ue} christum cōfess^{us} se dixit in eū credere de cultu religionis interrogat^{us}. nusq^{ue} in tota vrbe potuit euadere. **II.** **De miraculis eiusdem martiris.**

Ad confirmādum autem p̄clarū martiris testimoniū veritatem porta vbi percussor pro admissio scelere reus impulsioe capitis semetipsum peremit nullū ab eodem tempore ingressionis officium viatibus prebuit. nec egrediendi ab vrbe aditū plis ulterius patefecit. sed saxis clausa pro offensiois indicis dam nata potius perseuerat. Deniq^{ue} cū ipse gladiator sacerdotis beatum corp^{us} truncaret. in librum diuinum apertum ferientis ictus peraccessit. et ibi quidem multa folia perforauit. diuina tamē saluatione literarum tramitem non contigit. Effusio sanguinis et liuor in libro certum beati martiris passionis indicium manifestat. et in nullo scripture seriem legentibus perturbat. Deniq^{ue} nō post multum temporis deus iudex iustus sancti sui desiderij martiris vel ceterozum martirum vrbis ipsius vltione commot^{us}. in arelatensi vrbe. crescū p̄ncipem suis tradidit inimicis. Qui captus cethenatusq^{ue} tandiū est diuersis tormentis tempore diuturno afflictus. quousq^{ue} per crudelissimam assiduamq^{ue} cedem ad mortis interitum iuxta suū meritum perueniret. Beatus igitur desiderius p̄t̄ifex ob p̄cedentem conuersaciōem et boni operis studiū. condignā martirij coronā promeruit. Nam si quis ad eius limina egrotus aduenerit. in deo opitulante reuertitur confortatus. Si metore perterrit^{us}. sancti martiris obtentu idē redit

exulatus. Si cecus. daudus. surdus. mutus. etiā ab aduersa parte vexatus aduenerit. suā ibi q̄sq; medicinam. et remedia pristia sine mora percipit oportuna. Inter cetera virtutum suarum insignia multiplicia in suo nomine non patitur impunitaz ferre perfidiam. Nam si intra septa ecclesie ipsius inuocato nomine christi super eius sanctum alta re sub falsitatis ingenio mendax perpetrare temptauerit sacramentum. ultione diuina ilico in perditionis sententia condemnatur. Huius passio celebratur. x. kl. iunū. III. **Passio sancti antidi episcopi.** Ex gestis eius.

Porro sanctus antidius eadem tempestate ut dictum est martiriū subiit. qui ali quādo in tertia feria post palmas transiens potētem duni fluminis vidit agmen demonū gesta sua p̄ncipi suo referentium. et inter eos ethiopem manu sandaliū preferentem ad iudiciū. q̄ romanū p̄fulem cum hoc per. vii. annos i pugnatiū tandem ad lapsū traxerit. Qui vocans ad se ethiopem. et in virtute dei et sancte crucis super eum ascendens. p̄cepit ut eum rome sub manu domini cadez velocitate qua venerat saluū et incolumem p̄ferret. Itaq; demoni suppositus illū sepe versicim iterans. deus in adiutoriū meū intende. &c. eo vectante romā venit feria quinta hora celebrandi officii. Et demone pro forib; expectante. pape rem retulit. negantem per sandaliū ad penitentiam mouit. et missa vice eius celebrata et p̄te crismatis a se cōsecrati assūpta. demone reuectante ad ecclesiam suā rediit sabbato sacro hora celebrandi officii. Deniq; idem venerabilis ac sanctus archiepiscop; in p̄secutiōe vandaloꝝ alapis in facie cecus est. cūctisq; spoliat; aīctibus. variis ictibus cruciat; . Nam cruentus carnifex os et oculos ceterasq; corporis cōpagines fustibus et flagellis tundens omnia crudelitatis instrumenta. nisi christum in aris suis litās obnegaret minabatur. et postq̄m corp; intumescēs vulneribus. incussos flagelloꝝ ictū nudis vix ferre posset ossibus. constanti voce deum orabat et totoꝝ oza respiciens dicebat page miser cepta. dominus enim adiutor est &c. Quod indigne ferens pestifer. ictu singulari caput ei; gladio excussit. Huius passio celebratur. **Sigibertus** eo tempore rome feia gigātee magnitudinis de parētibus mediocris stature nata. multis stupore eāt

III. **De bellis honozii imperatoris.**

Alaricus autem rex roisigothoꝝ per ytaliam debachatus. mādat honozio imperatori. ut aut secū bello congregiat. aut gothis in regno suo locum ad habitādum largiat. Honozii; gallias furoꝝ gentiū; vndiq; expositas eis concessit. Vandali gallias quas per tot annos lacerauerūt relinquentes timore gothoꝝ. cum alanis et sueuis hispanias occuparūt. ibiq; fere. xxx. ānis habitauerunt. Alaricus facto federe cū honozio cum ad gallias sibi datus tēderet. silico ipso sancto die pasce ex improviso super eum irruit. et p̄mo impetu victoꝝ postea a gothis turpiter vincitur. Honozius cognito stiliconez esse tātoꝝ malozū incētoꝝ. et vite sue insidiatoꝝ eum cum filio ei; euchenico occidit. Alaric; rupto federe ytaliam repetit. ipsam romā capit. in ea loca multa incendit. multos affligit. a sanguine tamen et cede tempat et ad sanctorū; limina cōfugientibus indulget. tertia die sponte romā egredi

cur. ad sycliam nauigare tendens naufragiū patitur. et nō multo post apud cōsenciam vrbez hita morte defungitur. Capta est autez roma. ix. kl. septembꝝ anno. M. c. lxxiii. cōditionis sue. His diebus apud affricā in vticēsi litoꝝe dens gigantis inuentus est tam ingens. vt si minutatim i modulos nostrozum dentū cōcidereē. c. dentes inde fieri possent. Interim vandalis gallias scur sanctibus. congressi franci modigisilū regē cū. xx. milibus vandaloꝝum extinguit. et sup̄ma forte i ternetō vandaloꝝum fuisse. nisi reliquiis eorum rex alanorum resplendia subsidio veisset. Honorius porro imperator quia in deo sperauit affectu optime religionis liberauit euz deus a multis in se vndiq; insurgentibus tyrānis. Siquidem in britāniis gracianus. in galliis cōstācius. alias cōstācius et cōstans filii eius ex monacho cesar factus. Item post eos in galliis geroncius et maxi; solustus. iouinus. sebastian; . in affrica eraclian; rome terculus et atthalus ille quez gothi capta roma imperatorem ludicro creatuz vno die imperiali stemate procedere. crastino autem seruili stimate cuiq; ministrare fecerunt hic inq̄m nō iam ludicro. sed serie imperare affectans. Et hi omnes vt tyrānidem inuaserūt. diuersis locis. diuisis tpi bus. a militibus honozii capti aut extincti peierunt.

V. **De sancto maximo thaurinensi et scriptis eius et heresi p̄destinatorū.**

Eo tempore maximus thaurinensis episcopus claruit. qui in omeliis componendis et in ecclesia declamandis studuit elegantē. **Actoꝝ** hic legitur cōposuisse tractat; in laude apostoloꝝ et iohānis baptiste. et de sacro eusebio vercellensi ep̄o. et de sacro cyano. et librum de gratia baptismi. de auaricia et hospitalitate de defectu lune. de elemosinis. de ieiunio. de passione domini. de iuda traditoꝝe et multa alia. **Sigibert; p̄destinatorū** heresis hoc tempore cepit serpere. qui ideo p̄destinati uocantur. quia de p̄destinatiōe et diuina gratia disputātes asserbant q̄ nec pie uiuentibus p̄sit honorum oꝝperum labor si a deo ad mortem p̄destinati fuerint nec impiis obite q̄ improbe uiuāt si a deo p̄destinati fuerint ad vitam. Que assertio et bonos a bonis auocabat. et malos ad mala prouocabat. Hec heresis ex libris augustini male intellectis initium sumpsisse dicitur. VI. **De iudeo ficto baptizato ceterisq; gestis illius temporis.**

Anno honozii. vi. iudeus quidam cū q; stus causa sepe in multis hereticorum ecclesiis baptizatus fuisset. venit etiam ad ecclesiam orthodoxoꝝ. sub eadem intent. oē baptizandus. Et cum baptizari deberet. aqua fontis subito disparuit. et iterum atq; iterum aqua allata et fonte repleto iterum atq; iterum aqua disparsit. virtutem dei et iudei perfidiam ostendit. Anno sequenti zozimus romane ecclesie. xxxix. p̄sident hic decreuit cereum sabbato sacre pasce per ecclesias benedici. Quidam occidentalis vltimo āno cicli decēnouennales p̄ embolismo cōmunem ānum tenentes. ac per hoc in pasca celebrando aberrantes diuino miraculo ad veritatem reuocatur in vna enim italie ecclesia vbi in sabbato sacro pasce hora baptisandi solebat aqua diuinitus manare. et statim ex se redire. nullo deducturis penit; apparente tunc temporis iusto eidem. viii. kl. apl pasca celebrantes. aqua non emans expectatōe

totius diei ac noctis sefellit. legitimo autē die pasche hora baptizati aq̄ solito emanās. kl. maii pascha debere celebrari ostēdit. Corpora factorum stephani p̄thomartiris. nicodemi. gamalielis. et a bibon. luciano p̄sbitero reuelata sūt. et corp⁹ quidem p̄thomartiris stephani. iohānes episcopus a caphargamala ibi l̄m trāstulit quod post ali quot annos inde leuatum a iuliana matrona que corpus alexandri viri sui sepulci iuxta corpus p̄thomartiris leuare volens. pro corpe viri sui corp⁹ p̄thomartiris leuauit. et multa miraculorū gloria illustratū constātinopolim detulit. VII.

De inuentione sancti stephani cum sociis.

Ex historia reuelationis eius.

ITaqz sanct⁹ gamaliel nocte quadā apparuit p̄fato p̄sbitero in territorio hierosolimitano. Quem cum terciō vocasset dixit ei. Surge vad et dic iohāni episcopo hierosolimitano vt nos reuelet veloci⁹. qz eius tempore releuādi sumus. Nec p̄pter me hoc dico. sed propter illos qui mecum sunt. sūt enim digni magnis honoribus tumulari. et ille loc⁹ in quo iacemus nimis est despectus. Cui p̄sbiter nomine lucianus. Domine tu quis es. Ego sū inquit gamaliel qui nutriui paulum ap̄lm. Qui autem iacet mecum ipse est sanctus stephanus. qui a iudeis lapidatus est et die ac nocte in exapoli ciuitate iacuit. et inde abstractus iussu sacerdotum in via proiectus est. vt a feris et auibus voraret. et tam eum nec aues nec canes tangere p̄sumperūt. ego autem feci eum sepeliri in monumento meo nouo. Ille alter qui mecum iacet. ipse est nicodemus nepos meus. qui nocte ad dominū venit. et a petro apostolo et iohāne baptismū suscepit. Vnde indignati in eum p̄ncipes sacerdotum cogitabāt eū occidere sed ob reuerētiam mei verberātes tātum seminecem reliquerūt. et ab vrbe eiciētes. om̄em substantiam eius diripuerūt. Cui cum ego egrotāti necessaria ministrassem. paululū superuixit. et ego feci eū ad pedes facti stephani sepeliri. Ille vero tercius qui mecum est. ipse est abibas fili⁹ meus. qui āno etatis sue. xx. mecum baptismū suscepit. et virgo permanēs cum paulo discipulo meo legem didicit. Vxor vero mea achea et selemias p̄mogenitus meus nolentes in christum credere alibi sepulci sūt. quorū sepulcra vacua iueies. Hoc dicto disparuit. Cū ergo lucian⁹ orasset deum vt si hec visio ex deo esset. iterum ei et terciō appareret. in sequenti sexta feria ei sicut p̄zius apparuit. et interrogauit eum cur ita dissimulās ad iohānez episcopū nō perrexit. Nō inquit dissimulaui dōne. sed rogauī deū. vt si hoc ex deo esset tribus michi vicibus appareret. Cui gamaliel. Audi pater. Quia cogitasti si nos simul mueres. quomodo reliquias singulorū discernere posses. vide que tibi ostendo. Et ostendit ei quattuor calathos. tres aureos plenos. vnum rosīs rubentib⁹ et duos alios rosīs albis. et quartum calathum argenteum plenum croco. Et dixit gamaliel. isti sunt loculi in quibus iacemus. et he rose reliquie nostre sūt. Calathus plenus rosīs rubeis. est locus in quo fact⁹ stephanus requiescit. qui solus ex nobis quattuor martir fuit. Alii duo aurei pleni rosīs albis. sunt loc⁹ meus et nicodemi nepotis mei. Quart⁹ autem argente⁹. est abibe filii mei. quia virgo et mund⁹ exiuit de mundo. Et his dictis iterum disparuit. Feria autē. vi. sequentis ebdomade ei ter

cio quasi iratus nimis apparuit. et de hac dilatione et negligentia eum grauiter increpauit. Scat̄ lucianus surgens iuit hierosolimā. et cū hoc episcopo retulisset. ille gratias agens. duocatis aliis episcopis perrexit illuc. Et cum cepissent fodere facto tremotu tāt⁹ odor erupit. quantum nullus sensisse se meminit. Cuius odoris virt⁹. meritis sanctorum. lxxiii. homines a diuersis infirmitatib⁹ liberauit. Et sic cum magno gaudio in ecclesiā syon que hierusalem est sanctorū reliquias transtulit. vbi beat⁹ stephāz archidyacon⁹ ab apostolis fuerat ordinat⁹. VIII. **De miraculis eiusdem martiris. Sigibertus.**

ANno honorū viii. ozosius p̄sbite rediēs a hieronimo. ad quem missus fuerat ab augustino. pro discenda questione d̄ origine anime. reliquias p̄thomartiris stephani ad affricam detulit. cum historia inuentionis ei⁹. qm̄ gratia miraculorum p̄sequente vbi⁹ deus miracauit. Vnde plura augusti⁹. multo plura scripsit enodius. **Augustin⁹ de ciuitate dei libro vicesimosecūdo.** Ad aquas abitaranas episcopo afferente p̄iecto reliquias gloriofissimi stephani martiris. ad eius memoriā veniebant magne multitudinis cōkursus et occurs⁹. Abi ceca mulier vt ad episcopū portātem ducere⁹ orauit. Flores quos ferebat dedit. recepit. oculis admouit. protinus vidit. stupentib⁹ qui aderāt p̄ibat exultans. viam carpens. et vie ducem ultei⁹ nō requirens memoriā memoriā martiris q̄ posita est i castris finitensi. quod ypponenis colonie viciniam est eiusdem loci lucillus episcop⁹. populo precedente atqz sequente portabat fistula cui⁹ molesti a iam diu laborauerat. et familiarissimi sui medici qui eum secarat opiebatur manus. illi⁹ pie sarcie refectione repente sanata est. nam deinceps eam in suo corpore nō inuenit. Eucharis p̄sbiter ex hispania calanie habitās uetere morbo calculi laborabat. per memoriā sup̄dicti martiris quā possidius illo aduexit episcopus salu⁹ fact⁹ est. Ite⁹ ipse postea morbo alio preualecente mortu⁹ est sic iacebat vt ei iam pollices ligarenē opiculatōne memoriā martiris cum de memoriā eius reportata fuisset. et super iacentis corp⁹ missa ipsius p̄sbiteri tunica suscitāt⁹ est. Fuit ibi uir in ordine suo p̄marius nomie marcialis. euo iam grauis et mltū abhorrens a religione christiana. habebat sane fidem filiam. et generuz eodē anno baptisatū. Qui cum eū egrotantem multis et magnis lacrimis rogarent vt fieret christianus. prorsus abnuic. eozqz a se turbida indignatione summouit. Visū est genero eius vt iret ad memoriā sancti stephani et illic q̄ntum posset pro eo orare. vt deus illi daret mentem bonam. qua credere n̄ differret i christum. fecit hoc ingenti gemitu et fletu. et sincerē ardente pietatis affectu. Deinde abscedens aliq̄ de altari florum quod occurrit tulit. ei⁹qz cum iax nox esset ad caput posuit. Tum dormitum est. et ecce ante diluculum clamat. vt ad ep̄m curreret qui forte mecum tunc erat apud ypponem. cuz ergo eum audisset absentem. venire p̄sbiteros postulauit. Venerunt. credere se dixit. Admirantibus atqz gaudentibus omnib⁹ baptisat⁹ est. Hoc qm̄ diu vixit in ore habebat. Christe accipe spiritum meum cum hec verba beatissimi stephani quando lapidatus est a iudeis vltima fuisse nesciret. que huic quoqz vltima fuerunt. Nam non multo p̄

etiam ipse defunctus est. Sanati sunt illic per eum
dem martirem etiam podagrici. vnus cuius pere-
grinus vnus. Sed cuius oimodo. peregrin? autem
per reuelationem quid adhiberet quando doleret
audiuit. et cum hoc fecerit. dolor continuo conq̄
escit. **IX. Item de eodem.**

Hvdurus nomen est fundi. vbi ecclesia ē
et in ea memoria martiris stephani. Pu-
erum quendam puulum cū ī area luderet
exorbitantes boues qui vehiculū tra-
hebant rota obruerunt. et confestim palpitauit
expirās. Hunc mater arreptum ad eandem meo-
riam posuit. et nō solum reuixit. verum etiaz ille
sus apparuit. Sanctimonialis quodā ī vicina pos-
sessione q̄ aspaliana dicitur. cum egritudine labo-
raret. et d̄ vica d̄sparet ad eādē mediā tunica ei?
allata est. que antequā reuocaret illa defūcta est.
hac tamen tunica operuerūt cadauer eius pentes
et recepto spiritu salua facta est. Apud ypponem
bassus quidam syrus ad memoriā eiusdem marti-
ris orabat pro egrotante et p̄dicitate filia. eoq̄ se
cum vestem eius attulerat. et ecce pueri de domo
cucurrerunt qui ei mortuam nūciarent. Sed cum
orante illo ab amicis ei? exciperent. prohibuerūt
eos illi dicere. ne p̄ publicum plangeret. Qui cum
domum redisset iam suorum eiulab? personātes
et vestem filie quā ferebat super eaz p̄cisset red-
dita est vite. Rursus ibidem apud nos hyreni cu
iusdam collectarii filius egritudine extinctus est.
Cumq̄ corp? iaceret exanime. atq̄ a lugentibus
et lamentatibus exequie pararentur. amicorū ei?
quidam inter aliorum consolatiū verba suggestit
vt eiusdem martiris oleo corpus perungeretur.
Factum est. et reuixit. Item apud nos vir tribu
cius eleusm? als eulensis super momoriam mar-
tiris que in suburbano eius est. egritudine exani-
matum posuit infantulū suū et post oratōez quaz
multis cum lacrimis ibi fudit. viuentem leuauit.
Vr̄ali etiam que colonia vr̄ice vicina est. multa p̄
clara per eūdem martirem facta cognouim? . cui?
ibi mediā longe p̄sq̄m ap̄d nos ab episcopo eno-
dio constituta est. Cū enim nuper illic essem? . pe-
troniā clarissimā feminā que ibi mirabiliter ex
magno atq̄ diuēno (ī quo medicorū adiutoria cū
ēta de fecerāt) lāguore sanata ē. hortati sum? uo-
lēte supradicti loci ep̄o. vt libellū daret qui recita-
ret ī populo et obedientissime paruit. ī quo po-
sūt etiam quod hic recitare non possuz. quamuis
ad ea que hoc opus vrgent festinare compellar.
A quodā iudeo dixit sibi fuisse p̄suasū. vt anulū
capillatō vinclo isereret. quo sub omī veste ad nu-
da corporis cingereē. qui anul? haberet sub gem-
ma lapidē ī renibus inuentū bouis. hec alligata q̄
si remedio ad sancti martiris limina veniebat sed
profecta a carthagine cū ī confinio fluminis bar-
grade ī sua possessione mansisset. surgens vt iter
p̄geret. atē pedes suos illū iacentem anulū vidit
et capillatiam zonā qua fueat alligat? miāta temp-
tauit. quā cū omnino suis nodis firmissimis sicut
erat comperisset astrictam. crepuisse atq̄ exiluisse
anulū suspicata est. qui etiam ipse cum integer?
fuisset inuent? . future salutis quodāmodo pign?
de tanto miraculo se accepisse p̄sūpsit. atq̄ illud
vinculū soluens simul cum eodem anulō proiecit

Nū / ī flumen. **X. Item de eodē.**
est apud nos factum non maius q̄ ī illa
que dixi. sed tam clarū atq̄ illustre miā

culum. vt nullūz arbitrer esse ipponensū. qui hoc
non uident vel didicerit. nullum qui obliuisci nō
la ratione potuerit. Decem quidez fratres quorū
vii. sunt mares. tres femine. de cesarea capadocie
suorum ciuium non ignobiles. maledixio matris
retenti patris eorum obitu destituti que iniuriā
sibi ab eis factam acerbissime tulit. tali pena sunt
diuinitus coerciti. vt horribiliter quatrentur om-
nes tremore mēbrozum. In qua fedissima specie o-
culos suorum ciuium non ferētes. quazuerū cū
iqz ire visū est. toto pene orbe vagabāt romano.
ex his etiam ad nos uenerunt duo frater et soror
paulus et palladia. mltis aliis locis miseria diffā-
mante iam cogniti. Venerunt autem ante pascha
ferme dies quīndecim. et ecclesiam quotidie ingre-
diētes. ī ea memoriā gloriofissimi martiris ste-
phani frequentabant orantes. ut sibi iaz placareē
deus. et salutem p̄stinā reddēt. et illic et quocūqz
ibant conuertebāt ī se ciuitatis aspectū. Nōnulli
qui eos alibi viderant. causamqz tremoris eorum
nouerant alijs utcūqz poterant indicabāt. Veit
et pascha. atqz ipso die dominico mane cum iā po-
pulus frequens p̄sens esset et loci sancti cancel-
los vbi martirium erat idem iuuenis orans tene-
ret. repente p̄stratus est. et dormienti simillimus
iacuit. non tamen tremens sicut etiam per somnū
solebat. Stupentibus qui aderāt. atqz alijs pauē-
tibus. alijs dolentibus. cum eum quidam uellent
erigere. nōnulli prohibuerunt sed potius exitum
expectandum esse dixerunt. Et ecce surrexit. et nō
tremebat. quoniam sanatus erat. et stabat incolumi-
s inueniens inuenientes. Cū autem venisset ad me
produxi eum ad populū. et re eis ostensa. sequen-
ti die libellum de narratōne illius eis recitandū p̄-
misi. Quod dum fieret videbat populus fratrem
sanatum. et sororem eius iuxta eum membris om-
nibus cōtinentem. Post hec recitata uita de cō-
spectu populi eos abire p̄cepit. Et cū de hac dis-
putarem. illa soror cancellum intrauit. et statū ve-
lut obdormiens subito sanata stetit. Vnde ea pro-
ducta ī medium. de vtriusqz sanitate apud om̄s
exultatio magna fuit. **XI. De bonofacō p̄-
pa et de quibusdā alijs.** **Bigbertus**

Hanno honorij. ix. samione et marcomi-
ro francozum ducibus defunctis. fran-
ci ī p̄ne deliberant. vt et ipsi sicut alie
gentes regnum habeant et filiū marco-
miri ducis pharamūdum sibi regem ordināt. qui
regnauit annis. xi. Anno eiusdem imperatoris. x.
bonofacius romane ecclesie. xl. p̄sides. Cōtra hūc
ordinato eulalio. et pro hoc dissidēte ecclesia. am-
bo iussu honozii augusti vr̄bez egrediuntur et sic
reprobato eulalio iussu augusti bonofacius quia
p̄rior ordinatus fuerat sedi aplice restituit. Hic d̄
creuit vt nulla mulier aut monacha pallam sacra-
tam altaris contingeret aut lauaret. aut incensum
poneret. et vt seruus vel obnoxius curie aut cu-
iulibet rei non fiat clericus. Anno sequenti hic
ronimus per. lvi. annos libris suis confectis. ita
corpore p̄ laboribus defecto. vt lecto surgere ne-
quiret. nisi apprehenso manibus fune. qui ad hoc
de trabe pendebat. obiit apud bethleem anno eta-
tis sue. xcviij. Anno sequenti franci vti ceperūt
legibus. et legem salitam dictauerunt per quattu-
or gentis sue p̄ceres. electos de plurib? his appel-
latos nominibus vlogast bosogast lalagast. vrei
digast. ī villis germanie. salechāi bodoai widoai

Hi quattuor proceres per crimulas causarum
origines convenientes solcite tractantes de singu-
lis discutendo sicut lex saluta declarat iudicare d
creuerunt. Wandalis alani sueui regiones hispani-
arum ad habitandum inter se trifariam comperti-
ti. et in tribus regnis diuisi. collidunt inter se in
testino bello. Anno sequenti honozius constanci-
um virum sororis sue placidie in imperium ascit
qui octauo imperij mense obiit. Estimo hunc esse
constancium quem beca dicit in gallia ab honozio
missum. **Hugo ubi supra** His diebus ageci-
ordinatur patricius romanorum. vir inditus. et
bello strenuus siquidem burgundiones contra ro-
manos rebellantes perdomuit. Que gens ab yta-
lia quondam exiens super ripam reni fluminis re-
federat. et crebra habitacula que vulgo burgi vo-
cantur condens. nomen ex opere assumpserat. hac p-
terea tempestate. athila rex hunorum gallias depo-
pulatorus aduenit. Jamq; methensi vrbe exusta.
aurelianensem minabatur euertere ciuitatem.

XII. **De sancto aniano aurelianensi.**

Erat tunc sanctus anianus eiusde vrbis
episcopus. cuius p-ibus inuitatus pre-
fatus agecius romanoz patricius ab a-
relato aurelionis pperauit. et vna cuz
theudone et tozsmodo theudonis regis gothoz
filio athilam inuasit. et vrbe ab iminenti pericu-
lo quam iam tenebat obsessam liberauit. **Ex ge-
stis eius.** Hic sanctus anianus virtutum insignis
declarat. beato enurcio vel euercio i aurelianen-
si cathedra successit. Cum igitur ciuitatis illi me-
nia solemniter ingressurus esset. peccit ex agrippio
qui militibus pperat. vt omnes quos p variis cri-
minibus in carcere tenebat inclusos. ob merito
sui gratiam redderet absolutos. Et quos cuz ille
omnino resistendo negaret. lapis magni ponderis
ab alto cecidit. eiq; in verticem illisit. Qua per cul-
sione prostratus. et famulorum manibus ad do-
mum ppriam deportat. quatoti? agnouit q idē
eo letalis plaga super eum descenderit. quia pstaē
noluit quod vir dei postulauerat. Sed cum sang-
uis ex eius capite fluere non cessaret. et predict-
pontifex eum caritatis gratia visitasset. mox vt ei
us vlneri manu propria uexillum crucis opposuit
riuum sanguinis strigens eum ab interitu liberauit.
Et dū vnum correctū oratōe saluauit. pro reliq;
quos aē petierat impetrauit. Visū est autem vt
ecclesiā quam eius precessor fūdaauerat altiori cul-
mine pueberet. Tūc architectoz qui artificib; p-
erat de tecto corruens. icurrit mortis periculum
ita vt omni quassato corpusculo. vix ultimo spiri-
tu palpitaret. Ad quem sanct- accurrens signum
xpi porrexit apprehensaq; dextera saluti pristine i
momento eum restituit. atq; ad perficiendū op-
quod ceperat ire mandauit. XIII. **Qualiter
vrbe suam liberauit ab hunis.**

Interea gens hunorum perfida. cum re-
ge suo athila. uagā sue habitatiōis egre-
ssa crudelit in plurimarū gentiū frende-
bat perida. Cūq; gothis obuiam pperā
ad amnem ligim peruenisset. et aurelianensū me-
nia vallans. omne malicie sue argumentū i eiusdē
urbis interitum cōuertisset. episcopus in domino
confidens per ambulatoriū muri sanctorū pigno-
ra gestans suauī voce cātabat. Tum miser quidez
sacerdos a barbaris capt- his uerbis eū allocut-
est. Quod tu modo agis vnusquisq; nostrū i ci ui

tate sua studiosē peregrit. sed nulli profuit. Hec
locutus diuina ultione statim cecidit mortu- per-
petua pena cōdemnat. Interim hostilis exercit-
tela iactabat. etiam arietib; murū quatibat. Tūc
fugiente ad ecclesiam populo. ep- hortabatur. eū
spare in domino. Ipse vero murū ascendit. et ta-
citus celum aspiciens orauit. Cūq; sibi dñi aux-
iliū adesse sensisset repente contra barbaros expu-
it. tantaq; subito pluuie moles descendit. et impi-
orum impetum quadriduana inundatōe compssit
ut nequaq; se ullus pugnatur- ex hostibus trans-
ferre in locū alterū posset. sed mira dei potētia ca-
uam hostilem susebat. Cessate igit nimbo fact-
ep- ad athilam pro populo sibi omisso. rogatur-
accessit. sed a perfido spretus rāso contrario ciui-
tatis claustro se retulit. Postera die apertis por-
tarū repagulis athale proceres vrbe ingressi sūt
forte q; ad diuidendū populū missa. plaustra one-
rabant innumera de populi substantia. Cūq; san-
ct- populū admoneret vt n- sic quoq; d- domo
desperarent repente more pphetico translat- est
a domino ad locū ubi agecius patricius. qui rem
publicam i galliis gubernabat. cum exercitu suo
secum pariter thozsemō rege gothozum dgebat
Itaq; militi aulico oñsus ait. Vade dic filio meo
agecio. q si hodie adesse ad ciuitatem distulerit ve-
niendo. iam crastino nichil pderit. his dictis sta-
tim recessit. Cūq; miles agecio nūcium retulisset.
ille letus de victoria iam securus diuina reue-
latione dmonitus. vnacū thozsemō et suo atq; go-
thozum exercitu concit- aurelianis p- git. hostes
imparatos reperit. magnāq; stragē super eos ex-
ercuit. Itaq; hunozum alii succubuerūt gladiis. al-
lii timore coacti tradebāt se gurgiti ligis lortitu-
ri finem mortis. Sanctus vero anianus bona pro-
malis reddens plures per precē suā eripuit. quos
coram se cruciandos aspexit. letabatur autem in
christo. q nullus ex eius ouib; defuisset e nume-
ro. nisi qui contra ei- pceptum despasset de do-
mino et se populo tradidisset barbarico. Prostra-
ta igitur acerba barbarie. tanta vbertas frugum
in aurelis. tellure surzexit. vt dupliciter populus
exultaret in domino. et de ereptione impie feroci-
tatis. et de diuine gratia largitatis. Obiit autē sac-
ct- anian- xv. kl. decembris. **Actoz.** Hec iuxta
hugonem in p-enti loco inserere uolui. Ceterum
iuxta sigibertum athila regnum huozum plurib;
annis post imperiū honozii legitur suscepisse.

XIII. **De morte honozii et collatōib; casti-
ani. Hugo ubi supra**

Honozius autem augustus transactis
annis. x. quib; imperauerat cum archa-
dio fratre suo. et aliis iterum. xvj. ānis
eum theodosio nepote suo. humanis re-
bus excessit. **Actoz.** Claruit eo tempore vir il-
lustris prudens et facundus. iohānes heremita q
et castianus. Hic nescio qua ex causa de ecclesia cō-
stantinopolitana a iohāne crisostomo eiectus. et i
massiliam gallie p- biter ordinatus. multa scripsit
inter que etiam compatas i egipto vitaspatrum
doctrinasq; et regulas. datis ad plurimos. libris
exposuit. Primo quidem scripsit ad castozii epif-
copū. xij. libros de institutis cenobiozū. et de vni-
p-ncipalibus viciozū remediis. Deinde ad leun-
cium epm et fratrem belladium. x. collatōnes pa-
trum. scz moyfi pafuncii. danielis serapionis the-
odozi. sereni. ysaac abbatū. i heremo. scythica

commodatum. quas ab eis audierat. Post hoc ad honozatum ep̄m et eucherium alias. vii. trium anachozitarū in alio egipti heremo cōmorantiū s̄c̄i echeremonis et nestezotis et ioseph. Postremo totidem alias ad fratres iouinianū. menerium et leuncium. et theodorū. que sunt abbatum piamonis. iohānis. pinufii. theone. abrahā. Que certe ipsius opuscula multā edificatōnem cōtinent a nimarum. et luculento sermone nitescūt. nec inē multa ātīquorū opuscula quicq̄m ad spirituales p̄fectus atq; perfectionis apicem tendenti vtilius arbitroz me legisse. Nam et beatus noster pat̄r domicus vt in eius vita legitur. librū illuz (q̄ collatōnes patrum inscribit) studiose legens ac vīgilanter intelligens. salutis in eo rīmat? semitas magnum perfectionis apicem apprehendit. Agit siquidem liber ille de cordis puritate. d̄ vicij et de oīm perfectōe virtutum. Cuius frequens lectō christi discipulū ad multam cordis puritatem ad cōtemplationis arcem. et totius spiritual̄ discipline perfectōnem gratia opiculāte prouexit.

XV. De numero et materia librorum eius

De hoc scribit genadius in dem. libro virozū illustriū in hunc modum. Cassianus circa cōstancinopolim a iohāne magno ep̄o dyacon? ordīnatus. apud massiliam p̄sbit̄. condidit duo monasteria virozū et mulierū que vsq; hodie extant. Scripsit expiētia magistrāte. librato sermōe. et vt apertū dicā sensu verba iuciens. et actōne linguam mouens. res omniū monachozū p̄fessionī necessarias. id est. de habitu monachi. et de canon. ca oratōne. atq; psalmozū modo. que in monasteriis egipti die noctūq; tunc tenebat. libros q̄tuoz. Institutōnū li. j. De origine et qualitate et remedijs octo p̄cipalium viciorū. li. viii. singulos de singul̄ vicij libros expediens. Digessit etiam collatōes cū patrib? egipti habitas de hoc. De destinātōe monachi ac fine. De discretōne. De trib? ad seruendū deo vocatōibus. De pugna carnis adūsus spiritū. et spūs aduersus carnem. De natura omniū viciorū. De nece factozū. De nobilitate anime. De viii. p̄cipatib?. De qualitate oratōis. De integritate orōis. De perfectis. De castitate. De p̄tectione dei. De scia spirituali. De diuinis carissimātib?. De aīciā. De finiēdo vel nō finiēdo. De tribus ātīquis generib? monachozū et quarto nup̄ exorto. De fine cenobite et heremite. De satisfactōe penitentie. De remissione quinquagesime. De nocēis illusionib?. De eo quod dicit aposto. lus Non enim quod volo bonū hoc facio. sed qd̄ nolo malū hoc ago. De mortificatōe. Ad extremū rogatus a leone achidyacono postea vrbis rome ep̄o. scripsit aduersus nestozē de incarnatōe dñi. li. vii. Et in his scribendi apud massiliā et viuēdi finem fecit. theodosio et ualentimano regnātibus. De his autē dñibus eiusdem libris quos repiē potui. pauca hec q̄ sequūtur per ordīnem excerpti in hūc modum. XVI. De doctrina eiusde? de habitu monachorū.

Ex libro de institutis monachorū.

Quod estis sit monachi q̄ corp? natorū. contegat tātū ac repellat nuditatis veneciā et frigoris retūdāt iniuriā. non que seminaria vanitatis aut elatōis enutriat. ita aplō p̄dicante. habentes alimenta et operimenta. id est. que corp? opiant tantū non q̄ amictus gloriā blandiā. ita vilia. vt nulla co-

lozū uel habitus nouitate inter ceteros hui? p̄positi viros habeant insignia. ita studiosis ac cūctōnibus aliena. vt nullus rursū sint affectatis per incuriam sordib? decolorata. postremo sic ab huius mūdi sepentur ornatu. vt cultui feruorū dei in omnibus omnia perseuerent. Quidquid enim inter famulos dei p̄suiē ab vno vel paucis. nec catholice per omne corp? fraternitatis teneē. aut superfluū aut elatū est. et propter hoc noxiū iudicādū. Quāobrē ciliciā vestem velut circūspectā cunctis atq; notabilem. et que ex hoc ipso non solum nulla spiritui emolimēta possit cōferre. s; etiam elatōnis scipe uanitatē. queq; ad necessariū operis exercitiū in quo monachum semper impigram expeditūq; optet incedere. ihabilis atq; iēpta sit. oimode refutarunt. Q̄ si quosdā hoc amictu circūdatos audimus p̄babilēs exticisse. et non ex eo nobis monasteriozū est regula sanctēda uel ātīqua factozū patz sūt perturbanda de creta. generali namq; oīm cōstitutiōni paucorū non debet p̄poni nec p̄iudicare sententiā. Aliis enim debem? institutis ac regulis indubitam fidē et indiscussam obedientiam per omnia commodare. non quas paucorū uoluntas sculit. sed quas vetustas temporū tantozū. et innumerō sitas factozū patrum concordi diffinitione in posterū propagauit. Nec hoc p̄iudicare nobis debet q̄ vltorūm sacrilegus rex israhel cateruis hostiūm circumseptus scissa ueste cilicium habuisse perhibetur intrinsecus uel q̄ nimiuē ad mitigandū dei sententiā cilicij asperitate uelati sunt. cum et ille ita intrinsecus latenter indutus eo fuerit ut nisi scisso desuper uestimento a nemine p̄orsus potuisset intelligi. et isti eo tempore operimentū cilicij ostentarent. quo cūctis super iminenti urbis euerfione lugentibus. eodemq; amictu circumdati. nullus posset a quoq̄m ostentationis notari. Quia nisi insolens sit diuersitas nō offendit equalitas. XVII. De modo psallendi et orandi.

Ex libro secundo.

Der uniuersum egiptum et thebaide in legitimum orationū modū in uespertis conuentibus seu nocturnis uigilijs uidi mus retentari. Nā cū i primordijs fidei pauci quidam sed p̄babilissimi monachozū nomine censerentur. qui a beato marco qui prim? alexandrie vrbis pontifex p̄fuit. normā suscepere uiuendi. Eo feruore lectōni orationiq; et op̄i manuum diebus ac noctibus incubebant. ut nec escarum quidem appetitus ul' memoria nisi alio tercō uē die corporis interpellaret media. Cūq; p̄ suo vnusquisq; feruore imitatis imemor aliene id statui debere censeret quod cōtemplatōne fidei ac roboris sui facillimū iudicabat. parum discutiens quid generaliter plenitudini fratrum possibile esset. in qua necesse est infirmorū quoq; p̄tem maximam reperiri. diuersoq; modo enormē psalorum numerum instituire. pro animi sui uirtute carent. essetq; inter eos pro religionis regula pietatis uespertie sacratissime succederet questōni quotidianos orationum ritus uolentibus celebrare. unus in medium psalmos domino cantaturus exurgit. Cūq; sedentibus cunctis. et in psallentis uerba omni cordis itentōe defixis. vndecim psalmos orationū interiectione distinctos continuis uersib? parili p̄nūciatōe cātasset. duodecimū

sub alleluia responsione consummas. ab vniuersorū oculis repente subtractus. q̄stioni pariter et ceremoniis finem imposuit. Hinc patrisenatus intel ligens āgeli magisterio agregatōnib⁹. fratrum ge neralem canonem constitutū. decreuit hūc nume rū tā in vespertinis q̄m in nocturnis auentionib⁹ custodiri. Quibus lectiones geinas adiūxerunt. id est vnā veteris. et aliam noui testamēti. Finito psalmo non statim ad incuruatōem genuū corruunt quemadmodū faci⁹ in hac regione. nōnulli de refectione poti⁹ lassī corporis cogitātes. q̄m orati onis vtilitatem et cōmoda req̄rentes. Apud illos non est ita. sed āteq̄m flectāt genua paulisp̄ orant et stātes in supplicatione maiorē temporis par tem expendūt. Post hec p̄cto breuissimo p̄cedē tes humi. uelut adorātes tācū diuinā clementiā sū ma velocitate surgūt. Humi nāq̄ diutius p̄cū bentes non solū cogitationib⁹ aiunt. verū etiā sō no grauius impugnari. Quod etiā nos uerū esse vtinā non experimentis et quotidiana osuetudie noscerem⁹. qui sepe eādē incuruatōne non tā orationis q̄ requietionis obtentu in terrā pro strati optam⁹ diuti⁹ prolongari. XVIII.

Adhuc de oratione et vigilia.

Quoniam igit solēnitates quas illi sinaxes vo cant celebraturi ueniūt. tātum a cūctis silentiū p̄beur. ut preē illū qui psalmū decātāt in medio null⁹ adesse credat. ac p̄cipue consumatur oratio ī qua non sputū emit. tur. non excreatio obstrepit. non tussis īsonat. nō oscitatio somnolenta distutis labiis et hiātib⁹ trahitur. nulli gemit⁹. nulla suspiria. etiā astātes impeditura p̄mūtur. Nulla vox absq̄ sacerdotis p̄ce concludentis audicitur. nisi forte q̄ per excessū mentis claustra oris effugerit. queq̄ insensibiliē cordi surripserit. imoderato atq̄ intolerabili spī ritus feruore succenso. dum ea que ignita mens ī semetipsa non p̄ualet contine per īeffabilez quē dā gemitum. ex intimis pectoris sui conclauibus euaporare conat. Illū vero qui constitut⁹ in tepo re mentis cū clamore supplicat. aut aliquid horum que p̄dixim⁹. e faucibus suis emittit. ac p̄cipue of citationib⁹ p̄uenitur. dupliciter peccare pronūci ant. Primo q̄ orationis sue re⁹ sit q̄ eā negligē ter offerat deo. Secūdo q̄ īdisciplinato strepitu alteri⁹ quoq̄ qui forsitan ardentē orare potuit ī tercipit sensū. Ideoq̄ p̄cipiūt eam celerī fine p̄clu di. ne forte īmorantib⁹ nobis in ea. redūdantia q̄ dā sputi seu flegmatis īterūpat nostre orationis excessum. et idcirco dum adhuc feruet velut e fau cibus inimici uelociter rapienda est. qui cū sit no bis semper īfest⁹. tunc maxime assistit. cum con tra se offerre nos p̄ces dño uelle p̄uiderit. Quaz obrem vtilius censent breues quidem orationes sed creberrimas fieri. Non enim mltitudie versu um sed mentis intelligētia delectātur. Ideoq̄ vti lius habent decem uersus cum rationabili assigna tione cātari. q̄m totū psalmum cuz confusione m̄ tis effundi. que nonnūq̄ p̄nūciantis festinatione generatur. dū s̄lid uozum psalmozū qui decātandi sunt. modum numerūq̄ considerās. non distīcti onē sensuū audientib⁹ studet p̄dēre sed ad finez sinaxeos propeperat peruenire. **Ex libro. ii. j.** Om ni obseruatione custodire conuenit totū diem ī o pe ac necessarijs durare officiis. ne somnū quez nocti subtraxim⁹ resumere per diem vigiliarum lassitudie et inanitate compulsi. non tam requiem

corpori subtraxisse. q̄ quietis temp⁹ et refectionem nocturnā commutasse videamur. Totū enim carni huic proculdubio reddet. quisquis ei n̄ rati onabiliter partem subtrahere sed totū temptaue rit denegare. et non superflua sed necessaria volue rit amputare. p̄pter quod maiorē fenore necesse ē vigiliās compensari. si fuerit vsq̄ ad lucem in con siderata nimietate protracte. Semper enim equa nimius quelibet fatigatio sustinet. si interiecta ei vicissitudo quedā vel operis imutatio qualiscūq̄ succedat. XIX. **De forma recipiendi et insti tuendi nouitium.** **Ex libro quarto.**

In thebaide est cenobiū. in quo plusq̄m quinq̄ milia fratū sub vno abbate regūt. tātaq̄ fit obedientia omī euo. quā ta non potest apd nos vn⁹ uel vni obe dire pro modico tempore uel p̄esse. Ambiens q̄s ī tra cenobiū recipi. non ante admittit q̄m dieb⁹ o cem vl eo āplius pro foribus excubās iudiciū per seueratē ac d̄siderij sui pariterq̄ hūilitatis ac pa tientie demonstrauerit. omniū p̄teritū fratrum genib⁹ prouoluet. et ab vniuersis de industria re futat. atq̄ despect⁹. tāq̄m qui non religiois sed necessitatis obtentu monasteriū optet intrare. iū riis quoq̄ et exprobationib⁹ multis affectus. ex perimentū dederit constācie sue. qualiscūq̄ futura sit ītemptationib⁹ obprobriozū tolerācia decla rauerit. Et idcirco ne vsibus quidem cenobii pro futura suscipere ab eo pecunias acquiescūt. pri mū ne confidentia huius oblationis inflat. nequa q̄m se pauperiorib⁹ fratrib⁹ coequare dignet. tū ne ea que spīritali feruore succensus intulerat. te p̄factus postea non sine iniuria monasterii sacri lego spū exigere moliat. Quāobrem ita nudat. cū receptus fuerit. omni p̄stima facultate. ut ne ip sum quidem quo opere est vestimentū. habere p mittatur ulterius. sed per manus abbatis induat monasterii vestimentis. per hoc se iam opib⁹ su stentādis non seculi arte questis. nec de īfidelita te p̄stima reseruatis. sed de s̄ctis ac monasterii la gitionib⁹ militie sue stipendia percepturum. atq̄ inde se demceps vestiendū alendūq̄ cognoscens. et nil habere. et nichilomī⁹ de crastino non esse so licitus. secūdum euāgelij discat sententiā. Nec sta tim congregationi fratū commiseri permittitur sed deputat seniozi. qui seorsum emanens habet curam peregrinozū. eisq̄ omnem diligentia susce ptionis et humanitatis impendit. Cuzq̄ ibidem ī tegro anno deseruitens absq̄ vlla querela suū cir ca peregrinos exhibuerit famulatū. imbutus per hec prima institutione humilitatis ac patientie. a lio traditur seniozi. qui decem iunioribus p̄cect. quos sibi creditos ab abbate instituit et gubnat. Huius hec erit sollicitudo ut doceat eum p̄mit⁹ suas vincere uoluntates. hec illi semper imperare procurabit de industria que senserit animo eius esse contraria. Multis siquidem experimentis edo cti. tradunt monachū et maxime iuniores. nec vo lupatē quidem concupiscentie sue refrenare po sse. nisi prius mortificare per obedientiā suas de dicerit uoluntates. Ideoq̄ pronūciāt nullaten⁹ p̄ ualere. uel iram uel tristitiā uel spīritum fornicati ois extinguere. sed nec humilitatem cordis verā. nec cum fratribus vnitatem perpetuā nec firmā diuturnāq̄ posset retine concordia. sed nec in ce nobio q̄dem diuti⁹ perurere eū qui pri⁹ volūta tes suas n̄ didicerit fugare. **Cōsequent instituit**

nullus penitus cogitatioes prurientes in corde p
niciofa confufione celare. fed confestim vt exorte
fuerint eas suo patefacere feniozi. nec super earu
iudico quicq; fue discretioni comittere. fed illud
credere malu esse vel bonu. quod discussit fen
ozis examen Generale naq; et euidentis indiciu dy
abolice cogitatiois esse pnuciant. si eam feniozi co
fudantur aperire **XX De distinctione obedi
entie et discipline.**

Ost hec tanta obseruacia obedientie re
gula custoditur. vt iuniores absq; ppo
fici sui scientia uel permisso. non solum
non audeat cella progredi. sed nec natu
rali necessitati satisfacere auctoritate sua psumat
sicq; vniuersa coplere quecuq; fuerint ab eo pze
cepta. tam si a deo sunt celitus edita. sine vlla dis
cussione festinat. et nec impossibilitatem quidem
pcepti p feniozis reuerentia mentiatur. Sume re
putatur delicie. si herba sale condita qua lapsanu
vocat. aqua diluta ad refectonem fratrib; appoa
tur. Cu sonitum audierit ad orationem eos vl ad
opus aliquod iuitatis. certatim e cubilib; suis p
rupunt. ita ut is q op; scriptoris exercet. qua re
pertus fuerit inchoasse literam finire non audeat
sed imperfecta dereliquens non ta operis copen
diosa lucra sectet q obedientie virtutem. quaz
non solu operi manu seu lectoi vel silentio et qe
ti celle. veru etia cunctis virtutib; ita pferunt. ut
huic iudicent omia postponenda. et vniusa dispē
dia subire contenti sunt. dummodo hoc bonu in nul
lo violare uideat. In quos nullu peculiare op;
no dica effectu. sed ne cogitatioe quide ab aliquo
penitus affectat. Ad hec nos miserabiles quid di
cemus. qui in cenobiis comozates ac sub abbatis
cura et sollicitudine constituti. peculiare circuferi
mus clauis. Quicq; ita nonnuq; pro vilib; nullif
q; rebus accendimur eas duxat uelut pprias ue
dicantes. vt siqs vel digito quicqm; strectare ex
his psumpserit. tata contra eum iracundia suplea
mur. vt comotionem cordis nostri a labijs. ac to
ta quidem corporis indignatione reuocare n pos
sim;. Si quis igitur gillonem fictilem. quez bau
calem nucupac. aut huiusmodi aliud casu aliquo
fregit aut perdidit aliquid. no aliter negligē
tiam suam q publica diluet penitentia. Similiter
si superflue si durius. si contumacius respoderit.
si lectonem operi vel obdientie pferens. officia
statuta segnus fuerit execut;. si dimissa sinaxi n
concutis ad cella recurrere festinauerit. si alterius
tenuerit manu si cum illo qui cellule sue cohabita
tor non est confubulari quantulucq; psumpserit
si parentu quempiã vl amiozoru seculariu viderit
vel collocut; eis sine suo fuerit fenioze. si eplam
cuiuscq; suscepit. si rescribere sn abbate suo te
ptauerit. in his inqua et similibus admissis. pce
dit animi aduersio spualis. Residua vero que apd
nos indifferenter admissa. a nobis quoq; repben
sibilis sustinentur. id est. aperta conuicia. mani
festi contemp;. familiaritas apud feminas. simul
tates et iurgia. operis peculiaris psumptio. filar
girie contagio. affectus atq; possessio rerum sup
thuarum que a ceteris fratrib; n habent; extraordi
naria ac furtiua cibi refectio. et his similia. plagif
emendantur. vel expulsioue purgantur. **XXI**

**De disciplina et reuerentia in mensa et vbiq;
omnibus seruanda.**

Illud aut ut reficientib; fratribus sacre
lectiones in cenobiis recitentur no tam
spiritalis exercitationis causa. q com
pescende superflue ocioseq; cofabulato
onis gratia et maxie pntentou q plerūq; solent in
conuiujs generari statuerūt. tataq; uelcentibus
eis silentii hui; disciplina seruatut ut cucullis ul
tra oculorum palpebras dimissis. ne scilic; liber a
spect; habeat copia curiosius euagandi. nihil am
plius intueat q mensam et appoitos cibos. ita ut
queadmodu vl quantu reficiat alius null; i uiciu
notet. Sūma cautōne seruat. ne extra mensa quic
qua cibi peitus ozi suo quisq; idulgere psuat. ut
incedentibus p ortos et pomeria. cu passim blade
q; parbozes poma pendentia. no solum obijciat
se pectorib; trāseuntiu. vez etiam strata p terraz
cōculcanda pedibus offerant sacrilegiu ducatur
non modo ex hijs quicq; degustare. veru etia ma
nu contingere. absq; eo quod palā cūctis in con
mune reficientibus exhibet. et ad picipiendū yco
nomi dispensatione per fratru obsequia publice
ministrat. In septiana cuiusda fratris cu pteriens
yconom; tria lenticule grana vidisset iacere i ter
ra. que ebdomadario festinati duz ea ppararet co
ctōni. itez manus cu aqua qua diluebāt elapsa se
cōfestim super hoc abbatem consuluit. a quo vez
lut pezueros neglectozq; sacri peculu iudicat;
ab oratione suspensus est. cui; negligentie reatus
no aliter ei remiss; est. nisi eu publica penitentia
diluisset. Non solu enim seipfos non esse suos. sz
etia omia que sua sunt credunt domio cōsecrata
proptez quod si qd fuerit in monasterio semel col
latu vt sacrosanctu cu omi decernunt reuerentia
debere tractari. Tata q; fide vniuersa procurat
atq; dispensant. vt etia ea que despectui habent;
et parua reputat ac vilia. si vl loco mouerint vel
cōpetenti; collocauerint. si gillonē aq; ipluerint
si ex eo quicq; obtulerit ad bibendū. si tenuē festu
cā de oratorio cella ue submouerint. mercedem se
consecuturos a domino tota credulitate confidat

**XXII Exempla obedientie factozum iohā
nis. et pafuncii.**

Beatus iohānes in adolescētia feniozi de
seruiens tata humilitate. vt ipsi quoq;
feni stupozem sūmū obediētia eius in
cuteret. audiuit ab eo. Curre inquit io
hānes saxū illud huc aduolue quatoci;. Qui con
festim saxū imane quod turbe multe hoim vl mo
uere non possent. applicata nuc ceruice. nuc toto
pectore. tato nisu atq; conatu prouoluere cōtēde
bat ut sudore oim membroru totū infunderet uesti
mentū paruz metiens impossibilitatem pcepti. sim
plicitate sincera qua credebat senem tota fide nil
posse icassum ac sine ratōne picipere. Pafuncii; ab
renunciare desiderās mundo tādū pre foib; mo
nasterii excubās pdurauit donec contra omnem
consuetudinem cenobiorum cu filio suo paruulo
q octo circiter erat ānozū vt suscipere eliceret
Confestim celle habitatione seiucti sūt. ut quead
modum se iā diuītē non esse sciebat. ita etia patrē
se esse nesciret. Quod ut plenius probareē utrū uī
delic; pl; faceret affectione sāguinis. an obediē
tie. de industria negligebat paruul; pānis potius
q uestimentis idutus colaphis atq; alapis expo
sue; diuersozum. quas plerūq; sub obtutib; suis i
nocenti paruulo etiam gratis cernebat inferrī. ita
ut nunq; genas eius nili lacrimarum sordentibus

uestigijs uideret infectas. p amore nihilominus christi et obediencie uirtute. rigida semper atq; im mobilia patris viscera permiserunt. Nō enim iam reputabat suum filiū. quez secū pariter obtulerat christo. Cenobii senior ad comprobādam peius animi eius cōstantiā. cum plorare quadā die uidisset infantem. simulans se aduersū eū cōmotum. p cepit patri ut eum iactaret in flumen. Tūc ille uelut a domino sibi esset hoc pceptū. confestim celerī cursu rapiens filiū. uinis ppijs usq; ad orā fluminis aduexit iactatur? quod profecto fuisset cōsummatum nisi pcurati d industria fuissent fratres. qui solite ripam fluminis obsiderent. proiectūq; iam et quodāmodo de flumis alueo paruulū raperent. Reuelatum est cōtinuo seniori. hac eū obedientia abzabe patarche op? iplesse. XXIII

De peregrinatione abbatis pinufij causa huili
Adim? abbatem pinufij qui **catis.**
cum esset imanis cenobii p̄biter in egipto cūctis honorabilis. uidens se p hoc ipso humilitatem exēcere non posse. nec habere quō uirtutem desiderate subiectōis extenderet. clam fugiens de cenobio. secessit sol? in thebaidīs uiteimas partes. Ibiq; assūpta seclari veste cenobium thabēnsiorarū expetijt. quod sciebat cūctis esse districtius. et ī quo se credidit facile posse celari. Vbi diutissime pro forib? perseuerās ut susciperetur sūmis p̄cib? ist. tit. cūq; m̄to de spectu tādē fuisset admissus. q̄ scilicet decrepitus senex ingredi cenobiū postularēt. quo tempore nec iam deseruire quidem suis uoluptatib? p̄ ualeret. ac ne hoc ipsū quidem causa religionis expetere eū asserent. sed famis et inopie necessitate astrictū. ut seni nulliq; operi apto orti cura mā dāt. Quam sub alio fratre iuniorē qui eū sibi creditū retinebat exercens. sic ei subdebat. ut non solū ea que ad orti curam pertinebant. uerū etiam uniuersa officia que cūctis erant aspera uel indigna tota sedulitate quotidie compleret. Quāplura etiam nocte consurgens ita furtim officiebat. ut aurozem operis nemo deprehenderet. Cūq; ibidem triennio delitescens dispersis per uniuersā egiptum ubiq; fratribus quēreret. a quodam tandem uisus. uix potuit pro humilitate habitus ac uilitate officij quod gerebat agnosci. Nam sarculo laxabat oleribus terram. deinde stercus humeris suis aduectans eozū radicibus ingerebat. Hec intuens frater. ad pedes eius procidens stuporez sūmum cūctis incussit. cur istud fecerit ei qui apd ipsos uelut nouici? ac de seculo nuper egress? habebatur extemus. Post uero miraculo sunt maiore percuss. cū eius nomen quod apd ipsos quoq; magna fuerat opinione compertū prodidisset. a quo uniuersi fratres prioris ignorātie ueniā postulantes. q̄ eum tanto tempore inter iuniores ac paruulos deputassent. inuitum ac flentem q̄ inuidia dyaboli digna sibi fuisset conuersatione atq; humilitate fraudat. quā diutissime requisitā tandem aliquādo se inuenisse gaudebat. nec meruisset uitam suam ī illa quā arripuerat subiectione finire. ad propriam cenobiū reduxerunt. XXIII

De nouicio quem in ingressu de norma religio
Vnc igitur senem cum **nis istruxit.**
post hec in egipto studiosissime requisit senem. exhortationem hāc dedit fratri quez sub nostra p̄sentia in cenobio suo recipiebat. Nosti ait quot dieb? p̄e foribus excu

bans hodie sis recept? cui? difficultatis causam primit? debes agnoscere. Sicut nāq; ī mensa gloria fideliter seruentibus deo ac secūdm regule huius institutionem ei coherētib? repromittatur in futurum. ita pene grauissime p̄parantē his qui tepide eam negligenterq; fuerint executi. et secūdm hoc qd̄ professi sunt. uel quod ab hominibus esse creduntur. fruct? etiam congruos sactitatis eidem exhibere neglexerint. quia maledict? qui facit opus dei negligenter. Ideo igitur a nobis diutissime refutat? es. non quia tuam. uel salutem oīum. non toto desiderio cupiamus āplecti. et his qui ad christū cupiunt peruenire etiaz procul occurrere non optem? sed ne temere recipientes. et nos apud deū leuitatis. et temetipsū reū gūioris supplicij faceremus. si ad p̄sens facile susceptus nec pond? professionis huius intelligens. uel desitator? post hec uel tepid? extitisses. Caue ergo ne quid aliquando eorū resumas que renūciāns abiecasti. et contra domini interdīctū de agro ewāgelice operationis reuersus inueniaris tunica tua q̄ te expoliaueras reuestiri. Caue ne parentum. ne affectionis p̄stine recorderis. Caue ne quādo supbiam quam nūc incipiens. ardore fidei ac pia huilitate calcasti. cū ceperis psalmozū uel p̄ofessionis huius quādam noticiam degustare paulatī elat? resuscitare mediteris. In hac quoq; humilitate ac patientia qua ut susceperis in monasterio decem diebus pro forib? perseuerans mltis lacrimis implorasti. non solūmodo p̄stas. uerū etiam proficias atq; succrescas. Satis enī miserū est ut cū de bes a rudimentis ac p̄mordiis tuis prouehi. et ad perfectionem tendere. etiam ab ipsis incipias ad īferioza decidere. arda est uia que ducit ad uitā &c. Considera ergo te de paucis et electis effectū. te ne exemplo ac tepore multitudinis frīgescas. sed uiue ut pauci ut cū paucis iueniri mēāis ī regnō dī. Mlti enī sūt uocati pauci uero electi. et pusillus est grex cui complacuit patri hereditatem dare. Itaq; non leue noueris esse peccatū perfectiōnem p̄fessū quempiā ea que sūt imperfecta sectari ad quem p̄fectionis statū his gōib? atq; hoc ordīne peruenitur. XXV.

De decem humilitatis indicijs.
Pincipiū nostre salutis eiusdēq; custodia timor domini est. per hunc enim et iniciū conuersionis et uiciorū purgatiōis et uirtutū custodia. his qui imbuūt ad uiam perfectionis acquirunt. Qui cū penetrauerit hominis mentem. cōtemptū ei rerū omniū parit obliuionem parentū. mūdiq; ipsi? gignit horrorem. Contemptu autē ac p̄uatione facultatū omniū humilitas acquirē. Humilitas uero his indicijs comprobāe. Primo si mortificatas in se habeat omnes uolūtates. Secūdo si non solū accuum suozū uerū etiam cogitationū nihil suo celauerit seniori. Tercio si nihil sue discretionis sed iudicio eius uniuersa cōmittat. ac monita ei? sitiens libenter auscultet. Quarto si in omnib? seruet obediencie mansuetudinē. et patientie cōstantiam. Quinto si non solū iniuriam inferat nulli. sed ne ab alio q̄dem sibi met irrogatam doleat atq; tristē. Sexto si nihil agat nihil p̄sumat. quod non uel cōmunis regula uel maiorū cohortantē exempla. Septimo si omni utilitate content? sit. et ad omnia se q̄ sibi precipiunt uelut operariū maiū iudicauerit. et īdignum. Octauū si semetipsū cunctis inferiorē

non superficie pronūciat labiorū. sed intimo cor-
dis credat affectu. Non si linguā cobibeat. ul' n̄
sit clamorosus in uoce. Decimo si non sit facilis ac
proprius in risu. **XXVI De temperātia gu-**
le. Ex libro quinto.

Non qualitas sola sed etiam quantitas ef-
carum aciem cordis obtundit. ac mente
cum carne pariter impinguata. noxiū vi-
ciorum fomitem igneūq; succedit. Qui
buslibet escis refectiones venter seminaria luxurie
parit. Sodomitis causa subuersionis atq; luxurie
non vni crapula. sed saturitas extitit panis. Faci-
lius vidimus viros qui ab escis corpulentiorib;
ommodis temperarent q̄ moderate vsos p̄ necessi-
tate concessis. mensurā sufficientie custodire. Ha-
bet etiam corporis inbecillitas cōtinentie sue p̄ al-
mam dūmodo escis defectioni carnis indulcis ad-
huc se indigentem refectione defraudet. cātumq;
esui indulgeat quātum sufficere ad vsū viuendū
tēperātie discretio rigida iudicauerit. non quātū
desiderii appetit? exposcit. Quāobrem ut nulli sta-
tū uirtus parsimonie adimitur. ita nec integritatis
quidem consummatio denegatur. Ut ilis quidē
et omnimode obseruanda est canonica ieiuniorū
custodia. sed nisi hanc temperanter fuerit ciborum
refectio subsecuta ad integritatez mētis n̄ potest p̄-
uire. itegritas enī mētis v̄eris cohēt iedie. Melior ē
rōnabil' quotidiana cū moderate refectione. q̄ p̄ in-
eualla arduū lōgūq; ieiunū. Nouit imodeāta me-
dia n̄ modo mētis labefactare cōstantiā. s; etiā ora-
tionū efficaciam reddere lassie udie corporis ener-
uatam. Impossibile nanq; est ignita extingui. cor-
poris incēntia p̄ usq; cetozū quoq; p̄ncipaliū
viciorum fomites radicē excidantur. Prima no-
bis est calcanda gula cōcupiscentia. et eousq; ex-
tenuanda mens non solum ieiunū verū etiam vi-
gilis. lectione quoq; et crebra cōpunctione. do-
nec eiusmodi meditatōnib; occupata parit ac pos-
sessa ipsius cibi refectionem. non taz iocūditiā cō-
cessam. q̄ oneris vite sibi impositam recognoscat.
Illud enim est cūctozum lucta minū fūdamētū.
ut p̄mitus carnalium desideriorū incēntia p̄mā-
tur. Non enim meremur mentis robore cōquisito
grauiores pugnas nequitiarum celestium expiri q̄
carnem fragilem resistentem sp̄i nostro subiuga-
re nequiuimus. Qui enim gula superfluos appeti-
tus inhibere non potuit. quomodo est? carnalis
concupiscentie valebit extingui. Et qui nequit
passiones in p̄patulo sitas. paruasq; cōpescere. q̄
liter occultas nulloq; hominum teste p̄ridentes
poterit debellare. Non enim nobis est aduersari-
us extrinsecus formidandus. in nobisipsis hostis
inclusus est. Intestinū nobis quotidie ingerit bel-
lū. denictō eo omnia que forinsecus sunt reddē-
tur infirma. ac militi christi vniuersa pacata erūt
et subdita. **XXVII De ieiunio spirituali et**
quid edendum et quando et q̄liter abstinentum.

Nec solum nobis ieiunium visibiliū ciboꝝ
ad perfectionem cordis et corporis pu-
ritatem sufficere posse credamus. nisi fu-
erit huic anime quoq; ieiunū copulātū.
Habet nanq; et illa suos noxios cibos. quib; im-
pinguata ad luxurie p̄rupta deuoluit. Detractio
cibi est eius et quidem persuasus. Ita etiam c. b;
est eius. licet minime lenis. Inuidia cibi est men-
tis. virulentis eaz succis corūpēns. et p̄sp̄ritate
alieni successus iugiter misera. n̄ exercuare nō de-

sinens. Cenodoxia delectabil' eque esca permulc;
post vero vacuam omiq; virtute spoliata reddidit.
Igitur est cibus eligendus. non tantū qui concu-
piscētie flagrantē estus temperet. minūq; succē-
dat. verumetiam qui ad parādū sit facilis. et ad co-
medendum oportunitior. vilioris p̄cij compendi-
on prestet. quiq; sit conuersationi fratrum usiq;
cōmunis. Triplex enim est natura castri margie.
Vna que canonicā refectionis horā p̄uenire com-
pellit. Alia que cātūmodo venteris inglutie et sa-
turitate quarūlibet gaudet escarū. Tercia q̄ accu-
ratōrib; epulis. et esculentioribus delectatur.
Cū egipti p̄uinciam petissemus. ibiq; nos tanta
alacritate cordis suscipi miraremur. ut n̄ la proz-
sus vsq; ad p̄stitutā ieiunū horā refectionis regu-
la seruare. s; absq; legitis q̄rte sexteq; ferie. quo-
cūq; pergebam? quotidiana statō solueretur. qui-
dam seniorū percūctantib; nobis cur ita indiffe-
renter apud eos p̄terirentur quotidiana ieiunia.
respondit. Ieiunium semper est mecū. uos autē me-
cū iugiter tenere n̄ attero. Quidem seniorū cum
reficientē me ut adhuc paululū quid edere horta-
retur. iamq; me dixisse non posse. respondit. ego
iam sexies diuersis aduenientibus fratrib; mēlas
posui. hortansq; singulos cū omnib; cibū sumpe-
si. et adhuc esurio. et tu p̄mitus nunc reficiens iā
te dicis non posse. Itaq; ut norunt aduentu fratrum
indifferenter soluere quotidiana ieiunia. ita disce-
dentibus eis refectionem ab illos indultam conti-
nentia maiore compensant. Vidimus senem mach-
etem nomine hāc a domino gratiā diuturnis p̄s-
cibus impetrasse. ut quotquot dieb; ac noctibus
agitaretur collatō spiritualis. nunq; somni corpo-
re penitus laxaretur. Si quis vero detractionis
verbum seu ociosum temptasset inferre in somnū
protin; cōcidēbat. ac ne vsq; ad aurium quidē ei
us pollutionem uirus obloqui poterat peruenire.

XXVIII De continentia et caritate

Ex libro sexto

Aliud est continentem esse. id est. euka-
raten. aliud castum. et ut ita dicam i ef-
fectū integritatis uel incorruptionis trā-
sire quod dicitur agon. Que virtus illis
tribuitur maxime. qui virgines uel mente uel car-
ne perdurant. ut vterq; iohānes in nouo testamē-
o. in veteri quoq; helias. hieremias. daiel. fuisse
noscentur. In quorum gradu hi quoq; reputant.
qui post experimenta corruptionis. ad similez pu-
ritatis statum per laborem longū et industriā in-
tegritate mentis et corporis peruenerunt. et acu-
leos carnis non tam impugnatione cōcupiscentie
turpis. q̄ nature cātūmodo sentiunt motu. quem
statum dicimus difficile posse inter hoīm turbas
apprehendi. Ceterum continentēs multos existere
non dubitamus. qui impugnationez carnis quaz l'
raro uel quotidie sustinent. seu metu gehēne seu
desiderio regni celozum compescunt. Quos seni-
ores sicut p̄nunciant posse non penit? incēntiis
obruī viciorum ita securos et insaucios semp exis-
tere non posse definiunt. Necesse est enim unū. quē
q; in colluctatione positum. q̄muis frequē adū-
sarium uincat ac superet. et ipsum tamen aliquan-
do turbari. Quodāmodo enim exire de carne est i
corpore cōmorantem. et ultra naturam est fragili
carne circūdatum carnis aculeos non sentire. Nul-
la etenim uirtute taz p̄p̄re carnales hoīes sp̄ialib;
angelis imitatione cōuersationis equat. q̄ merito

et gratia castitatis. Cuius puritatis evidens hoc erit indicium. si vel nulla imago illiciens nobis in soporem laxatis occurrat. uel interpellans nullos concupiscentie motus valeat excitare. Licet enim ad plenam peccati noxam talis commotio minime commutetur. tamen nec dum perfecte mentis indicium est. nec ad purum excocti vicij manifestatio. cum per fallaces imagines huiusmodi operatur illusio. Qualitas enim cogitationum que in distentionibus dici negligentius custoditur probatur quiete nocturna. Et idcirco cum intercesserit aliqua talis illusio non culpa somni credenda est. sed negligentia temporis precedentis. et manifestatio morbi latentis ininsecus. ut solent male quoque valitudines corporum. non ea colligi tempestate in qua videntur emergere sed negligentia sunt preteriti temporis acquisite. quo passus quis imprudenter escis salutari contrariis noxios humores sibi met letalesque contraxit. Quobrem illi precepti iugiter meminisse debemus. omni custodia serua cor tuum. Fere sancti basilij cesariensis sententia. et mulierem inquit ignoroz. et virgo non sum. Intantum intellexit in corruptionem carnis. non tam in mulieris esse abstinentia. quam in integritate cordis. Igitur ut illusiones bene dormientibus quidem nobis surripere valeant. equale moderatumque semper est tenendum ieiunium. Quisquis enim mensuram districtiois excedit. necesse est ut modum quoque remissionis excedat. nunc quidem nimia inanitate defectus. nunc autem cibo pensiore distentus. Deinde iugis humilitas ac patientia cordis est adhibenda aduersus iram vel ceteras passiones. Vbi enim furoris insederit virus. libidinis quoque necesse est incendiū penetrare. Ante omnia vero peruigil. necessaria est sollicitudo nocturna. nam sicut puritas et custodia diei nocturnam preparent castitatem. ita nocturne vigilie cordi pariter et obseruationi diurne. statum solidissimum. roburque premitunt. **XXIX. De auaricia et proprietate monachi. Ex libro septimo.**

Uerius nobis conflictus est aduersus filargiriam. id est. amorem pecuniarum. siue contra peregrinum bellum et extranaturam. Cetera namque viciozum incitamenta humane inserta nature. et quodammodo inuisceata carni. prope modum coeua natiuitati. discretioem boni mali que preueniunt. et licet prima arripiant hominem longo tamen labore vincunt. Hic vero morbus posterius superueiens. et extrinsecus accedens anime quanto facilius caueri potest ac respui. tanto neglectus et inermis semel cordi. fit perniciosior cunctis difficultibus appellitur. Malorum omnium radix efficitur. Igitur cum remissam tepidamque profederit monachi mentem. quosdam velut rationabiles ei colores ob quos uel seruare sibi aliquid pecunie debeat uel parare describit. Nam ex ea que prebenet in monasterio queritur non esse sufficientia. et sano robustoque corpore vix posse tolerari. negligentiam erga egrotantes maximam. si proprium aliquid non fuerit quo cura corpori valeat adhiberi misere esse moriendum. Itaque cum huiusmodi cogitationibus laqueauerit mentem. quodlibet unum saltem denarium acquirere possit excogitat. Cumque illi hoc ex voto cesserit audior fames auri accrescit. Cum pecunie incremento rabies cupiditatis auget. Tum deinceps vita longeva premititur. senectus incurua. infirmitates diuersae atque prolixae que nisi maior summa in iuuentute fuerit preparata. tolerari in senecta

non possunt. Itaque infelix anima sempiternis nexibus obligata. nichil aliud respicit cordis inuitu. quam unde pecuniam parare valeat. per quam possit de monasterij disciplina quociens euolare. nullam exhibens fidem ubi potuerit numeri spes aliqua resfulgere. Pro hac non mendacii non periurii. non furti facinus admittere perhorrescit. non fidei frangere. non iracundie noxio furore suppleri. fitque per omnia sicut aliis venter ita huic aurum et spes lucri pro deo. Nullam deinceps humilitatis. caritatis obedientie. non dicam virtutem sed ne vmbrae quidem retinere contentus. indignatur ad omnia. et ad singula opera murmurat atque suspirat. Nec uictu quotidiano. nec solito indumento contentus nisi se diutius hec toleraturum esse testatur. deum quoque non ibi solummodo esse proclamatur. nec salutem suam in illo tantum loco esse conclusam. Itaque instabilitatis sue habens viaticum numeros. insolenter ad omnia precepta respondet. et tanquam peregrinum extraneumque se gerens. quecumque indigentia correctioe perspexerit contemnit. Cumque furtim possideat pecuniam. nec calciamenta quidem ac vestimenta se habere conqueritur. daturque sibi tardius indignatur. Deinde occasiones quibus offendi vel irasci debeat studiose perquirat. ne leuiter motus de cenobii disciplina videatur exire. Nec solus tamen transmigrare contentus. ne tanquam suo uicio deseruisse creditur. quantos potuerit susurracionibus clandestinis deprauare non desinit. Discessus solacium. et excusationem leuitatis. non se aliter credens quam nota uel macula monasterij reperiturum. **XXX. De tribus eiusdem vicij speciebus.**

Uriplex itaque est huius ualitudinis morbus. cuius exempla in scripturis sanctis inuenimus. non leui pena fuisse damnata. Nam giesi ea que nec antea quidem possederat uolens acquirere. non modo gratiam prophetie possidere non meruit. quam per successionem uelut hereditariam a suo habuit magistro suscipere. uerum etiam econtrario eterna lepra sancti heresei maledictione perfunditur. Judas uolens resumere pecunias quas antea christum secutus abiecerat. non solum ad prodicionem domini lapsus. apostatice perdidit gradum. sed etiam uitam ipsam biothanthi morte conclusit. Ananias et saphira reseruatam partem quandam ex his que possederant. apostatice ore morte mulctantur. Alii uero auaricie occasione domini sententiam corumpere. atque ad suum desiderium gestunt deprauare. nec suam uitam nec intellectum scripturarum sensui coaptantes. sed uim scripturarum pro desiderio sue libidinis inferentes. consentire eas suis opinionibus uolunt. Autemque scriptum esse Beatius est magis dare quam accipere. Cuius interpretatione puissima eneruata domini putant illam esse sententiam. qua dicitur. si uis perfectus esse uade et uende omnia que habes et da pauperibus etc. beatiore scilicet se pronuntiantes. si pristinis suffulti substantijs. alijs quoque de earum superabundantia largiantur dum erubescunt pro christo gloriosam cum apostolis suscipere ueritatem. Itaque si agonem spiritualem certare legitime cupimus. hunc quoque perniciosum hostem a cordibus nostris extrudamus. Quem quantum superare non magne uirtutis est. tantum ab eo uinceri ignominiosum plenumque dedecoris. Respice iudam. cum ob hoc oculos dispensationi pauperum deputatos. sibi creditos accepisset. ut saltim pecuniam

abundantia satiat. concupiscentie sue morum imponeret. in tantum fomitem cupiditatis exarsit ut iam non loculos clanculo compilare. sed ipsius domum venundare maluerit. Vniuersas enim diuitiarum moles cupiditatis huius exupat rabies. Denique princeps apostolorum ananiam et saphiram quod sibi quippiam de sua facultate reseruauerant morte multauit. Quanta in hoc quoque facioris ac supplicij similitudo concurrat. Ibi namque filargiria prodicio. hic falsitas sibi secuta est. Ibi veritas prodicio hic mendacii crimen admittitur. Ille refugies paupertatem resumere que abiecerat occupauit. hi ne fierent pauperes de substantia sua retinere temptauerunt. Itaque si in eos qui non alienas occupauerunt substantias. sed propriis perire temptauerunt. processit tam seuera sententia quod censendum de his qui nunquam possessa cupiunt aggregare. et nuditatem coram hominibus preferentes. affectu concupiscentie coram deo diuites comprobant. Constituit in agro atque operatione virtutum substantia mundi qua te in nuccias spoliasti. quod recurrens nitentis reuestiri. Si vero paupertate presentis uentus nihil quod dimitteres habuisti. multo magis acquirere non debes quod antea non possedisti. Ob id enim ita domini beneficio preparatus es ut expeditior ad eum nullis pecuniarum laqueis impeditur accurreres. XXXI.

De ira. perniciofa et salubri ex libro octauo.

Quartum certamen est ira. Omnis inquit ira et indignatio et clamor et blasphemia tollat a uobis. Cum dicit omnis ira. nullam penitentiam velut necessariam et utilem nobis excipit. Delinquentem fratrem si necesse est. ita quisque curare festinet. ut dum medellam leuiori forsitan febricula laboranti procurat inferre. non semetipsum iratus deteriori morbo cecitatis inuoluat. Operetur namque aliquando qui alteri uulneri mederi cupit. omni languoris morbo alienum subsistere. Qualibet ex causa iracundie motus efferuens execat oculos cordis. et acuminem visuum exitialem ualidioris morbi ingerens trabem. solem iusticie non sinit intueri. Habemus sane ire ministerium satis modeste nobis inferum. ad quod solum eas recipere utile nobis est ac salubre. cum contra lasciuientes cordis nostri motus indignantes inremimus. et ea que agere confundimur coram hominibus vel proloqui in latebras ascendisse nostri pectoris indignamur. angelorum scilicet ac dei ipsius presentiam ubique trementes. Vel certe cum contra hanc ipsam iram. cur a nobis aduersus fratrem irasperit commouemur. et iam letales instigationes eius exrudimur. Talis irasci docet nos propheta. Irascimini inquit et nolite peccare. Ille etenim cum aqua de cisterua bethleem concupisset eamque a uiris fortibus per medias hostium cateruas suscepisset allatam proximus effudit in terram et ita voluptuosam concupiscentie passionem iratus extinguens. libauit eam domino. et cupiditatis sue desiderium non expleuit. dicens. Propicia sit michi deus ne faciam hoc. Nam sanguinem istorum qui profecti sunt et animarum periculum non bibam. Vel cum uellet ab isai conciuicij regalis ultione truncatione capitis explere. dauid indignatione pia commotus. humilitatis modum et patientie rigorem incoussa lenitate seruauit dicens. Quid michi et tibi dicit. Iubemur itaque irasci salubriter. sed non bismetipsis ac suggestionibus propriis. Aduersus eos in quos commoti fuerint rancorem animi reseruantes. negant quidam se uerbis irasci. sed re ipsa et ope

re indignari comprobant. Nam neque congruo sermone eos compellant. nec affabilitate eis solita colloquuntur. Et eo se minime delinquere putant. quod uindictam sue commotionis non expectant. Quam tamen quia profere palam et exercere aut non audent aut certe non possunt. in suam perniciem uirus in a cordie reuoluentes. concoquunt eam in corde. taciti ac silentes in semetipsis consumunt. amaritudinem tristicie non uirtute animi proximos expellentes. sed diuergentes processu dierum. et utrumque pro tempore mitigantes. quasi uero in effectu operis solummodo sit iracundia moderanda. et non potest ab archanis nostri pectoris eruenda. et tenebris illius obscurati nec consilij salubris nec scientie lumen admittente. sed nec templum spiritus sancti. habitante in nobis spiritu nequam. ualeam? existere. Cohibet enim in corde furores. astantes quidem homines non offendit. sed eque spiritus sancti splendissimum iubar ac si prolatum excludit. Aut quemadmodum uel ad mortuum uult eam dominus retentari. qui nec sacrificia quidem spiritualia orationum nostrarum permittit offerri. si uel alium contra nos aliquid rancoris habere cognoscimus. Non enim ita nostris obsequiis omnis omnium dominus delectatur. ut quod in uno acquirit perdat in altero. dominante tristitia. In cuius libet namque dispendio unum patitur detrimentum. qui eodem modo omnium famulorum suorum salutem desiderat et expectat. et idcirco eque habente aduersus nos fratrem inefficax est oratio nostra. ac si nos aduersus eum indignationem reseruemus. Sed quid diuini preceptis euangelicis atque apostolicis imoratur. cum etiam uera lex que aliquid remissionis habere uidetur hec eadem precaueat dicens. Ne odas fratrem in corde tuo. Et iterum. Non eris memorem iniurie. Non solum iniurie retributio. sed etiam ipsa memoria radicatus iubetur euelli. XXXII.

De illis qui pro superbia uel impatientia solitudinem requirunt.

Interdum superbia uel impatientia superbi. cum in cordibus moros nostros nolumus emendare. solitudinem nos desiderare conquerimus. tanquam ibi nullis nos concitatis. illico uirtutem patientie repturi. excusantes negligentiam nostram. causamque commotionis. non nostra dicentes impatientia sed fratrum uicio generari. Dumque in alios errorem nostrum uergimus. causas non pro ad patientie ac perfectionis calces ualebimus puenire. Summa igitur emendationis ac tranquillitatis nostre non est in alteri arbitrio collocanda quod nostre non subiacet potestati. quia ut non irascamur non debet ex alterius perfectione sed ex nostra uirtute descendere. que non aliena patientia sed propria longanimitate conquirunt. Porro heremum perfectos omnique uitio cuantos oportet expectare. et excoctis ad purum in congregatione fratrum uiciis. noui pilaminitatis perfugio. sed diuine contemplationis obtentu intrare que non nisi in solitudine a perfectis solummodo poterit apprehendi. Quocumque enim uicia incurata in heremum detulerim. opera in nobis et non abolita sentientur. Solitudo namque sic nouit emendatis moribus contemplationem purissimam reserare. ita eorum qui minus emendati sunt. uicia non solum seruare uerum etiam exaggerare consueuit. Tandemque sibi patientis quis uidet et humilis. donec nulli hominum commiscetur consortio. ad naturam pristinam mox reuertitur. cum interpellauerit cuiuslibet commotionis occasio. Emergunt quippe

ex eo confestim uicia que latebant et uelut equi i frenes certatim e suis repagulis ocio longiore nutriti acris ad perniciem aurige proprij ferocius qz prorupunt. Magis enim exercitio usuqz humano cessante efferuntur uicia in nobis nisi fuerit a tea purgata ipsamqz umbrā paciētie quā posside re imaginaie per mixti fratibus saltem pro eorū reuerētia et nota publica uidebamur. Desidia securitatis amittim? Quasi uero uniuersa uirulenta serpētium genera uel ferarum euz suis in cubilib? immozantur pronūciari possint innoxia quia nulli nocent. hoc enim eis non affectus bonitatis s; necessitas solitudinis confert. XXXIII.

Q nec etiam contra insensibiles creaturas iras Deoqz perfectionē qrentib? ci liceat non sufficit contra hominem non irasci Memimus enim in solitudine commorantib? nobis contra calamū cum aut crassitudo eius aut exilitas displiceret. cōtra ue scalpellum cū incendia hebeti acie segniter execaret. ita indignationis irrepsisse motum. ut non alias per turbationem mentis qm uel contra insensibiles materias. ul' certe aduersus dyabolum maledictione prolata digere atqz euaporare possem? Quāobrem ad perfectionis rationem non satis prodeit abeē homines. in quos ira moueamur. cū etiā erga res mutas exerceri possit. nisi forte in eo pute mus cōmotionibus nostris aliquod remediū cōparari. qz maledictionib? uel iracūdie nostre minime res inaiate respondeāt. et intempantia cordis nostri ad maiorem nequaqz prouocēt insaniā. Quapropter si illam sūmā diuini premij cupim? adipisci d qua dicitur. beati mundo corde quoniam ipsi deum uidebunt. non solum e nostris actiōnibus hec amputanda est. sed etiam de internis anime actibus radicitus extirpāda. Radices enī uiciorum potius excidi precipiuntur. qz fructus a domino. qui non solum pro operatōnis effectu sed etiam pro uoluntatis desiderio uniuicūqz aut pmium reddit aut penam. secundum illō. Ego autē opera eorum et cogitatōnes uenio ut congregem. In eo autem quod in quibusdam exemplarib? inuenitur. qui irascitur fratri suo sine causa re? erit iudicio. superfluum est ab his adiectum qui amputandam iram pro iustis causis minime putauerunt. qui propositum non intellexerūt scripture uolentis fomitem iracundie omnimodis amputare. finis enim paciētie nō irascendo iuste sed penitus non irascendo consistit. Cuius morbi hec erit medicina perfecta. ut primitus credamus nullo modo siue iustis siue iniustis ex causis nobis licere irasci. scientes nos discretiōis lumen et iusticie moderamina protē? amissuros si pncipale cordis nostri eius fuerit tenebris obscuratum. tū de inde puritatem mentis nostre mox perturbādam templumqz eam spūssancti effici omnino nō posse. iracundie in nobis spiritu cōmorante. Postremo ut cogitemus neqz licere nobis ozare nec iratos fundere preces ad deum. Et pre omnib? incertum statum conditionis humane pre oculis habētes. quotidie nos credam? e corpore migraturos.

XXXIII. De tristitia pncipiosa et salubri Ex libro nono.

Q uinto nobis certamine edactis tristicie stimuli retundendi sunt. que si passim per singulos incursum. et incertos ac varios casus. obtinēdum animuz nostrum

46

habuerit facultatem. ab omni nos sepat diuine cōtemplationis intuitu. non orationes explere cum solita cordis alacritate permittit. non sacrarū lectionum finit remedijs incubare. tranquillum quoqz ac mitem cum fratribus esse non patitur. et ad cūcta operationum uel religionis officia impatiētez et asperū reddit. Sicut enim timea uestimto et uermis ligno. ita tristitia uiri nocet cordi. Nōnunqz i ze precedentis uicio subsequi seu cōcupiscētie lucri ue cuiusdam mim? adepti generari solet. cū se harum rerum spe mente concepta quis uiderit excidisse. Interdum uero etiam nullis existentibus causis. inimici subtilis instinctu tanto repente merore depremimur. ut ne caroz quidem ac necessariorum nostrorum aduentum solita suscipere. affabilitate possimus. uel quidquid ab eis cōpetēti fuerit confabulatione prolatum. importunum nobis ac superfluum iudicetur. nullaqz a nobis redatur eis grata respōsio. uniuersos cordis nostri recessus felle amaritudinis occupante. Vnde manifestissime comprobā. non semper nobis alioū uicio cōmotionū stimulos excitari. sed poti? nostro. qui reconditas in nobismetipsis habemus. ofensionum causas. ac seminaria uiciorum. que euz mentem nostram tempeationum imber aluerit in germina confestim fructusqz prorupunt. Nunqz enim quis alterius uicio lacessitus peccare cōpelleur. si repositam materiam delictoz in suo corde non habeat. Nec tunc subito quispiam decept? esse credendus est. cum inspecta mulieris forma i baratrum cōcupiscētie turpis inciderit. sed potius occultos ac latentes medullitus morbos. occasione uisus in superficiē tunc fuisse pductos. Ideoqz perfectio cordis non tam sepatatione hominuz qz paciētie uirtute conquirē. que firme possessa sicut potest nos etiam cū his qui oderunt pacem pacificos conseruare. ita si parta uel nacta nō fuerit. et ab his qui perfecti ac meliores nobis sūt facit iugiter dissidere. Occasiones enim cōmotionū ob quas eos quibus iūgimur deserere festinamus in conuersatione humana deesse non poterunt. et idcirco tristicie causas ob quas a poribus separamur. non euadim? sed mutamus. Procurandum itaqz nobis est ut nostra poti? emendare uicia festinemus. que proculdubio si fuerint emendata. et tunc non dicam cum hominibus. sed etiam cū seīs et beluis facillime nobis conuenit. secundū illud. Bestie terre non uerebimur. Extrinsecus enim uenētia pacata erunt tibi offendicula. si in nobis in tus radices eorum recepte. insertaqz fuerint. pax enim multa diligentibus nomen tuum. et nō est ill scandalum. Est enim aliud detestabilis? tristicie genus. quod despationem anime iniqz delinquenti. Quod nec chaim fecit post fratricidiū penitere. nec iudam post traditionem. Sed illa tristitia que penitentiam ad salutem stabiliri operatur. obediens est. affabilis. mansueta. hūilis. ac paciens. ut pote ex dei caritate descendens. ad omnem dolo rem corporis ac spiritus contritionem infatigabiliter semetipsā deliderto pfectionis extendens et quodāmodo leta ac spe profectus sui uegetata. habens omnes in se fructus spūs. quos enumeat apostolus. Hec uero seculi tristitia est asperissima impatiens. dura. plena rancore. et merore fructuoso. Quapropter absqz illa que uel p saluari penitentia uel pro studio perfectionis seu p desiderio suscipitur futuroz. omnis tristitia tāqz sedē

et que inortem inferat equaliter repellenda est. si
cut fornicationis spiritus. seu filargirie vel ire.
Hoc enim modo vniuersa tristitiarum genera va
lebimus superare. cum eternarum rerum ac futu
rarum intuitu semper leti. nec casib? deiecti p̄sen
tibus. nec prosperis fuerimus elati. vtraq; velut
caduca et mox transeuntia contemplantur.

XXXV. **De tedio vel accidia.** Idem ex li
bro decimo.

Sextum nobis certamen est conera acci
diam siue tedium siue anxietatez cordis
Affinis hec tristitie. ac solitariis magis
experta. Que cum miserabilem obsede
rit mentem. horrorem loci. fastidium celle. fratru
quoq; qui cum eo vel eminus cōmorantur. tanq̄
negligentiam ac minus spūaliū aspersionem
gignit. ad omne quoq; opus quod intra septa sui
cubilis est facit desidem et inertem. ab omni se do
let spūali questu inanem in loco vacuumq; cō
sistere. vtpote qui cum posset etiam alios regere.
ac prodesse plurimis. nullum edificauerit nec quē
q̄ institutione sue doctrine lucratus sit. Absētia
longeq; posita magnificat monasteria. consortia
quoq; ibidem suauia. et plena spūali conuersa
tione depingit. Econtra vniuersa que habentur i
manibus aspera. vt nulla re alia tante oppugnati
onis remedium. q̄ visitatione fratris cuiuspiam.
seu somni solatio posse estiet iueniri. Deinde fug
gerit salutationes exhibendas fratribus. visitati
nesq; infirmorum. parentes inquiri salutandos. il
lam religiosam deuotamq; deo feminam omni p̄si
dio destitutam frequentē inuisere. magisq; opoz
tere i his operam pietatis impendi q̄ sine ullo p̄
fectu in cellula recludere. Agitur itaq; infelix ania
talib? inicozū machis accidie spū velut ariete va
lidissimo fatigata. hoc quo vitatur ad p̄ns remedio.
paulopost acris infirmanda. frequētē enim ac du
rius aduersarius atemptabit. quem cōserto p̄
lio p̄biturum cōminis sibi terga cognoscit. salu
temq; sibi non de victoria. nō de flictu. sed de fu
ga sperare preuidet. donec paulatim protract? a
cella. actum sue p̄fessionis incipiat obliuisci. q̄ n̄
est ali? q̄ cōtemplatio diuine puritatis. que nō a
libi potest nisi in silentio et iugi celle perseuerātia
ac moderatione perquiri. atq; ita milicie sue fugi
tiu? effectus implicet se negocijs secularibus. et
cui se probauit minime placitur? Itaq; instabilez
eum de cetero reddet ac vagum et ad omne cpus
desidē. nichilq; aliud protuzare q̄ vbi quo ve co
loze occasionem refectioni future valeat p̄parare
mens enim ociosi nichil aliud cogitare nouit q̄ d̄
escis ac venere. Et necesse est eū inonestum esse.
dum necessaria vict? requirit. adulationi quoq;
operā dare. nouitates etiam rumorū sectari. cau
saru fabularūq; occasiones cōquirere. per quas si
bimetip̄i aditū pareat ac facultatē qua diuersorū
domos valeat penetrare. XXXVI. **De hu
ius vicij remedio quod est labezis exercitium.**

Uerum si ille qui euangelium predicabat.
signis illud virtutibusq; cōmendās. ne
grauaret quēpiam. gratis panem mādu
care non audebat. quo modo illi nō est
ment se grauare. qui quotidie eum ociosi vacatē
q; p̄sumunt. In actibus etiam aplorū graue nobis
sue conuersionis reliquit exemplū cum se non so
lum id operatū esse testatur quod necessitatez sui
corporis expediret. sed etiam quod vlt? eorum

qui secum erant posset sufficere. Et hoc ipsum dī
cit esse mādatum domini qm̄ ipse inquit dixit. Be
atius est magis dare q̄ accipere. Hec est autē imp
tientis beator largitas. q̄ accipiētis penuria. que
non de pecunia per infidelitatem vel diffident a;
re seruata. nec de reconditis auaricie thesauris im
peditur. sed que d̄ fructu operis pp̄rii et pio su
dore profertur. Et duplici gratia decorat. q̄ et p̄
fectā nuditatem christi vniuersarum rerū suarū
abiectione possideat. et inunificentiā diuitis labo
re suo exhibeat et effectu. Hic quidē honorat de
um de suis iustis laboribus. et delibat ei d̄ fructū
b? iusticie sue. ille vero ocij corpore reolutus et
inertia. indignum se esse etiam cibo panis aposto
li probat sententia. dum contra eius scilicet inter
dictum ociosus eum non sine reatu peccati cōtu
macieq; p̄sumit. Nec merebitur icorruptōis uesti
mento ornari. quisquis somno ocij vel accidie so
pat? n̄ industrie sue labore sed inercie p̄is icopiā o
piri maluerit. quos abscondēs de plenitudine scrip
turarum. non uestimentū decoris. sed ignominio
sum excusationis velamen sue coaptrauit ignauie
Solent enim hac segnicie dissoluti. nolētes opere
manuum suarū sustentari. quod aposto! idē
ter exercuit. vel nobis exercere p̄cepit. quibus
dam vti testimonijs scripturarū. q̄bus inercie sue
velamen imponāt dicentes scriptam esse. Opami
ni non cibum qui perit. Et meus cib? est. vt faciā
voluntatem patris. In desiderijs est omnis ocio
sus. et ad extremum multa mala docuit ociositas.
Nec est apud egiptum ab antiquis patrib? s̄cta
sententia. operantē monachum demone vno pul
sari. ociosum vero inumeris spiritibus deuastari.
Deniq; abbas paulus p̄batissimus patrū cum in
heremo vastiore consistens. que porphirion nūcu
patur. palmarū fructibus et orto modico secur?
haberet sufficientem alimonie substantiā. nec pos
set aliquid aliud vnde sustentaretur opis exerce
re. eo q̄ ab opidis uel habitabili terra septem mā
sionibus separaretur. uel eo amplius deserti illi?
habitatio. plusq; expeteretur pro mercede vectu
re q̄ ualere posset precij operis defudari. collec
tis palmarum folijs quotidianum p̄sum uelut ex
inde sustentandus a semetip̄so iugiter exiebat.
Cūq; opere totius animi ancrū eius fuisset imple
tum. supposito igne cōcremabat. intātum probās
sine opere manuum nec in loco posse monachum
perdurare. nec ad perfectionis culmen aliquādo
conscendere. vt cum hoc fieri nequaq; necessitas
uictus exigeret pro sola purgatione cordis et co
gitationum soliditate. ac perseuerātia celle. uel ac
cidie ipsius uictoria et expurgatione perficeret.
Cum incipiens in heremo cōmorari abbati moysi
omnium sanctorū sūmo dixisse me egritudine ac
cidie confectum ad abbatem paulum p̄tinus cu
currisse. ille te non ait ab ea liberafisti. sed magis ei
debitum ac subditum p̄buisisti. Grauius enī te
vt desertorem ac fugitiuum deinceps aduersari?
impugnabit quez de conflictu supatum p̄tin?
aufugisse conspexit. XXXVII. **De mani
gloza spūali et occulta.** Ex libro vndecio.

Sextimum nobis certamen est cōtra spū
ritum cenodoxie multiformem atq; sub
tilē. Tātoq; est perniciosior ad cōflictu
q̄nto obscurior ad cauendum. Qui cuz
pro elatione carnali pulsauerit mentem. et fuerit
responsonis scuto repulsus. rur? p̄iore habitu

lib
personarum mutata. sub virtutum specie victorem iugulare peremptat. Ex omni parte bellatoz occurrens. et in habitu et in forma. in incessu. in uoce. in opere. in vigiliis. in ieiuniis. in oratione in deuotione in lectione. in scientia. in taciturnitate in obedientia. in humilitate uulnerare militem xpi conatur. Na cui sub specie succin. Te uelut ac nitide cenodoxiam non poterit generare. in squalida et inculta conatur inserere. Quem non potuit per honorem deicere. humilitate supplantant. Quez scientie et locutionis ornatu nequiuit extollere. grauitate taciturnitatis elidit. Si ieiunet in palam. gloria uanitatis pulsatur. sed si illud contentende glorie causa contexerit. eodem uicio e latioris obtunditur. Ne uane glorie contagio maculetur. orationes prolixius sub fratruz uitat celebra re conspectu. et q cas latenter exercent. non effugit aculeos uanitatis. Pulchre seniores naturam morbi huius in modu cepe bullozum qz describit que vno decoziata tegmine alio rursus inueniuntur induta. totiens qz reperiuntur obiecta quotiens fuerint expoliata. In solitudinem quoqz cunctoz mortaliu consortia glorie causa fugietē persequi non desistit. quantoqz amplius quis uita uerit mundum tanto eum acius insequitur. Omnia uicia supata marcescunt. et vel in loco uel tempore in uia atqz deseruent seu cte a perarijs uirtutibus dissidentia uel cauentur facilius uel uicitur. hoc uero deiectum acius resurgit ad lucta et cum putatur extinctum sua morte uiuacius conualescit. Nec loco nouit excludi. nec extrinsecus materie subtracta marcescere. Pestis hec uirtutibus inferta et aciei permixta. uelut in nocte ceca dimicans atrocior inopinatos decipit et incautos. Ita naqz ezechias uir in omnibus consumante iusticie. qui interfectionem centu octoginta quinqz milium de exercitu assiriorum angelo sub nocte testante una pce ualuit impetrare. qui post mortis die domini sententia p finitum. quindecim annis uite metas excedere una oratione promeruit. sole per decem gradus reuolente. duplicatum diem uniuerso orbi contra fixas nature leges prebuit. post tanta incredibilia signa. post tam imania documenta uirtutum successibus suis elusus est. ita ut uniuersis uirtutibus suis ac si non fuissent obliuioni traditis. iram confestim domini suscepisset. nisi eam resumpta humilitate placasset. XXXVIII.

De uana gloria carnali et huius uicij remedio
Olet etiam insipientium mentes. et eoz qui minus adhuc. uel uirtute animi. uel scientia profecerunt. aut propter sonuz uocis extollere qd scilicet modulati psallant. aut quid parentes diuites aut nobiles habeant. uel q militiam honoresqz contempserint. Interduz etiam dignitates et opes que forte nec apprehendi quidem aliquado potuissent persuadet que piam pefacile fuisse adepturū si perseuerasset in seculo. uana etiam spe de incertis inflans eū et de his que nūq possedit uelut qui ea contempserit gloria uanitatis extollens. Nonnunq clericatū gradū et desiderium psbiteriū uel dyaconatus immitit quem si uel inuitus fuisset adeptus. tanta expleturum sanctitate ac rigore depingit. ut ceteris quoqz sacerdotibus prebere potuerit sanctitatis exempli. deinde multos non solum conuersationis forma uerū etia doctrina sua sermoneqz lucraturū. Quapropter hec est antiquitus patrum sententia. mo-

nachum fugere debere mulieres et epos. ne uenit eum finit quem semel sue familiaritati deuixerit. uel quieti celle ulterius operā dare uel diuine theorie purissimis oculis inherere. Hanc multiformē bestiam tali remedio poterim euadere ut cogitates quia dominus dissipabit ossa eozū qui hominibus placent. pmitus nichil inanis glorie capiende gratia nos facere permittam. Deinde ea q bono micio fecerimus obseruatione simili custodire nitamur. ne laborū nostrorum fructū post irrepēs cenodoxie morbz euacuet. Et ea que nos possunt inter ceteros notabiles reddē. ac uelut solis facie tibus laus apud homines sit cōquirenda uitem. Consideremus non solū fructū laborū nostrorum nos penitus amissuros. quoscūqz cenodoxie proposito fecerim. sed etiam reos magni criminis factos eterna supplicia uelut sacrilegos soluturos. xpo te qui ad iniuriam dei opus quod ei obtentu nos oportuit agere hominū gratia maluimus exercere ab eo qui occultozum est cōsciū. hoies deo. et gloriam mundi glorie domini. pretulisse conuicti.

XXXIX. **De superbia spirituali qua temptantur perfecti.** Ex libro duodecimo.

Octauum quod et extremum aduersū spiritum superbie nobis certamen est. Qui morbus licet ultimus sit in cōsuetudine. origine tamen et tempore primus est. Seuis summa et superioribus cūctis imaior bestia. pfectos maxime temptans. Omne nanqz uicium suis ē terminis et fine contentum. et licet contristet alias quoqz uirtutes. contra unam tamen principaliter tendit. Hec uero subtilissima. capta arte uirtutum. uniuersam funditus ciuitatē dirigit. Et ut grauis sime tyrannidis eius potentiam cognoscamus. angelus lucifer splendorem sapientie et uirtutum pulcritudinem qua ornabatur gratia conditoris. nature sue potentia non illi beneficō se credidit ob timere. et ob hoc elat. infirmitatem proprie nature persentit. et beatitudinem qua dei munere fruebatur amisit. Hec fuit pzia origo pncipalis morbi qui rursus per illum qui fuerat a se deiectus. in prothoplastum serpens. infirmitates omnium uiciozum et materias germinauit. Quantuz est malum superbie. ut non angelum. non alias uirtutes sibi cōtrarias. sed ipsum deum aduersariū habere mereatur. Huius laqueum poterimus euadere. si in singulis quibus senserim. nos uirtutibus profecisse. dixerimus. non ego sed gratia di mecu Patrum sententiam proferamus. qui uiam pfectionis et qualitatem eius. non uerborum iactantia depinxerunt. sed experimentis propriis et exemplis cūctis tradiderunt. Ea qz ad hanc fidē se potuissent. q laborū merito testabantur. quibus etiam hoc acq̄sita puritas conferebat. ut magis magisqz se depmi peccatis agnoscerent. Nec blandientes sibi de inferiorum ac tepidoruz negligentia sed contemplatione potuissent illorum quos uere peccato carere. atqz in regno celozum iam eterna beatitudine perfrui nouerant. humilitatem perpetuā conquirebant. atqz ita consideratiōe hac et elationis ruīnam declinabant. et quo contenderent. ul quod dolerent semper inueniebant. Igitur secundum traditiones eozum. sic ad eam festinare obemus. ieiuniis. uigiliis. orationibus. cōtentione cordis et corporis operam dātes. ne hec omnia morbo hoc inflante uacuemus. Quia nec patres nri in gladio suo possederunt. terram. et bza. e. non

sal. e. sed dextera tua et brachiū tuū et illuminatō
 vultus tui. Postremo vniuersa beneficia eius mē
 te sollicita perlustrantes. non solum pro his ei gra
 tias referamus. q̄ vel rationales nos condidit
 vel baptis̄mi largitus est gratiam. vel scientiaz le
 gis concessit. sed etiam pro his que erga nos quo
 tidiana eius prouidentia conferuntur. q̄ scilicet
 ab aduersariorum nos insidijs liberat. q̄ a pericu
 lis nos etiam ignorantes p̄tegit. q̄ a lapsu pecca
 ti cōmunit q̄ adiuuat nos et illuminat. q̄ pro ne
 gligentis delictisq̄ nostris eius inspiratione la
 tenter cōpungimur. q̄ ab eo nōnunq̄ etiam inuiti
 trahimur ad salutem. Postremo quia liberum ar
 bitrium nostrum quod procliuū fertur ad vicia.
 ad meliorem dirigit frugez. Hec est proprie erga
 deum humilitas. hec est patrum sincera fides. sine
 qua nec pietas in deum. nec purgatio viciorū. nec
 emendatio mozum. nec virtutum cōsumatio pote
 rit apprehendi. Hucusq̄ de spūali superbia q̄ dixi
 mus p̄fectos quosq̄ pulsari dixisse sufficiat. Q̄
 genus non multis expertum est. q̄ nec plures stu
 dent perfectam cordis apprehendere puritatem.
 ut ad hos p̄teliorum gradus valeant peruenire.

**XL De superbia carnali et eius indicis ac
 remedijs.**

Queterum nos qui adhuc terrenis sumus
 passionibus inuoluti. nequaquā hoc mo
 do temptare dignatur. sed crassiore &
 carnali elatione supplantat. Hec igit̄ cū
 tepido ac male arrepto renunciacionis p̄ncipio.
 in monachi resederit mente. p̄imum inobediētē
 eum reddit et asperum. equalem fratribz fieri cō
 muneq̄ non sinit. spoliari etiam terrenis opibz
 non concedit. Et cum renunciacioni nichil aliud est
 q̄ q̄ quotidie credat se esse mortuum et econtra
 facit eum vitam spare longeuā. Super hec inicia
 male fundata necesse est ut vniuersa deinceps vi
 ciorum structura consurgat. Nec unq̄ potest in
 corde suo humilitatem christi suscipere. cum sibi
 uel de natalium nobilitate gloziatur. uel inflat̄ de
 seculi q̄ corpore non mente deseruit dignitate. uel
 de pecuniis ad ruinam suam retentis extollit̄. Ne
 ipsam quidem auribus suis doctrinam perfecti
 onis admittit. tantūq̄ concreuit in corde ei? spū
 alis verbi fastidium. ut cum forte talis fuerit ab
 orta collatō. vno in loco stare nesciat eius obit?
 sed huc illucq̄ stupidus circumferat̄. Pro spuris
 autem saluuaribz spurca de sicco gutture contra
 huntur. digiti ludūt. et in modum quidem scribē
 tis volitant atq̄ depingunt. et ita huc atq̄ illuc
 membra cōmouentur. ut se ul' scateantibus vermī
 bus vel acutissimis sudibz credat insidere. et q̄
 quid simplex collatō ad edificationem protuleit
 audiētium. ad suam sugillationem estimet esse p̄
 latum totoq̄ corpore quo spūalis vite examina
 tio ventilatur. suis suspiciouibus occupatus. nō
 quid exinde ad p̄fectum suum capere obeat au
 cupatur. sed causas cur vnūquodq̄ sit dictū soli
 cita mente perquirat. vel quid eis obicere possit.
 Et ita fit vt non solum in nullo ei proficiat colla
 tio spūalis. verum etiam damnosa magis existat
 dūm enim consciētia sua totum suspicatur cōtra
 se esse prolatum. vehementē cordis obstinatōne
 duratur. ireq̄ stimulis acius instigat̄. Deinde p̄
 bec excelsa vox. sermo rigidus. amara et turbulē
 ta responsio. incessus erectus ac mobilis. lingua
 facilis. procax loque la nec unq̄ taciturnitas ami

ca. nisi cum contra fratrem rancorem ī corde suo
 conceperit. ita ut quid in eo detestabili? sit haud
 facile cernatur. vtrum diffusa illa petulantq̄ leti
 cia. an dira hec uirulentaq̄ ferietas. Et cum ipse
 tumore possessus facile cunctis tristitias inferat.
 atq̄ ad satisfacionem lesi fratris semetipsum sū
 mittere dedignetur. etiam ab illo sibi oblatam cō
 temnit. His igitur indicis carnalis ista superbia
 declarat̄. Inest in loquela eius clamor. ī taciturni
 tate amaritudo. excelsus et effusus in leticia risus
 irrationabilis in ferietate. tristitia. in responsione
 rancor. facilitas in sermone. expers patientie est.
 caritas aliena. audax ad contumelias irrogandas
 ad tolerandas pusillanimitas. ad obediendum diffi
 cilis. nisi in quo eam desiderium suum voluntasq̄
 preuenit. Nullo enim modo poterit in anima no
 stra virtutum structura consurgere. nisi prius ia
 cta fuerint vere humilitatis fundamenta. Quod
 nullatenus poterimus implere. nisi abrenunciatio
 vera facultatum in nobis fuerit christi amore fun
 data. deinde obedientie subiectio simplici corde su
 scepta ita ut p̄ter abbatis mandatum. nulla pe
 nitentis voluntas uiuat in nobis. Quod non aliū ob
 seruari poterit. nisi quis non solum se mortuum
 mundo. verum etiā insipientē iudicauerit ac stul
 tum. vniuersa que sibi fuerint a senioribus impa
 rata. sine ulla discussione perficiens. sacrosancta
 ea credens ac diuinitus promulgata. In qua con
 sistens? equalitate proculdubio status ille hū
 litatis vere tranquillus subsequit̄. vt nos ipsos ī
 feriores omnibus iudicantes. vniuersa que nobis
 irrogata fuerint. iniuriosa uel tristi tanq̄ a supe
 rioribus nostris illata. paciētissime toleremz. De
 niq̄ eandem humilitatem erga deum feruentissime
 reuertemur. vt nichil nos absq̄ illius opituitatōe
 vel gratia posse perficere cognoscamus. **XLI.**

**Collatio abbatis moysi de puritate cordis
 Idem in libro decimo collatō prima**

Quoniam in heremo scitibi abbatē moysen ex
 petissemus. pariterq̄ ab eo edificatōis
 sermonem fusis lacrimis posceremus.
 quippe cuius animi rigorem hunc noue
 ramus. vt nisi fideliter desiderantibus et cū omī
 cordis contricione querentibus. nequaquā acquies
 ceret ianuam perfectionis apere. ne scilicet indig
 nis et fastidiose suscipiētibus pandēs. aut iactā
 tie viciū aut proditōnis crimen videretur incur
 rere. eādem fatigatus precibus nostris ita exort?
 est. Omnes inquit artes et discipline scopon que
 dam. id est destinationem. et telos. id est finem p̄
 prium habent ad quem respiciens vnus cuiusq̄ ar
 tis industrius appetitior. cunctos labores et pei
 cula atq̄ dispendia equanimiter libenterq̄ sustē
 tant. Finis quidem nostre professōnis est regnum
 dei. scopos puritas est cordis. Que si pre oculis
 nostris iugiter statuta fuerit. non solum cūctos
 labores nostros varios atq̄ instabiles reddet. s;
 etiam cogitationes diuersas sibi contrarias susci
 ptabit. Necesse est enim mentem. quo recurrat cui
 ue p̄ncipaliter inhereat nō habentem. per singu
 la momenta pro incursum uarietate mutari. atq̄
 ex his que extrinsecus accidunt. in illum statū cō
 timuo transformari q̄ sibi p̄im? occurrerit. Hic
 namq̄ est q̄ nōnullus mundi hui? maximas facul
 tates et p̄diorum magnificentia contēpnentes
 post hoc videmus pro scalpello. pro grafio p̄ acu
 pro calamo cōmoueri. Nōnulli tanto zelo codicez

seruant. ut eū ne leuiter quideꝫ legi vel cōtigi ab aliquo sinant. et inde occasiōes ipatentie ac mortis incurrūt. vnde monent stipendia patientie & caritatis acquirere. Cūq; omnes diuitias suas p̄ christi amore disperferint. p̄stinū tamē cordis affectū in reb; minimis retentātes et pro ipsis nō nūq; mobiliter irascentes. ex omnib; instructuosi sterileq; reddūtur. Si distribuero inquit paul; in cibos pauperū dē. Vnde liquido cōpbat. p̄fectionem n̄ statim nuditate seu dignitatuꝫ abiectione contingi. nisi fuerit caritas illa cui; aposto; l; membra describit. in veritate possessa. que i sola cordis puritate cōsistit. Nā quid est aliud non emulari. non inflari. nō irricari. et reliqua. nisi cōpfectum et mūdissimū deo semper offerre. et vacuū illud a cūctis perturbatōib; custodire. Omnia igit; huius gratia gerenda appetenda sūtq; nobis. pro hac solitudo sectāda est. pro hac ieiunia et vigiliis labores debere nos suscipere nonerī. Et non p̄pter has obseruationes. si forte non potuerim; implere. incidam; in tristitia vel ira siue indignatōnem. non enim tātū est lucrū ieiunij q̄ntū ire dispendium. nec tātus lectioe capie fructus q̄ntum cōtemptu fratris incurrit detrimētū. Ea igitur que sequentia sūt. id est. ieiunia. vigilie &c. propter principalem scopon. id est. puritatē cordis qd̄ ē caritas nos ouenit exercere. et non p̄pter illa hanc principalem virtutem perturbare. qua i nobis integra durāte nichil oberit si aliquid eorum per necessitatem fuerit p̄termisū. Nec p̄derit vniuersa fecisse adempta hac principali causa. cuius obtentu sūt omnia pagenda. que non p̄fectio sed perfectionis instrumenta sūt. Quidq; igitur potest istā mentis puritatem trāquillitatē q; turbare. q̄muis vtile ac necessariū videatur. ve noxiū deuitādum est. XLII. **De cōtemplatione diuinitatis.**

Inherere quideꝫ deo iugiter. et contemplationi eius inseparabiliter copulari. impossibile est homini caris fragilitate circumdato. verū oportet nos scire. vbi nostre mentis intentionem obcam; habere defixā. et ad quā destinationē semper anime nostre reuocem; intuitū. quā cum poterit obtinere mens gaudeat. et a q̄ distractā se doleat atq; suspiret fornicatōez iudicās vel momentaneū a christi cōtemplatione discessū. a quo cū deuiauerit paululū noster obtutus. rursus ad eū mentis aciem reuocem;. **Contemplatio vero dei multifarie concipit.** Nam de; nō sola incōprehensibilis illius substantie sue admiratione cognoscit; quod adhuc in spe reuisionis absconditū est sed etiam creaturaz suaz magnitudine. uel eq̄tatis sue consideratione. uel quotidiana dispensationis auxilio p̄uideatur. quādo scilicet que cum sanctis suis per singulas generatōes egerit mente purissima plustram;. cum potētiam ipsi; qua vniuersa gubernat moderat; ac regit. cū imensitatem scientie eius et oculum quem secreta cordiū latere non possūt. tremēte cor de miramur cum arenā maris vndarūq; numerum dimensuz ei et cognitum cogitam;. cum pluuiarū guttas. cū seculorū dies et horas. cū p̄terita futura ue vniuersa. stupescentes scientie eius assistere contēplamur. cum ineffabilem clementiam eius cōsideramus qua innumera flagicia. que singul; quibusq; momentis sub ipsius cōmittūtur aspectu. indefessa longanimitate sustentat. cum inuēmur vocari

onem qua nos nullis p̄cedentibus meritis gratia sue miserationis asciuit. cum deniq; quot occasiones salutis tribuit adoptādis. cum quodā admirationis inuēmur excessu. q̄ ita nos nasci p̄cepit. vt ab ipsis cunabulis. gratia nobis legisq; sue noticia traderetur. q̄ ipse aduersariū vincens in nobis pro solo bone voluntatis assensu eterna beatitudine ac perpetuis nos p̄miis munerat. q̄ postremo dispensationem incarnationis sue p̄ nostra salute suscepit. ac mirabilia misterioꝫ suoz in cunctis gentibus dilatauit. Sūt alie quoq; huiusmodi innumere cōtemplatiōes. que pro qualitate uite ac puritate cordis in nostris sensib; oriūtur. quib; deus vel uideatur mundis obtutib; ul' teneē. quas perfecto null; perpetuo retētabit. in quo adhuc aliquid carnaliū uiuit affectuū. XLIII.

De purgatione mentis a cogitationib; p̄uis.

Mentem quidem non interpellari cogitationib; ipossibile est. suscipere vero eas siue respere omni studentī per gratiaz dei possibile est. Est inq̄m nostrū magna expte ut cogitationū qualitas emēdeē. uel facte oriant; in nobis. uel terrene carnalesq; decrescāt. Ideo nāq; frequens lectio et iugis adhibeē meditatio scripturarū vt exinde nobis spiritualis memorie prebeat occasio. Idcirco decātatio crebra psalmoz. ut assidua nobis exinde cōpunctio sūmī stratur. Idcirco vigiliāz orationūq; ac ieiuniorū sedulitas adhibetur. vt extenuata mens non terrena sapiat sed celestia cōtemplatur. Quib; rursuz negligentia irrepente cessantibus. necesse est vt mens viciorum squalore concreta. in carnalem partem inclinetur et corruat. Quod exercitiū cordis non incōgrue molarū similitudini cōparat;. quas meatus aquarum p̄ceps impetu rotāre p̄uoluit que nullatenus quidem cessare possunt ab opere suo aquarum impulsibus circūacte. In eius uero qui p̄est situm est potestate. vtrū nam triticum malit. an ordeum lolium ue cōminui. Illud quippe est proculdubio commolendū. quod ingestum fuerit. ab illo cui operis illius cura cōmissa est. Ita igitur etiam mens per uite presentis incurfis vndiq; ingruentibus temptationum torquentibus circumacta. vacua quidem cogitationum estib; esse non poterit. quales vero uel admittere uel parere sibi debeat. studii ac diligentie sue p̄uidebit industria. et secūdum sententiam domini saluatoris vbi fuerit thesaurus intentionis nostre. ibi et cor nostrum necessario permanebit. XLIII.

De triplici origine cogitationum

Illud sane nosse debemus tria cogitationum nostrarū esse p̄cipia id est ex deo ex dyabolo. et ex nobis. Ex deo quidem sunt. cum spūssancti illustratio nos uisit. et in quibus uel minus acquisiuimus. uel de sidiōse agentes superati sumus. salubzi compūctiōne castigat. uel cum referat nobis celestia sacramenta. et propositum nostrum ad meliores actū uoluntate inq; conuertit. Ex dyabolo uero. cū sbuertere nos tam viciorum oblectatione q̄ etiam occultis conatur insidijs. transfigurans se in angelum lucis. Ex nobis autem cum eoruz que gerim; uel gessimus uel uidimus naturaliter recordamur. Hinc oportet nos uniuersas cogitationes q̄ emergunt in corde nostro sagaci discretione discutere origines earum uel causas autēscq; p̄mitus in vagantes. uti quales nos eis prebere debeat; ex

illorum merito qui eas suggerunt considerare possumus. ut efficiamur probabiles secundum preceptum domini trapezete. cuius summa pietas est probare quod sit aurum purissimum quod ut minus purgatū d' ereo quoq; viliq; denario. si preciosum nūmissima sub colore seu idumento auri fulgētis imitetur. et non solū nūmissimata tyrānozū vultus expmentia. sed etiam illa que sunt veri regis imagine sed non legitime figurata discernere. deinde ne quid illis a legitimo pondere diminutū sit. censura trutinē diligenter inq̄rere. **D**yabolus enim decipit cū fuerit sub colore sactitatis obiectus. odit autem sonū cautele. id est discretōis vī. In quo etiā abbatem iohānem qui lico moratē nouim? nuper illusū. **N**az cū exhausto corpore atq; defecto perceptionem cibi biduano ieiunio distulisset. accedente ei ad refectionem die postero veniens dyabolus in figura ethiōpis tetri pueri ad ei? genua prouolutus. **I**ndulge inquit michi. quia ego tibi hunc laborem dixi. itaq; vir ille tātus intellexit se calliditate dyaboli tali se distentuz ieiunio ut lassitudinem non necessariā imo etiaz spiritū noctuarum fatigato corpore supponeret. **E**rit ergo hec quadruplito modo nobis necessaria discretio ut primū nos materia auri ueri fucati ve non lateat. **S**ed ut has cogitationes que mentiūtur opera pietatis tanq̄ adulterina nūmissimata reprobem? utpote que falsam imaginē regis non legitime signatam cōtineāt. vel illa que ī auro purissimo scripturarū viciōso et heretico sensu non veri regis sed tirāni preferunt uultum. similiter discernētes refutare possimus. siue illa quozū pondus ac precium erugo vanitatis arrodens exagio seniozū n̄ sinit adequari. ut nūmissimata leuia atq; dānosa minuz pensantia recusemus. **I**taq; beatus moyses collationi nostre dās finem. adhuc nos auidos ac de suo ore pendentes. degustare somnū paulisper horatus est. eisdem ipsis quibus insidebam? psalms admonens incubare **XLV De indiscreta presumptione quozūdam** **Ex libro secundo.**

In crastino a nobis vero requisit? hec ait. **O**mnium virtutum generatrix custos moderatrix discretio est. **R**ecolite id quod nuper vidistis senē uidelicet heronez. illusione dyaboli a sumis ad yma deiectum. **N**ā qui quaginta annis in hac heremo cōmoratus. tanto rigore ieiunium semper exercuit et solitudinis secreta sectatus est. ut ab eo participatōem inuēdi cum fraternitate cōiuiū nec veneratō quidem di ei paschalis aliquādo potuerit obtinere. ne quātū lūcumq; perceptione parui legumīs a suo vidēz proposito relaxasse. **Q**ua p̄sumptione decept? angelum sathane velut angelum lucis suscipiens eius precepto obediens ac de sponsione ei? non dubitans. qui eum pro merito virtutū ac laboruz suozum nequaq; posse firmauerat ulli iaz discrimini subiacere. cui? rei fidem ut experimēto comprobaret. in profundissimuz puteū se deiecit. magnū scilicet virtutis sue meretum probatur? cui? inde exisset illesus. **D**e quo cum pene exinde exanguis ingenti fratrum labore fuisset extractus? vitā die tertia siniturus. quod his deterius est. ita in sue deceptionis obstinatione permāsit. ut ei ne experimēto quidē mortis sue persuaderi potuerit q̄ demonum calliditate fuisset delusus. **H**ic igit? quo pacto. qua ve ratione post tantos labores ab insidiatore delusus. grauissimo lapsu corruens. cūctos

in hac heremo cōstitutos luctuoso dolore percussit. **N**ōne quia minus discrete. suis diffinitōib? regi q̄ consiliis fratrum et institutis maiorum obedire maluit. **Q**uāobrem pro meritis laborū et annozum tantozum numerositate qua in heremo perdurauit. **H**oc miseratione ab his qui eius cōpaciēbantur exitio vix ab abbate pafuncio potuit obtineri. ut non inter biochanathos reputatus etiam memoria et oblatione pafunciū iudicaret indignus. **Q**uid etiam de illo cōmemozem. qui duz longo tempore in angeli claritate demonem suscepit et reuelationibus eius inuneris sepe decept? credidit inter nunciū esse iusticie. etiam per omnes noctes in cella eius lumen absq; ullius lucerne p̄bebat officio. **A**d extremum iubetur a demōe ut dō filium suū qui cum eo pariter in monasterio commanebat offerret. ut scilicet hoc sacrificio abrahe p̄arche meritis adequaretur. parriciū perfectisset opere. nisi eum videns puer cultrum extra cōsuetudinem p̄parare aciendo. et vincula quibus eum uelut oblatuz ad imolandū cōstringere disponebat inquirere p̄sagio sceleris futuri perterritus aufugisset **XLVI.** **Q** per humilitatē veram acquiritur discretio

Quia discretio non nisi vera humilitate conquiri. **C**uius hec erit prima p̄batō si vniuersa non solum que agenda sunt sed etiam que cogitantē referuentē seniorum examini. **N**ullatenus enim decipi poterit q̄ q; si non suo iudicio sed maiorū viuūt exemplo. et serpens te terrimus uelut tenebrosa ac subterraneo specu. uirtute confessionis protractus ad lucem. et traductus quodāmodo ac debonestatus abscedit. **D**eniq; intantum deo placita hec sententia comprobatur. ut puerum samuelem iudicio prelectum suo nollet per semetipsum erudire sed recurrere semel et iterum patere ad senem etiam q̄ offenderat deum. ut et illi? qui ad diuinum ministerium vocabatur probaretur humilitas. et iuniorib? forma subiectionis hui? p̄ponere exemplo. **P**aulum quoq; per semetipsum vocās et alloquēs xp̄? cum posset ei viam perfectionis referare confestim dirigere ad ananiā maluit. eumq; illius potius doctrina q̄ sua censent institui. ne quod recte gestū fuisset in paulo posteris malum p̄sumptionis prebereret exemplum. dū vnusquisq; sibi met p̄suadet. simili modo se quoq; debere dei solius magisterio ac doctrina potius q̄ seniorum institutione formari. **Q**uis ergo tam p̄sumptoz et cecus sit q̄ se suo audebat iudicio discretioniq; cōmittere. cū et vas electionis indiguisset se coaplozū suozum collatione testetur. **V**nde probatur nulli a domino viam perfectionis ostendi. qui habens vnde valeat erudiri. doctrinam seniozū vel instituta cōtempserit. parui pendēs illud. **I**nterroga patrem tuum et annuntiabit tibi. seniores tuos et dicet tibi. **O**mnis igitur conatū debet discretionis bonuz virtute humilitatis acquiri. q̄ nos illesos ab utraq; potest nimietate seruare. **A**d vnum finem nimietas ieiunii ac voracitas peruenit eozemq; dispendio vigiliarum imoderata continuato. monachū quo somni grauissimi torpor inuoluit. **Q**ua propter inter utraq; nimietates discretioe moderante gaudendum est. **E**t enim nemini me frequēt ita appetitum cibe penitus respuisse. ut duob? dieb? ac tribus refectione dilata. nec memoria quidem ullius edulii meā interpellauerit mentē. **E**t rursuz

ica somnū ab oculis meis dyaboli impugnatione
subtractū. vt plures dies ac nocte paululū quid
somnia meis oculis a domino p̄carer infūdi. graui
usq; me periditātū somni cibiq; fastidio q̄ saporis
et castrimargie colluctatione persensī.

XLVII De discreta refectionis corporis
moderatione.

ITaq; sicut festinādum nobis est ne appe
titu corporee voluptatis indissolutionē
noxiam labamur. et ante p̄stitutū tēpus
vel cibo indulgere uel modū eius exce
dere p̄sumamus. ita est esce et somni refectionis ho
ra legitima etiam si horreat ingerenda. Vtrumq;
enim bellum aduersarii factione cōsurgit. et per
niciosius cōmentia imoderata q̄ satietas remissa
supplantat. Ab hac nāq; ad mensurā discretionis i
cedente salutari p̄p̄ctioe p̄cedi potest. ab illa n̄
potest. In utraq; enī pte sustinebit maximū detri
mentum. quisquis inegalitatem tenēs. nunc ven
trem ieiuniorū ariditate cōstringit. nūc escarū nimi
etate distendit. vt enim mens cibi in anitate lassata.
perdit orationū rigorem. duz carnis nimia las
sata dīne p̄grauata cōdormitare cōpellitur. ita ni
miate voracitatis oppressa emittere ad deuz p̄re
ces puras leuesq; non poterit. sed nec castimonie
puritatem indurpta valebit iugitate seruare. duz
ei p̄terita cibi maceria ignem carnalis cōcupiscen
tie sūmīstrat. Nam quod semel per escarū abū
dantiā cōcretum fuerit in medullis necesse est ege
ri. atq; ab ipsa nature lege propelli. que exuberā
tiam cuiuslibet humoris superflui. velut noxiā at
q; sibi cōtrariam in semetipsa refedere non patit̄.
Ideoq; ratōnabili semper et equali est corp̄? nos
trum p̄smonia castigandū vt si naturali hac neces
sitate cōmorātes in carne oīmodis carere nō pos
sum? saltem rarius nos et non āplius q̄ trīna vi
ce ista colluione respersus toti? animi cursus in
ueniat. quod tamen sine vllō p̄uritu quietus ege
rat. sopor non fallax imago iudex occulte volup
tatis eliciat. Quamobrem hec est temperata p̄tinen
tiē equalitas atq; m̄surata q̄ patrū quoq; iudicio
cōprobatur. ut quotidianā panis refectionē quo
tidiana comitetur esuries in uno eodemq; statu
p̄t animam corp̄sq; cōseruās. Et intātū hoc nō
sine labore perficiē. vt malint hi qui perfectionē
discretionis ignozāt. etiā biduo procelare ieiunia
idq; quod hodie sūpturi fuerant in crastinū refer
uare. dūmodo ad refectionem peruenientes desid
rata satietate pociātur. Quod nuper beniamin ci
uem nostrum tenuisse cognoscitis. qui ne quotidi
e duo paximacia percipiēs. equali castigatione cō
tinuā parcitatem iugiter retentaret maluit bidu
ana semper continuare ieiunia. dūmodo ad resec
tionem veniens duplicata mensura repletet ven
tris ingluuiem. Qui obstinatione et perimacia m̄
tis sue. diffinitionibus poti? p̄p̄is q̄ seniozum
traditionib? acquiescens. relicta heremo rursum
ad vanitatem seculi deuolut? est. Pleriq; di stric
tiorē abstinentiā se credentes tenere. totā resec
tionem ad vesp̄rā differūt quibus stomach? exim
de grauatur vesp̄re. Nam recens esce perceptio
tam in vesp̄tinis q̄ in nocturnis orationib? te
nuem leuemq; sensū non sinit inueniri. Ideoq; sa
tis cōmodum et utile hora nona refectionis tem
pus indultū est. in quo reficiens monachus. nō so
lum in nocturnis uigiliis leuis ac vacu? verū eti
am in ipsis vesp̄tinis solennitatib? digestio iam

cibo aptissim? inueniē. Talibus nos sanct? moy
ses gemine institutionis epulis saginauit.

XLVIII Collatio p̄funciū de trīna specie
vocationis. Ex libro III

IN illo sauctozum choro vidim? s̄ctū
p̄funciū. qui p̄sbiter nostre cōgregatio
nis. id est. illius que i heremo scitū mo
rabatur fuit. In qua ita usq; ad extremā
durauit etatem. ut nūq; e cella qm̄ iunior ceperat
habitare. queq; ab ecclesia milib? quiq; distabat
saltem ad viciniora migrauerit. nec fessus annis
die sabbati uel dominico ventur? ad ecclesiā tāci
tēmeris spacio vexaret. Sed nec vacuus quidē re
ueri exinde contentus. vas aque quam per totā
erat ebdomedam sūpturus. suis cervicib? suppo
nens reportabat ad cellam. Cūq; nonagenariā ex
cessisset etatem. nūq; passus est eam iuniorum sibi
labore deferre. Huius igitur magisterio institui
cupientes. illa nobis precabamur infundi. quibus
compungi vel humiliari. non quibus nobis metip
sis blandiri extolliq; possemus. Tunc ille. Tres i
quit vocationum sunt ordines. tresq; renunciatio
nes. Primus ordo vocationis ex deo est. quoties
s̄licet inspiratio quedam imissa in cor nostrū nō
nūq; etiam dormientes nos ad desiderium eterne
vite ac salutis exuscitat. Secundus est per homi
nem. cum uel exemplis quorūlibet sanctorū vel
monitis instigati. ad desiderū salutis accēdimur.
Tercius est qui ex necessitate descendit. cum nos
diuinitis mundi huius uoluptatib? obligati. s̄gru
entibus repente temptatōnib? que vlt̄ mortis pi
cula cōmīnantur. vel amissione bonorum aut pro
scriptione percutiunt. uel carozum morte cōpun
gunt. ad deum quem sequi in reruz p̄speritate cō
tempimus salutem in aduersis iuici prosperaē cō
pellimur. Nunc de renunciatioib? differenduz est
Prima est qua corporaliē mundi facultates cōtē
nimus. Secunda qua mores ac vicia fruct usq; p̄
stinos animi carnisq; respuimus. Tercia q̄ mentē
nostram d̄ presentibus inuieris ac uisibilib? euo
cantes. futura tantum et inuisibilia concupiscim?
Que tria etiam abrahe legimus dominū precepit
se. cum dicit ad eum. Exi de terra tua. id est de sa
cultatibus terrenis. Secundo de cognatione tua
id est de conuersatione et moribus. uiciisq; prio
ribus. que nobis a nostra natiuitate coherētia ue
lut quadam consanguinitate cognata sunt. Tercio
de domo patris tui. id est. omni memoria mundi
quod fit quando mens nostra nullo cānee pingue
dinis hebitata contagio. sed peritissimis elima
onibus expolita ab omni affectu et qualitate ter
rena. per indefinentem diuinarū rerum meditatio
nez. spiritalesq; theorias. ad illa que inuisibilia sūt
eo usq; transferit. ut circumdataz se fragilitate car
nis ac situ corporeis supnis et in corporeis intēta
non sentiat. Cuius rei finem atq; uirtutem nō ni
si is capiet qui hec que dicūtur experientia magistra
perceperit. cui? uidelicet ita domin? oculos cor
dis de uniuersis presentibus auocauerit. ut ea n̄
tanq; transitura sed quasi transacta iam reputet
et uelut inane in fumum in nichilum resoluta con
uersatione moribusq; translata. non inueniatur
in presentis seculi uanitate. Ergo prima abrenūci
atio rerum alienarum est. secunda rerū nostraruz
tercia quoq; per quam etiam ipsā cūctorum elem
torum plenitudinem tanq; uanitati subiectam et
mox transituram transcendentēs mēte despiciunt

intuentes si ea que uidentur sed que non uidentur .
 ut ita demum illud superemus mereamur audire quod
 dicitur ad abraham ueni in terram quam tibi monstra
 uero . Itaque perdoceamur et inicitium uoluntatis bone
 nobis domino inspirante concedi . cum autem per se . a
 per exhortationem cuiuslibet hominis . aut per neces
 sitatem nos ad salutem attraherem . nostrum uero hoc
 esse . ut exhortationem auxiliiumque dei . uel remissum
 uel enixum exequamur . His nos sermonibus erudi
 tos abbas pascuntur e sua cellula . non tam alacres
 quam compunctos corde ante medium noctis emisit

**XLIX Collatio danielis de triplici causa
 sterilitatis mentis .**

Ex libro quarto .

Habitem quoque uideamus danieli . omni
 uirtutum genere equalem his qui in here
 mo scitibus commanebant . sed peculiariter
 gratia humilitatis ornatum . Qui inquirere
 nobis . cur interdum residentes in cellula no
 stra . tanta alacritate cordis repleremur . ut ea non dicam
 sermone percurrere . sed ac ne ipse quidem sensus occu
 rret . et mens plena spiritualibus fructibus . pre
 ces suas efficaciter ac leues etiam per soporem suppli
 cans ad dominum peruenire sentiret . ac rursus nul
 lis existentibus causis . tanto subito replemur an
 gore . et irrationabili quadam mestitia . ut etiam hor
 reat cella forderet lectio . ipsa quoque instabilis ac
 nutabunda emittitur oratio ita ut ingemiscens
 et conatibus nobis ad directionem persequamur reuo
 cari mens nostra non possit . nec desiderio regni
 celorum . nec metu gehenne proposito . ab hoc letali
 quodam somno ualere excitari . Ita respondit . Tri
 pliciter nobis a maioribus ratio super hac sterilitate
 mentis est tradita . Aut enim de negligentia . aut de
 impugnatione dyaboli . aut de dispensatione dei
 et probatione descendit . Dispensationis autem ac p
 probationis duplex causa est . Prima ut paulisper a do
 mino derelicti & mentis nostre infirmitatem humi
 liter intuentes . super precedente puritate cordis que
 nobis est illius uisitatione donata nullatenus exolla
 mur probantesque nos ab eo derelictos intelligamus
 peritiam cordis alacritatem non nostro studio sed
 illius nobis dignatione fuisse collatam . et presentem de
 ipsius rursus gratia et illuminatione esse poscen
 dam . Secunda uero ut perseverantia nostra uel men
 tis constantia et desiderium comprobent . et orationum in
 stantia deferentem nos uisitationem spiritus sancti req
 ram . ac solliciti inuentam custodire ac tenere attē
 tius studeamus . Quodammodo enim custodiri ne
 gligenti solet quicquid facile credi posse reparari
 Denique frequenter etiam odoribus uicis omnem sua
 uitatem compositionis huius in his ipsius subito uisi
 tationibus adimplemur . ita ut mens hac oblectato
 ne resoluta in quendam spiritus rapiatur excessum . se
 que commorari obliuiscat in carne . Intantum uero illam
 desertionem beatus dauid uilem esse cognouit . ut
 nequaquam amoueri sed temperari eam potius despet
 e sit dicens . Non me derelinquas usquequaque . Ac si
 diceret . Non rogo ut nunquam me derelinquas . quia non
 expedit michi . ut non uel mea in infirmitatem sen
 tiens dicam . bonum michi quia humiliasti me . uel ex
 ercitiu ut non habeam preliandi . quod sine dubio ha
 bere non potero si michi semper et indurpente cohe
 serit tua diuina protectio . Suffultum namque me tua de
 feusione dyaboli temptare non audebit . illud ob
 sciens et exprobrans uel michi uel tibi . Nunquam gra
 tis iob colit deum . Nonne tu uallasti eum . ac domus
 eius . Sed magis peto ne me usquequaque deseras . sed

facias cum temptatione etiam prouentum . Quam utique
 pugnam non in uidentem dominum quieti israelis . sed
 sciens esse utilissimam reseruauit . ut dum gentium
 supstitutum impugnatione deperiret . nunquam se se
 citet auxilio domini non egere . et ob id semper in
 eius meditatione et inuocatione persistens . non inerti
 ocio solueretur . nec bellandi usus et exercitia uir
 tutis amitteret . Frequenter enim quos non potue
 runt aduersa superare . securitas et prosperitas deie
 cerunt . **De pugna carnis et spiritus et eius
 utilitate .**

Hanc pugnam nostris quoque insertam mem
 bris . et in apostolo ita legimus . Caro concu
 piscent aduersus spiritum . Habemus hic pu
 gnantem inuisceratam quodammodo corpori
 nostro dispensatione domini procurante . que sublata pro
 culdubio econtrario perniciose pax succedit . Caro
 luxuriis ac libidine delectatur . spiritus nec ipsis quidem
 naturalibus desideriis acquiescit . Illa cupit satiari so
 no . repleti cibo . hic uigiliis et ieiuniis saginatur .
 Honoribus illa et laudibus hominum conuocatur . In
 rogatis sibi iniuriis ac persecutionibus gloriae . In
 hac igitur utraque concupiscentias . anime uoluntas
 in mediocritate quodam uicupabilioris persistens . nec ui
 ciorum flagitiis oblectatur . nec uirtutum laboribus
 acquiescit . absque castigatione carnis castimoniam
 corporis desiderans obtinere . absque ullius exasper
 ratione conuicti patiente gratiam possidere . hui
 litatem christi sine honoris mundani exercere iac
 tura religionis simplicitatem cum seculi iactura
 exercere . christo cum hominum laude ac feruore seruire .
 distinctionem ueritatis sine cuiuspiam uel tenui
 offensione proferre . Postremo sic uult futura com
 sequi bona ut presentia non amittat . Que uoluntas
 nunquam nos ad ueram perfectionem faceret perueni
 re . sed in tepore quodam deterrimo collocaret . nisi
 hunc statum alteriussecus hec insurgentia bella di
 rumpent . Hec igitur inter utraque contentio . illam perni
 ciosorem excludens anime uoluntatem . ut quendam
 equitatis libram in statera nostri corporis collocat .
 que spiritus carnisque confinia iusto discernit exami
 ne . nec a dextris mentem spiritus ardore succensam
 nec a leua carnem uiciorum aculeis preponderare per
 mittens . Tepidum nostre uoluntatis arbitrium . hic
 spiritus feruor . illinc carnis gelidissimus rigor . modo
 rarissimo calore contemperat . Denique demones cum
 sint de eminentiore angelorum ordine deuoluti . de
 testabiliores esse hominibus contemplamur . eo quod pos
 sibilitate eorum desideriis adiacente id quod neque
 ter semel conceperint irreuocabili malo perficere
 non moventur . quia sicut est animus eorum uelox ad
 cogitandum . sic ad perficiendum pernix et absoluta
 substantia . et quia nulla ad peccandum impugnatio
 ne carnis extrinsecus lacessita est . ob hoc sine uer
 nia peccat et sine remedio languor est . Sic colliguntur
 que non solum noxia non sic hec in nobis carnis
 spiritusque contentio . uerum etiam multam nobis con
 ferat utilitatem . Primo quod desideras ac negligentis
 nostras statim arguit . Secundo quod pro castimo
 nie ac puritatis integritate cum in secretis conscien
 tie nostre fuerimus elati . suo nos rursus quousque
 to ac simplici uisitans in fluxu . humiliat ac recundit
 nosque homines esse suis stimulis amonet . Quodam
 modo enim cum in ceteris generibus uiciorum et qui
 dem grauioribus magisque noxijs indifferentis so
 leamus incurere . nec tamen facile in eorum com
 pugamur admissu . in hoc preclarius humiliae ascia

nostra. perq; hanc illusionē neglectaz quoq; passi
onū recordationē mox deē. euidenter intelligens ī
mundam se factam naturalibus īcentiis. que cū
esset immūdiōz spūalib? vicijs ignorabat. **Essem?**
ita penitus sine remedio tepidi utpote non habē
tes iudicem negligentie nostre. uel in corpore no
stro. uel in cōscientiis nostris insidentem. nec stu
deremus vnq; ad pfectōnis peruenire feruorem
sed nec frugalitatis quidem dīstrīctionem vcl con
tinentie teneremus. nisi nos hec titillatio carnis ī
crescens humiliaret atq; retunderet. et aduersus
quoq; spūalium uiciōz purgationem solitos
redderet et intentos. Deniq; in his qui spūones
sunt corpore. idcirco hūc animi teporem plerūq;
in esse deprehendimus. quia uelut absoluti ab hac
necessitate carnali. neclaboze continentie corpora
lis. nec contritione cordis se estimant indigere. et
hac securitate resoluti. nūq; pfectōez cordis. s;
nec spūalium quidem uiciōz purgationem que
rere festināt. **LII. De pernicioza securitate
et tepore ac superbia. Libro primo**

Hic status a carnali qualitate descendens
efficitur animalis. qui est proculdubio
deterior gradus. Ipse enim est qui de fri
gido ad tepidū transiens. detestabilior
uocē domini signat. Quicquid enim frigidū est
etiam ore nostro susceptum uertit in calorem. ac
salutifera suauitate percipitur. Quod autē uicio se
mel perniciozo teporis abiectū est. nō dicā labijs
ad mouere sed etiam emine? inueni sine īgenti hor
roze non possumus. Rectissime ergo pnuiciatur
esse deterior. quia facilius ad salutarem cōuersio
nem ac pfectionis fastigiū carnal' quis. id ē se
cularis uel gentilis accedit. q; is qui profess? mo
nachum. ab illo seuel spūalium feruoris igne dis
cessit. Ille nanq; saltem uicijs corporalibus humi
liatus ac spūitus ardore successus ad pfectōez
facilius cōuolabit. Nam qui semel ut dixim? tepi
do exorsus inuicio. monachi ceperit abuti uocabu
lo. quodāmodo īsolutus. nec ex se ulterius pfecta
sapere nec alterius poterit monitis erudiri. dicē
enim. quia diues sum et locuples et nullius egeo
dē. in eo factus etiam seculari deterior. q; nec mi
serum se. nec cecum aut nudum. uel egere monitis
alicuius. aut institutione cognoscit. Deiq; quod
pudet dicere. ita plerosq; abrenūciasse cōspicim?
ut nichil ampli? imutasse de anteriorib? uicijs ac
moribus cōprobenē. nisi ordinem tātūmodo atq;
habitum secularē. Nam et acquirere pecunias ge
stiunt. quas nec antea possederunt. uel certe quas
habuerant retinere non desinunt. aut quod est lu
gubzins etiam amplificare desiderant. sub hoc p
textu. q; famulos suos exinde semper uel fratres
alere se debere iustū esse contendunt. uel certe sub
obtentu cōgregandi cetus reseruant. quos uelut
abbates īstituere se posse psumant. Q; si in pari
tate uiam pfectionis inquirerēt. semetipsos sin
gulares ac nudos ita sub seniorū imperio colloca
rent. ut curam non modo aliorū nullā sed ne sui
quidem gererent. Ecōtrario autem euenit. ut duz
fratribus pesse festinant. nūq; seniorib? ipsi sub
iciant. et a superbia inchoantes. dum alios instru
ere cupiūt. nec discere ipsi nec agere ea que sūt do
cenda mereant. Cuius superbie duplex est speci
es. vna que ferietatem grauitatemq; ingiter imita
tur. alia que effrenata libertate in cachinnos risul
q; fatuos dissoluitur. Et ille quidem taciturnitate

congaudet. hec uero dedignatur silentio coartari
nec confunditur passim proloqui res in congruas
et ineptas. dum erubescit uel inferior ceteris uel ī
doctior iudicari. Nec alius superbie fomes est. p
ieiunio fratrem q; pro refectione negligentie cōi
temnere. nisi q; pernicioziora et a remedijs longi
quiora sunt uicia. que sub specie uirtutū et ima
gine spūalium rerum uidentur emergere q; il
la que ex apto pro carnali uoluptate gignuntur.
Hec enim uelut palam expositi et manifesti lāgu
res. et arguūtur cōmim? et sanant. Illa uero duz
sub pretextu uirtutum geruntur. incurata perdu
rant. et deceptos quosq; periculosius faciūt ac de
spati? egrotare. Nam illud ridiculum qualiter ex
pimat. q; non nullus tanto cernim? studio ī his
que penitus abscondi non possunt. et que nequeūt
in hoc ordine nō haberi. q; uis parua uiliāq; sine
esse deuinctos. ut horum cura psumarum omniū
facultatū super passionem. Quib? pfecto nō mag
no proderit maioris opes ac substantias cōtempnī
se. quia affectus earū ob quos ille cōtempte sūt
in res paruas atq; exiguas tēstulerūt. Quid enī
differt. uerum quis perturbationem cupiditatis
erga opes amplas atq; magnificas an ēga uilioēs
exerceat species. Nisi q; in eo reprehensibilior iu
dicandus est. q; qui maxima spreuerit minis ob
ligetur. **LIII. Collatio serapionis d octo pī
cipalib? uicijs. Ex libro. V**

In illo cetu senum fuit uir nomine sera
pion a pmeua etate gratia discretionis
ornatus. Ambientibus autem nobis ut
de impugnatione uiciōz aliqua dispu
taret. quib? origines eorū et cause manifesti? pā
derent ita exors? est. **O**cto sūt principalia uicia q;
hūanum infestāt gen? Horū igitur genera sūt du
o aut enim naturalia sunt. ut castrimargia. aut ex
tra naturā ut filargiria. Efficientia uero q; rīpar
tica est. Quedā enim sine actōne carnali cōsumari
non possūt. ut est castrimargia et fornicatio. Que
dā uero sine ulla corporis actōne cōplent. ut est
superbia et cenodoxia. Nōn la cōmotiōis sue cau
sas extrinsec? accipiūt. ut est filargiria et iza. Alia
uero intestinis motib? excitāt. ut est accidia atq;
tristitia. Puritati studentib? plimū cōferre. ut car
naliū passionū ipsas materias sibi pmit? subtra
bant. quib? potest uel occasio uel recordatio earū
dem passionū egrotati adhuc anime generari. Ne
cesse est enim ut morbo duplici duplex abibeatur
curatō. Nā corpori ne cōcupiscentia in effectū tē
poret prozūpere necessario effigies et materia illi
ciens subtrahenda est. et anime nichiloī? ne eam
uel cogitatione concipiat. attentior meditatio scri
pturarū et sollicitudo puigil ac remotio solitudi
nis uiliter appōnda ē. In ceteris autē uicijs nihil
humana cōfortia obsūt. quimo etiam plimū confe
rūt. his qui carere eis in ueritate desiderant. quia
frequentia hominū magis arguūtur. et duz lacer
sita crebri? manifestatur celeri medicina perueni
unt ad salutem. Q; autē extra naturā sit filargiri
a liquet. Nichil enim ad vsum ac necessitatem na
ture cōm unis pter escā quotidianā ac potum cer
tū est peruenire. Ideoq; hoc uiciū nō nisi tepidos
ac male fūdatos monachos pulsat. Que autem na
turalia sūt etiā probatissimos in solitudine pmozā
tes artemptare non desinūt. Et incatū hoc uerissi
mum cōpbat. ut etiā non nullas gētes ab hac
passiōe. id ē. filargirie libertas omīodis agnosā?

Cuius rei testes multa hoim milia possum? inuenire. qui dispersis omnibus substantiis suis ita eradicauerunt. hac passionem. ut ne tenuiter quidem ab ea pulsantur ulterius. nichilominus omni tempore contra castrimargiam pugnantes. LIII.

De confederatione eorum mutua siue scathenatione.

Hec igitur octo uicia licet diuersa. tamen ortu ac dissimiles efficias habeant. sex tamen quadam inter se cognatione ut ita dixerim cōcathenatione connexa sunt. ita ut poris exuberantia sequentis efficiat exordium. Nam de abundantia castrimargie fornicationem. de fornicatione filarginiam. de filarginia iram. de ira tristitiam. de tristitia accidiam. necesse est pullulare. Ideo quod simili contra hec modo atque eadem ratione pugnandum est. et a precedentibus semper aduersus sequentes oportet nos inire certamina. Facilius enim cuiuslibet arboris noxia latitudo ac peccitas exarescit si antea radices eius quibus inicitur. uel nudate fuerit uel succise. Et infestatis humores aquarum continuo siccabuntur. cum generator eorum fons ac profluens uene solerti industria fuerit obrutate. Quam obrem ut accidia vincat. ante supanda tristitia est ut tristitia appellat iram prius est extirpanda &c. Residua uero duo sibi quidem simili ratione iunguntur. cenodoxie enim exuberantia superbie fomitem pit. sed ab illis. uel poribus uicibus penitus dissident. nec simili cum eis societate federantur. Siquidem non solum nullam ex illis occasionem sue generationis accipiunt. sed etiam contrario modo atque ordine suscitantur. Nam illis euulsis hec uehementius fructificat et illorum morte uiuacius pullulat atque succrescunt. Valde itaque diuerso modo ab his duobus uiciis impugnamur. In unum quodque enim illorum. uel uicio rui tunc incidimus. cum a precedentibus eorum fuerimus elisi. In hec uero duo uictores uel maxime per triumphos periclitamur incurrere. Et licet hec octo uicia inuicem sibi conexa atque permixta sint. speciatim tamen in quatuor diuisiones et copulas diuiduntur. Castrimargie namque fornicatio peculiari cōsortio federat. filarginie ira. tristitie accidia. cenodoxie superbia familiariter coniugantur. LIII.

De gula et luxuria et ira et tristitia.

Et ut sigillatim nunc de uniuscuiusque uicium generibus disputemus. Castrimargie genera sunt tria. Primum quod ad refectationem purget monachum ante horam statutam uel legitimam festinare. secundum quod expletione uentris et quarulibet escarum uoracitate letat. tertium quod accuratioribus delicatissimos desiderat cibos. Ex his tribus causis diuersae ac pessime ualitudines anime preantur. Nam de prima monasterii ordinum gignit. de secunda igniti luxurie ac libidinis aculei sulcitant. tertia etiam inextricabiles filarginie laqueos nequit ceruicibus captiuorum. Cuius nobis passionis inesse uestigia deprehendimus. cum forte ad refectationem detenti ab aliquo fratrum. contenti non sumus eo sapore cibos sumere quo ab exhibente comediti sunt. sed quidam superfundit eis uel aduici importuna atque effrenata poscimus libertate quod fieri penitus non oportet tribus de causis. Prima quia mens monachi semper debet in omni tolerantia ac paritate excitatione uersari. et secundum apostolum discere in quibus est sufficiens esse. Nullatenus enim poterit uel occulta uel maiora corporis desideria refrenare. quisquis degustatione modice insauitatis offensus. ne ad momentum quidem deli-

cias gneturis sui maluerit castigare. Secundo quod nonnunquam euenit ut ad horam desit illa species que postulat a nobis. et uerecundiam necessitati uel frugalitati suscipientis incutimus publicantes scilicet paupertatem eius. quam soli deo cognatam esse maluerat. Tercio quod interdum solet sapor ille quem nos aduici poscimus aliis displicere. et inuenimur iniuriam multis dum nostre gulae ac desiderio satisfacere cupimus irrogare. propter quod quomodis in nobis est huiusmodi castiganda libertas. Fornicationis genera sunt tria. Primum quod permixtione sexus utriusque perficitur. Secundum quod absque femineo tactu pro quo heri patriarche iude filius a domino percussus legitur. quod in scripturis sanctis imundicia nuncupatur. Tercium quod animo et mente concipitur. de quo dominus ait. qui uiderit mulierem ad concupiscendum eam. iam mechatus est eam in corde suo. Filarginie genera sunt tria. Primum quod renunciantes diuitiis ac facultatibus suis spoliari non sinunt. Secundum quod ea que a nobis dispensata sunt uel inmodi gentibus distributa resumunt nos maiori cupiditate persuadet. Tercium quod ea que ne antea quidem possedimus desiderare acquirere compellit. Ire quoque genera sunt tria. Unum quod exardescit intrinsece. aliud quod in uerbu opusque prumpit. tertium quod per tempa reseruat. Tristitie genera sunt duo. Unum quod uel iracundia desinente. uel de illato damno ac desiderio prepedito cassatoque generat aliud quod de irrationabili mentis anxietate seu desperatione descendit. Accidie genera sunt duo. Unum quod ad somnum precipitat estuantes. aliud quod celam deserere ac fugere cohortat. LV. **De inani gloria et superbia.**

Cenodoxie quoque genera duo sunt. Primum quod per carnalibus ac manifestis extollimur rebus. Secundum quod spiritualibus rebus et occultis desiderio uane laudis inflamur. Una et tam cenodoxia utiliter ab incipientibus assumit. et ab his duntaxat qui adhuc uiciis carnalibus instigantur. Verbigratia. Si illo tempore quo fornicationis spiritu perurgetur mente conceperint. uel sacerdotalis officii dignitate. uel opinionem cunctorum qua sancti et immaculati esse creditur. et ita imundos concupiscentie stimulos quasi turpes et indignos uel extimationi sue uel illi ordini iudicantes. hac saltem contemplatione declinent. minori malo id quod maius est. retundentes. Satius est enim cenodoxie uicio quemcumque pulsari. quam incidere fornicationis ardorem. unde reparari aut non ualeat. aut uix ualeat post ruinam. Nam laude inquit mea infrenabo te. ne intereas. id est ut dum cenodoxie laudibus compeDIRIS. nequaquam ad inferni profunda proruas et irreuocabiler mortalium peccatorum consumatione mergaris. Nec mirum tantam passioni huic inesse uirtutem. ut irruentem quempiam in fornicationis labem ualeat refrenare. cum ita eum quem semel ueneni sue peste corruerit infatigabilem reddat. ut faciat ab eo ne biuana quidem ieiunia uel triuana sentiri. Quod enim non nullos in hac heremo frequenter nouimus fuisse confessos. sequi in cenobiis syrie constitutos quibus diebus refectationem cibi sine labore tolerasse. nunc autem tanta se fame etiam ab hora tertia perurgeri. ut usque ad nonam uix queat differre quotidianam ieiunia. Super quod re pulcre abbas machari. cui idam precuclanti. cur fame ab hora tertia in heremo pulsaretur. qui in cenobio ebdomadibus integris refectio. contemnes non sensisset esuriam. Rndit

Quia hic nullus est ieiunij tui testis. qui te suis lau-
di bus nutriat atq; sustinet. ibi aut te digit? ho-
minu et cenodoxie refectio saginabat. Populu is-
rabelu a necho rege egipti cap tiuatu ascēdēs na-
buchodonosor rex assirioru de fimb? egipti ad su-
am transtulit regionem. nō ut eos libertati restitu-
eret. sed ut ad suas abduceret terras longi? q̄ fu-
erāt in terra egipti. licet enim tolerabili? sic cen-
odoxie q̄ fornicatōnis vicio deseruire. difficili? ta-
men a cenodoxie dñatione discedit. Superbie ge-
nera sūt duo. Primū carnale. secundū spūale quod
etiā pñciosi? est. **LVI De cōfliktu cū viciis**

Titur vnusquisq; viciū quo maxime pñctis.
infestā explorans. aduersus illud arripit pñci-
pale certamen. indefinētes quoq; orationū flet?
ad deū sūdēns. Impossibile est enim de qlibet pas-
sione triūphum quēpiā pmereri. p̄sq; intelle-
re industria vel labore p̄prio victoriā certaminis
semet obtinere non posse cū tamen vt valeat emū-
dari necesse sit die noctuq; eū ī omni cura et soli-
tudine permanere. Cūq; se ab ea senserit absolu-
tū. rursus latebas sui cordis plustret. et excipiat
sibi quā inter reliquas inuenerit diriozem. atq; ad-
uersus eā specialius omnia spirit? arma cōmoue-
at. et ita semp validiorib? supatis celerem de resi-
duis habebit facilemq; victoriā. quia et mens tri-
umphoz p̄cessu reddi? fortior. et infirmoz pug-
na succedens p̄mpetorem ei faciet p̄uentū p̄li-
ozū. Nec tamen putādū est. q̄ p̄cipaliter quis cō-
tra vnū dimicās viciū. et velut incauti? aliorū te-
la p̄spiciens. inopinato ictu facili? valeat sauciari.
Impossibile nāq; est euz qui pro cordis sui mūda-
tione sollicitus erga impugnatōnem viciū cuiuslib?
intentionem sue mentis armauerit. aduers? cetera
quoq; vicia generalē quēdā horrorem et custodi-
am simile non habere. Quo enim modo vel de il-
la qua absolui dñderat passione merebi? obtinere
victoriā quem indignū purgationis p̄mio aliorū
facit cōtagio viciorū. Deniq; vij. inquit gentes
m̄lto maioris numeri sūt q̄ tu es. et robustiores te.
Q̄ m̄lto maioris numeri esse dicū. qz pla sunt vi-
cia q̄ virtutes. numerosior enī ē carnaliū passionū
popul? de septenario fomite viciōz p̄cedens. for-
tior enim militat in membris nostris oblectatio
carnaliū passionū q̄ studia spūaliū virtutū. q̄ nō
nisi sūma cōtritionū cordis et corporis acquirū.

**LVII Collatio theodori de p̄speris et adū-
sis huius seculi. Ex libro sexto.**

In palestine p̄ribus iuxta thecū viciū q̄
amos p̄phetā meruit p̄creare. solitudo
vanissima est. In hac sūme s̄ctitatis mo-
nachi diuicissime p̄morantes. repente sūt
a discurrentib? saracenoz latrūculis interempti.
Ob hoc igit mēsti ad sanctū theodoz p̄ximus.
Cui cum p̄dictozū nece queremoniā fudissemus
admirātes cur de? admitti in seruos suos tantuz
facim? cōsensisset. r̄ndit. Hec questio illozū solet a-
mos p̄mouere qui parū fidei vel scientie possiden-
tes. merita s̄ctorū vel p̄mia que reposita sūt ī fu-
turū arbitiā. in hui? vite breuitate r̄stitui. Tria
omnia que sūt ī hoc mūdo. id est. bonū. malū. me-
diū. Nichil in reb? hūanis p̄ncipale bonū est nisi
si virt? animi. nichil mali nisi peccatū. media sunt
que in vtrāq; p̄tem p̄ affectu et arbitrio vtentis
diuiri possūt. vt diuitie. potestas. honor. robuz
sanctas. pulcritudo. vicia. mors. paup̄tas. infirmi-
tas. iniurie. et his similia. que p̄ qualitate et affe-

Et vtentis vel ad bonā p̄tem possunt p̄ficere vel
ad malā. Ideo qz cū illata fuerit mors sancto viro
non ei malū illatū esse credendū est sed mediū qd
dā. quod cū peccatoz malū sit. iusto req̄es et ab-
solutio fit malozū. Nec enī quis impi? vel iniqu?
idcirco impuīt? erit. quia malicia sua iusto nocē
non potuit. Tolerātia et virtus iusti non illi qui
mortem vel supplicia intulit sed illi p̄ficat ad mer-
cedem qui illata sibi patienter exceptit. Neq; enim
patientia iob mercedem dyabolo reddidit. nec iu-
das supplicij immunitate dānabat. qz p̄ditio ei-
us ad salutem p̄ficat generis hūani. Nō enim p̄-
uentus p̄sidrand? est operis. sed opantis affect?
Sāim? autem quoniā diligentib? deum omnia co-
opantur in bonū nō solum que p̄spera. verū etiā
que putātur aduersa. Eiusdē nāq; virtutis est tri-
stia fortiter tolerare. cuius etiā secūda modera-
ret eū q̄ ī vno eozū supatur. neutrū sufferre certis-
simū est. Facilius tamen quis elidi potest p̄speris
q̄ aduersis. Hec enim interdū etiā multos re-
tinent atq; hūiliāt. et cōpunctione saluberrā vl-
tim? peccare faciūt. vl' emēdāt illa vō mollib? m-
te m ac pñciosis extolerāciā blādimētis securos fe-
licitatis sue p̄uētū ruina maiore p̄sternūt. Isti er-
go sūt ambidextri vt ille aioth in libro iudicū fuis-
se describitur qui vtrāq; manu vtebat p̄ dextera
se describitur qui vtrāq; manu vtebat p̄ dextera
Quā virtutem nos quoq; ita poterim? intellectu
aliter possidere si ea que p̄spera sūt dexteraq; cen-
sentur et ea que aduersa sunt et sinistra dicuntur.
bono rectoq; vsu ad p̄tem fecerim? dextera p̄tine-
re. vt quecūq; fuerint illata. fiat nobis secundum
apl̄m arma iusticie. Ambidextruz merito dixerim
et ioseph. qui in p̄speris gratōz patri. religiosoz
fratribus acceptōz deo. in aduersis cast? dōmino
fidel. carcerisq; micissim? vinctis. iniuriarū imme-
mor. bñficus inimicis inuenit. Erimus igit abidex-
tri. quādo nos quoq; rerū p̄sentū copia vl' īopia
non mutauerit. sed similit̄ deo gratias ī vtroq; re-
ferentes. parē fructū de secūdis aduersisq; car-
p̄iam?. Qualem se ille verus ambidexter doctoz
gētū cōsecutum fuisse testat̄. dicens. Ego enī di-
dici in quibus sū sufficiens esse. Scio et humiliari
scio et abūdare. **LVIII. Quia iusti mens inē**

hec debet stare immobilis ac semper proficere
Taq; mens viri iusti non debet esse similis cere vl'
alterius cuiusq; materie mollioris que semp carac-
teri signatū cedens nūq̄ in sua qualitate p̄stiat.
Quimpoti? debet esse velut quoddā adamātinū si-
gnatozū. vt inuolabilem figurā sui semp caracte-
ris custodiens vniuersa que incurrit sibi ad q̄-
litem sui status signet atq; trāformet. ipa vero
insigniri nullis icurib? possit. German? Potest
ne mens nostra vnū statum iugiter retinere. et in
eadem qualitate semp persistere. **Theodor?** Ne-
cesse est vt secūdam apl̄m aut renouat? quis spi-
ritu mētis sui per singulos dies p̄ficiat ad ea se q̄
ī antea sūt semper extendens aut si neglexerit p̄se-
quens est vt retro redeat atq; in deterius relabāt.
Qua p̄opter istud erit euidentis nostri iudiciū de-
trimenti. si itell. xxi. nos nichil amplius acq̄si-
se. nec dubitemus nos retrorsū omnimodis reuo-
catos qua die non seferimus ad superiora p̄gres-
sos. quia nec in eodem statu mēs hominis potest
iugiter p̄manere. nec in hac carne p̄sistens ita vir-
tutum apicem possidebit. quisquis ille sanctorū
vt immobilis p̄seueret. necesse est enim aut aliqd
adijci illis semper aut immui nullaq; ī omni creaturā

calis poterit esse pfectio que mutabilitatis nō s̄b̄
 iaceat passioni. Solū nanq; deū imutabilem cōfite
 mur. Vnde neq; illi imutabilis nature esse putā
 di sūt. q̄ in illa qua creati sūt beatitudie p̄seuerant
 eo q̄ in p̄teritam partem non fuerint siliē dep̄uati
 Aliud nāq; est imutabilis nature esse. aliud virtu
 tis industria boniq; custodia p̄ imutabilis dei ḡ
 tiā non mutari. Quidquid em̄ p̄ diligētiā vel acq̄
 ritē vl̄ tenet. potest etiam p̄ negligētiā dep̄ire. Idō
 q; dicit. Ne beatifices hoīem aīe exitū suū. Et id
 circo de? sol? imutabilis vl̄ bonus dicit. qui bo
 nitatem nō industrie studio sed naturaliter possi
 dens. non potest aliud quid esse q̄ bonus. Nulla
 igitur virtus potest immobiliter ab homine possi
 deri. sed vt patrata iugiter teneatur. necesse est eā
 semper illa qua acquisita est sedulitate atq; in du
 stria custodiri. Laps? vero quispiā nequaq; subi
 tanea ruina corruisse credend? est. s; aut prauē in
 stitucionis deceper? exordio. aut per lōgā mētis i
 curiam paulatim virtute animi decedēte. Ideo sa
 lomō elegāter mentis incuriā domati cōparauit.
 rectoq; neglecto. p̄ quod p̄mo quidem veluti mi
 nutissima q̄dam penetrāt ad aīam stulticia passio
 nū. que si velut parua et leuia negligantur corrū
 pūt tigna virtutū et post hec influunt imbze lar
 gissimo viciorum. LIX. De castitate sereni ab
 batis et eius respōsione supra mobilitate mentis

Ex libro septimo.

Summe s̄ctitatis et cōtinentie virū no
 mimisq; sui speculū abbate sereni sin
 gulari sum? ueneratione p̄ dōnib? admī
 rati. Cui supra omēs virtutes que non
 solū in eius actu vel morib? sed etiā in ipso vultu
 per dei gratiā refulgebant. ita est peculiari officio
 donū castitatis infusum. vt iam ne ipsis quidem
 naturalib? incentiuis inquietari se vel in sopore se
 tiret. P̄mo quidē p̄ interna cordis castitate noc
 turnis diurnisq; p̄cibus ac ieiunijs insistens cum
 vidisset orationū suaz obrinuisse se vota. cūctos
 q; est? in corde suo cōcupiscentie carnalis extinc
 tos. maiori zelo castitatis exarsit. et intentōrib? ie
 iunijs et obsecrationib? icubare cepit. ut mortifi
 catō passionis huius etiā ad ipsā carnis puritatez
 eatenus perueniret vt ne illo quidē simplici ac na
 turali motu qui etiā in puulis ac lactātib? excita
 tur vlerit? pulsaret. credens multo facilius deuz
 bos stimulos carnis radicit? posse cōuellē. quos
 etiā humane artis industria solet quibusdā poculis
 vl̄ medicamētis seu ferri sectōne detrahēre. Cūq;
 petitiōni cepte supplicatōe iugi ac lacrimis i defes
 sus insisteret. adueniēs āgel? in visione nocturna
 eiusq; velut aperiens uterū. quādā ignitā carnis
 strumā de viscerib? ei? euellens atq; p̄iciens. suis
 q; omnia vt fuerāt locis restituens incestina. ecce
 inquit incentiua tue carnis absca sūt. & noueris
 te obtinuisse in hodiernam diem p̄petuā corporis
 puritatem. quā fideliter poposcisti. Hic cū a nob
 de qualitate cogitōnū nostraz et interioris ho
 minis statu quesisset. uel qd nobis ad ei? puritatē
 tāi temporis heremi habitatio p̄tulisset. his eū q̄
 remouis adorsū sum? Supputatō tempoz ac so
 litudinis habitatō hoc solūmō p̄tulit nobis. vt di
 scerem? quid esse nequeam?. Et qd p̄fuit didicis
 se quod sūmū est. si agnitū nequeat app̄hēdi. Nā
 cū directiōne cordis ad destinātā p̄templationem
 p̄tendere senserim?. insensibiliter mens inde reuo
 luta. ad p̄ores euagatōnes imp̄ etu uehemētore p̄

labiē. Ad hāc op̄mionem fracti desperatione tra
 ducimur ut nō nostro iā s; nature vicō has anime
 puagationes humano generi inesse credam?. Sere
 nus piculose p̄sumptionis est. nec dū rebus recte
 discussis d̄ natura cuiuslib; rei p̄ p̄pere diffinire
 ac de cōsideratione fragilitatis sue cape cōiecturā
 non de statu et q̄litate ipsi? discipline vl̄ de alioz
 experiētia proferre sententiā. Neq; em̄ si q̄s natā
 di ignarus. sciens pondus corporis sui ferri aq; l
 liquoze non posse. experimento sue uoluerit imp
 itie definire neminem posse penit? liquidis elimen
 tis solida carne circūdatum sustineri. idcirco vera
 eius op̄inio iudicāta est quā secūdam experiēti
 am suā visus est protulisse. LX. Qualiter
 mens se possit in bono cogitatu stabilire et dya
 bolo resistere.

Mens itaq; id est mens diffiniē semp mo
 bilis & mltū mobilis. Nec igit? pro cōdi
 tione nature nūq; potest ociosa p̄sistere
 sed necesse est eā. nisi p̄uisū habueit ubi
 suos exerceat motus & i quib? iugiter occupetur
 prop̄ia mobilitate discurre. et p̄ omia volitare
 donec longo exercitio vsuq; assuefacta discat et
 ga quas materias circūagat volat? et ita p̄ualeat
 aduersas inimici suggestiones quibus detraheba
 tur extrudere. atq; in illo quem desiderat statu et
 qualitate durare. Si igit? uiriliter aduers? percur
 bationes et uicia dimicātes potuerim? ea dicitōni
 nostre discretioniq; subicere. uel instabilem cogi
 tationū nostrarū cohortem ratōis imperio subiur
 gare. pro tātorū meritis triūphorū ad sp̄ualis cen
 turionis ordinem p̄uehimur. mal? quidem sugge
 stionib? impantes abite. et abibūt. bonis uero ue
 nite. et uenient. Seruo quoq; nostro. id est. corp̄i
 ea q̄ castitatis sūt siliē iniūgem?. et sine ulla cōtra
 dictiōe deseruiet. omnē exhibens spiritui famula
 tū. Nec ab intentione hui? obseruātie pernicioza
 desperatione frāgamur. quia regnū celozuz paciē
 vim. Nulla nāq; uirtus sine labore perficit. nec ul
 li possibile est ad istā quā cupitis stabilitatem mē
 tis sine ingenti cōtentione cōscendere. ut in uirum
 p̄fectū possit occurrē i mensurā etatis plenitu
 dinis xp̄i. Ad quā nemo perueniet in futurū nisi
 qui p̄meditatus et imbutus fuerit ea in p̄senti. eā
 q; adhuc in seculo positus p̄libauerit. xp̄i q; mem
 brū p̄ciosissimū designat. arram cōpaginis illi? p̄
 quā corpori eius ualeat copulari in hac carne pos
 sederit. vnum dūtaxat desiderās. unum siciens. ad
 unū omnes non solū act? suos uerū etiam cogita
 tiones semper intendens. ut illud quod in futurū
 dice? d̄ beata cōuersatione sanctorū. iam subarra
 tum teneat in p̄senti. id est ut sit ei deus omnia in
 omnib?. Aduersarios quidem nobis iugit? insidia
 ri quicūq; interioris hominis pugnā experti sunt
 dubitare non possunt. sed ita dicim? hos nostris
 p̄fectibus aduersari ut eos tātūmodo incētōes
 malozū non etiam impulsōres esse credam? Ceterū
 nullus hominū posset omnino uitare peccatum. si
 eis quemadmodū ad suggerendū ita et ad cōpellē
 dum facultas uiolenta suppeteret. Quamobrem si
 cut in illis est istigationis copia ita et in nobis uir
 tus respuēdi siue acquiescēdi libertas est attribu
 ta. Quorū tamen potentiā et impugnationes si p̄
 timescimus. etiam protectōnes atq; adiutoria dei
 ecōtrario conferam?. maior enim est qui in nobis
 est q̄ qui in hoc mūdo. cuius et auxilia mltō uehe
 mentiori militant uirtute pro nobis. q̄ aduersus

nos illoꝝ multitudine conſligit Nam bonarū rerū non tātum ſuggeſtor ſed etiaꝝ factor atqꝫ impulſor eſt deus. ita ut nōnunqꝫ nos etiā inuitos et ignorantes attrahat ad ſalutem. Conſtat ergo neminem poſſe a dyabolo decipi. niſi eū qui p̄bere ei maluerit ſue uolūtatis aſſenſū. Quod eccleſiaſtes his uerbis euidenter expreſſit. Quia enim non fit contradictio ab his qui faciūt malū cito. ideo repletū eſt cor filioꝝ hominū in ipſis ut faciāt mala. Ergo manifeſtum eſt hinc unūquēqꝫ delinquere. qꝫ i gruētibꝫ cogitatōibꝫ p̄auis non eis conſeſti contradicit. Nā reſiſtite inquit ei et fugiet a uob.

LXI De corporali reſectōe et diuini ſeſibus

Qonſūmatis q̄ diei ſolēnitās Ex. li. viij exigebat. et ecclie agregatiōe dimiſſa. reſi ad cellam ſenis reſecti p̄mum lautiffime ſum? Nā pro muria que ſuperiecta olei gutta quotidiane reſectōni ſolebat appōi modicū liquaminiſ miſcuit. et olei quidā ſolito propenſius ſuperfudit. Nam illā olei guttam ob hoc vnūquīqꝫ quotidie reſecturus inſtillat. non ut eius ex hoc guſtu ſuauitatem percipiāt. ſed ut hoc uſu iactantiā cordis que pro abſtinentie diſtributione blande ſolet ac latenter irripere et ſtimulos elationis obtundat. Deinde appoſuit ſalem frictum oliuas ternas. quibꝫ poſt hec ſupintulie caniſtrū habens cicer frictum. quod illi trogalia uocāt. ex quibus quima tātum ſūpſimus grana mixta bina caricas ſingulas. Hunc enim numerū i illa heremo quēqꝫ exceſſiſſe culpabile eſt. Qua reſectōne trāſacta ita locutꝫ eſt. Satis pprie diuina ſcriptura opimo agro cōparat ac fertili. qui cum multa gignat ac p̄ferat ad hominū victum q̄dam ſine ali qua coctiōne ignis p̄ficiūt. quedā niſi p̄us flame calore mitigata atqꝫ mollita om̄em aſperitate ſue depoſuerit cruditatis. vel incōgrua erūt uſibꝫ humanis. uel noxia ſentient. nōnulla uero ita utriqꝫ uſui apra naſcuntur. ut nec iocōta ſua cruditate diſpliceant uel offēdāt. et tamen ignis calore decocta ſalubriora reddātur. Plura quoqꝫ ad eſcam t̄mō iūmtoꝝ uel feraz ac uolucrū p̄ferūt. cibis hominū minime p̄futura. Quā ratōnem ſatis euidenter aſpicimus in hoc uerbū ſcripturaz pa diſo cōtineri. in quo ita quedā ſignificatiōe litere plana ac luculenta reſpondent. ut cū ſublimiori i terpretatione non egeāt. ſimplici tātum litere ſono abūde paſcant ac nuriant audientes. ut eſt illud. Audi iſrahel dominꝫ deꝫ tuꝫ vnꝫ eſt. Et diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo ex. t. &c. Que dam autē ſi allegorica explanatione extenuata non fuerint. et ſpūalis ignis examinatione mollita. magis ex eozū p̄ceptione leſio q̄ utilitas aliqua cōſequet. ut illud eſt. Qui non habet gladiū &c. Et q̄ non accipit crucem ſuā et ſequit me &c. Quod q̄dam diſtictiſſimi monachozū habentes q̄dem zelum dei ſed non ſecūdam ſcientiā. ſimpliciter iſtel ligentes. fecerūt ſibi cruces ligneas. eaſqꝫ humeis iugiter circūferētes. non edificatiōnem ſed riſum cūctis uidētibꝫ intulerūt. Nōnulla uero ad utrāqꝫ p̄ceptionem id eſt. tam hitoricā q̄ allegoricā ita cōmode capiūt. ut utrāqꝫ explanatio vitales ſuccos anime ſūmmiſtrat. ut eſt illud. Si quis te peuſſerit in dexterā maxillam &c. Et cū p̄ſequūt uos inimici &c. Producit ſane et ſenū iūm̄tis ſimplicem ſcilicet purāqꝫ narrationē hitorice lectiōnis. qua ſimpliciores quīqꝫ ad laborē actualis uite vegetiores robuſtioresqꝫ reddātur **LXII**

Delapſu angelozū et eoz p̄ugna adinuicem
Nte cōditionem huius uisibilis creature ſpūales celeſtesqꝫ uirtutes deū feciſſe. q̄ p̄ hoc ipſo q̄ ſciet ſe ad tātā beatitudinis gloriā beneficō creatoris ex nichilo fuiſſe p̄ductas. p̄petuas ei gratias referentes i deſinenter ei laudibus imberēz. nemo fidelīū dubitat. quas ap̄lus p̄ ordinem dinumerās ita deſcribit. Quia in xp̄o creata ſunt omnia. uisibilia et inuisibilia. ſiue angeli. ſiue achāgeli. ſiue throni. ſiue domatōes. ſiue p̄cipatus. ſiue poteſtates. De iſtoꝝ itaqꝫ numero nōnullos fuiſſe p̄ncipes colapſos lamētatio ezechelis ſiue eſaie docet. Quibꝫ indiā colligit has differētiās quas inſtar ſanctarū celeſtiūqꝫ uirtutū aduerſe poteſtates habere dicuntur. uel ex illius aterioris ordinis gradu i quo unaqꝫ creata fuerat nūc etiā retentare. uel cōteſteſtibus deuolutas. ad ſimilitudinē illarū uirtutū que ibidem p̄ſeuerāt. p̄ nequitie ſue merito i qua unaqueqꝫ in malū creuit. hos inter ſe gradꝫ et ordinū uocabula in p̄te contraria uendicaffe. Itaqꝫ i pugnationes quibꝫ homines impetūt. etiam contra ſe inuicem eos affectare certiffimū eſt. Nā diſcordias atqꝫ cōſlictus ſup nonnullis gentibꝫ proquadā ſibi nequitie uernacā familiaritate ſuſceptis in deſeſſo certamine ſimiliter exercere non deſinunt. Que etiā in uisione danielis legimꝫ figurata āgelo gabriele ita narrate. P̄ncipis regni p̄ſaz reſtitit michi uiginti et vno diebus et ecce micha hel vnus de p̄cipibꝫ. p̄mus uenit in adiutorium michi rē. Legimꝫ etiā grecozū p̄ncipē. qui uicqꝫ fauens genti ſibi ſubdite. tam nationi p̄ſarū q̄ populo iſraheli uidebat aduerſus. Ex his liquido p̄uideat. q̄ diſcordias gentiū et cōſlictꝫ ac ſimilitates quas inter ſe iſtis inſtigātibꝫ gerūt. etiā contra ſe exercent aduſe poteſtates. et illarū l' uictoria gaudeant. uel diuini uictorie cruciē. et ob hoc non poſſūt inter ſe eſſe concordēs dū vnus quīqꝫ p̄ his quibus p̄ſt contra alteriꝫ gentis p̄ſulem in q̄ta ſemper emulatione cōtēdit. Hos igit p̄ter illas quas ſupius expoſuiꝫ opiniones etiā idcirco dici p̄ncipatꝫ uel poteſtates euidenti poſſūt ratione colligere. q̄ ſcilicet uel diuerſis gentibus dñentur ac p̄ſint. uel certe q̄ in inferiores ſpiritus atqꝫ demonia de quibꝫ etiā ewāgeliū legiones eſſe p̄pria ipſozū conſeſſione teſtat. ſuos exercent p̄ncipatus. **LXIII** **Q** inter demones alii alij dominantur.

REgi autē imūdos ſpūs a nequioribꝫ poteſtatibus. eiſqꝫ eſſe ſubiectos. nō ſolū illa domica r̄ſio. ſi ego i beelzebub p̄ncipate. de. e. de. ſed etiaꝝ p̄ſpicue uisiones et experimenta ſactorum multa nos edocēt. Nam cum vnus e fratribꝫ noſtris in hac ſolitudine iter ageret. adueſpante die quadā atrū reperiēs ibidem ſubſtitit. ubi p̄ſalmos ex more decātans mediū noctis exceſſit. Cūqꝫ reſecturꝫ laſſuz corpꝫ recidiſſet. repente cepit cateruas demonū vndiqꝫ confluentiū innumerabiles intueri. que inſinita cōſtitatione et ordine longiſſimo p̄cedētes. alie p̄ncipem ſuū p̄bant. alie ſequebātur qui tandem et magnitudine cūctis p̄cerior. et aſpectu terribilior aduenit. ac poſito ſolio ſublimiſſimo cū ſediſſet vniuſcuīqꝫ actus diligenter examinabat. illoſqꝫ qui necdū ſe circūuenire emulos ſuos potuiſſe dicebant. uelut inertes a conſpectu ſuo uidebat cū iniuria expelli. ſpacia tātū temporis et opꝫ inaniē

expensum exprobrans cum fremitu furoris. illos vero qui se nunciabant sibi consignatos decepsisse. sumis laudibus cum exultatione et fauore cuctorum ut fortissimos bellatores extollerebat. Quorum vnus cum victor letus aduenisset. nomen cuiusdam monachi designauit. asserens post xv. annos quibus eum iugiter obsidisset tandem se pualuisse. ut eum eade nocte ruina fornicationis elideret. et cum sacra puella quadam non solu ipulisse ut stupri crimen incureret. sed etiam psuasisse ut eam sibi iure coniugij retineret. Super cuius relatione cum imane cuctorum gaudiu fuisset exortu. sumis a picipie tenebraru laudibus eleuatur abscessit. Mane autem cum euauisset illa demonu multitudo. dubitans frater d asserione spiritus immundi. magisq; id ratus. q; solita fallacia sibi voluisset illudre. et innocenti fratri crimen incesti inurere. pelusiu petijt. vbi monachuz illum qui sibi notissimus erat nouerat comorari. quem cum requisisset. repperit q; eadem nocte q; ruina eius demon nunciauerat relicto monasterio vicum petijisset. et cum designata puella lapsu miserabili deuolutus fuisset. **LXIII De angelis psonalibus et de differentia demonum.**

Nam q; vniciq; nostru duo cohereat angeli. id est bonus et malus. scriptura testatur. De vtrisque vero liber pastoralis plenissime docet. Si consideremus et illum qui beatus iob expetiit. aptissime instrumur illum fuisse qui semper insidiabat ei. et euz nuq; ad peccatu potuit incitare. et idcirco potestate a domino poposcisse. velut qui non virtute illius sed dnu defensione qui illu semper preterit vinceret. De differentia demonum p illos duos philosophos multu cognitionis accipimus. qui despicientes beatus achoniu velut impitu ac sine literis viru. uolentesq; saltem eu de cella sua magicis pstigijs pturbare. spūs ei nequissimos imiserunt. ad hac impugnationez mozu liuoris adducti. eo q; hoim turbe ad eum velut dei famulu couenerunt. Cūq; illo nuc quidem pectori suo et fronti signaculu crucis impimente. nuc vero ad oratione supplicie icubente. ne appximare quidem demones ei psum auderent et ad illos qui eos direxerat absq; ullo reuertentē esse. et illi alios rursus nequiores imitterent. itidemq; illis inaniter redeuntib; potentiores iteru missi cōtra militem xpi nichil oino pualerent. eo tales eorum inuidie tota magica arte qsite pfece- runt ut per hec euidentissime magna pfectioni xpi anoru inesse virtutem cōprobarēt. quibus ille tam seue et tā potentes vmbze. quas estimabat solem lunaq; si ad eos directe fuissent obducere potuisset. Huc non solu nichil ledere. sed ne ad puctum quidez de monasterio suo valuerat pturbare. Cūq; p hac admiratione cōfestim venientes ad abbatem achoniū. impugnationes suas et causas et insidias liuoris occulti patefecissent. xpianos. se fieri poposcerunt. Requito autem ab illis pdito impugnationis die. asseruit se amarissimis cogitationu stimulis tuc fuisse pulsatum. Nullo autem modo credē dū est spūales naturas coize cum femis carnaliter posse. **LXV Qualiter intelligendū sit q; filij dei ingressi sunt ad filias hominum.**

Post necem abel iustine a fratricida et i pio omne hominu gen? exordiu sumeret. in locu fratris extincti nat? est seth. Cuius pgenies patris secuta iusticia. a societate et coiuratione cognationis illius. que ex ca

yn sacrilego descendebat semp diuisa pmanit. **D**onec ergo perseuerauit inter illos generationis eorum illa discretio. semē seth utpote de optima radice pcedens. p merito sanctitatis angeli dei siue filij dei vocati sunt. et ecōtrario illi ppter impietatem vel sua vel patrum suorum et opera terrena. filii hominum nūcupantur. At illi uidentes filias eorum desiderio pulchritudinis earum succensu. ac cepit sibimet d ipsis uxores. que viris suis parentu suorum nequitas infidentes. ab illa eos igenita sanctitate ac simplicitate paterna pminus corruerunt. Quiq; ab illa vera phisice phie disciplina tradita sibi a maioribus exciderunt. qm pimus homo qui vniuersarum naturarum instituciones e uestigio subsecutus est potuit euidenter attingere. suisq; posteris certa ratione transmittere quippe qui mundi ipsius infaciam adhuc tenerat et quodammodo palpitante rudemq; aspexerat. et in quem tanta fuit non solum sapientie plenitudo sed etia gratia pphetie diuina illa insufflatioe transfusa. ut uniuersis aiantibus nomia rudis adhuc mundi huius habitator imponeret ac non solu omnigenos bestiarum atq; serpeticum furores viresq; discerneret. sed etia virtutes herbarum et arborum lapidumq; naturas. ac tepoz necdu exploru vicissitudines partiret. ut potuerit dicere. **Domine dedit michi bonozu horu que sunt scientia veraz etc.** Hanc ergo scientia p successiones generationu semen seth paterna traditioe suscepit. cu vero ipie generationi fuisset admixtum. ad res pphanas et noxias quas impie dederat instinctu quoq; demonu deuiauit. curiosasq; ex ea maleficiorum artes atq; pstigia ac magicas supstitioes audacter instituit. docēs posteros suos ut sacro illo cultu diuini nois derelicto vel elemta hec igne vl aereos demones venerarent et colezent. De illis ergo filiis seth et filiabus cayn nequiores filii pcreati sunt qui fuerunt venatores violentissimi qui p enormitate corporu vl crudelitatis atq; malicie gigantes dicti sunt. preda potius exigere uitā suā q; sudore operis ac labore cōtenti. Quoz usq; adeo scelera supcreuerunt. ut expiari mundo? alias nisi diluuij inundatioe non posset. Ita ergo filiis seth libidinis instigatione transgressis mādatuz quod ab exordio mundi naturali instinctu diuinitime fuerat custoditū. necesse fuit p litera legis postea reparari. **Filia inquit tuam non dabis filio ei? uxore etc.** Deus igitur hominem creas omem naturalit ei scientia legis inseruit. que si fuisset ab homine secunduz ppositum domini ut accepat custodia. non vtiq; necessariu fuisset alia dari q; literis postea pmulgauit. Nam quia sic homini omnis scientia legis ab initio creationis infusa hinc manifeste probat. q; mādata legis absq; lectione litera ante legez imo ante diluuiū omnes factos obseruasse agnoscam?

LXVI Collatio ysaac de puritate mitis ad orandum. Ex libro nono

Remissa super diuersis institutis disputatione copiosa. hec ad extremu beatus ysaac inuulit verba. **Omnis monachi finis cordisq; pfectio. ad iugem atq; indurptam orationis pfeueratiam tendit. et quatum humane fragilitati cōcedit ad immobilem tranquillitatem mentis ac pfectā nitie puritatem. ob quaz possidendā omnem tā laborem corporis q; cōtricionem spiritus indefesse querimus et iugiter execemus et est inter alterutuz reciproca quedā inseparabilisq; cōiunctio. Idcirco ut eo feruore ac puritate q; debz**

emitti possit oratio. p̄mum sollicitudo rerū carnalium generalit̄ abscidenda est. deinde nulli? negotii cause ue non solū cura sed ne memoria quidem penitus admittenda. et viciis extrusis penitus & abscisis. iacienda sunt p̄mum p̄funde hūilitatis in cōcussa fūdamina que scilicet turrem pulsaturā celos valeāt sustinere. Deinde supponenda virtutū spūalis extractio. et ab omni discursu atq; euagatione lubrica animi ē inhibendus. Quidq̄ enī ante orationis horā anima nostra cōcepit. necesse est vt oratibus nobis p̄ instigationem recordationis occurrat. Quāobrem quales orātes uolum? inuenire. tales nos ante orationis tempus p̄parare debemus. ex p̄cedenti enim statu mens in supplicatione formatur. Et idcirco quidq̄ orantib? nobis nolumus ut irreat. ante orationē de abditis nostri pectoris extrudere festinem?. LXVII

Qualiter cure seculares vexāt etiā claustrales.

Quod autē seculares cure etiam in nos qui nullis actibus mūdi huius admiscemur cadere nōnunq̄ possint manifesta ratione mōstratur secūdam regulā seniorum qui quidquid necessitatem vici? quotidiani et inuitabile? vsū carnis excedit. ad secularē d̄mmerit curā et sollicitudinem p̄mire. ut verbigratia. Cuius duarū sufficiat velamen tunicarū duarū. triuz aut quattuor fieri do mimi p̄curem?. Cūq; vnus aut duarū sufficiat habitatio cellarū. abitiōe seclari atq; āplitudine delectat. quattuor seu quicq; cellas et has easdē exquisiti ornat? et capacioses q̄ vs? desiderat extruam?. qd̄ n̄ sine instinctu demonuz fieri manifestissima nos expimenta docuerūt. Nam quidem p̄batissim? seniorū cum trāfret iuxta cellam cuiusdā fratris hac animi quā diximus egritudine laborātis. utpote qui inextruēdis repandisq; supfluis inquietus quotidianis distensionibus desuaderet. et emim? cōspexisset eū graui malleo saxum durissimū cōterentē. vidissetq; ethiopem quē dā astantem illi. et vnacū eo dē ic̄t? mallei iūctis cōfertisq; manib? illi dentem. eūq; ad operis illi? instātia ignitis facibus instigātem. diutissime subficit. vel imp̄ssionem durissimi demōis vel fraudē tante illusionis admirans. Cum enim nimia lassitudine fatigat? frater requiescere iam finemq; operi vellet imponere. instigatione spūs illi? animatus iterū resumere malleū nec desinere ab intentione incepti operis vrgebat. ita ut isdē ei? incitamentis infatigabiliter sustentat? tāti laboris non sentiret iniuriā. Tandem igit? senex taz dira demonis ludificatōe p̄motus ad cellā fratris diuerit. salutarisq; eum. quid inquit est fra? istud op? quod agis. At ille laboram? inquit contra istud durissimū saxum. uixq; potuim? illud aliquādo cōterere. Ad hec senex. Bene dixisti potuim?. non enim solus eras cū illud cederes. sed fuit alius tecū quem nō vidisti. qui tibi in hoc opere non tam adiutor q̄ violentus impulsor astabat. Et reuera nō min? hec que pua videntē et minima. queq; ab his q̄ nostre p̄fessionis sunt cernim? indifferēter admitti. pro qualitate sua aggrauāt monachi mētē. q̄ illa maiora que secūdam suū statū seu operatōnem seculariū sensus inebriare cōsueuerūt. non finentia deposita fece terrena ad deū in quo semper defixa debet esse intentō monachū respirare. Vniformes orationes emitti semp a nemine posse certissimum est. Aliter enim quisq; supplicat cum alacer est. aliter cū tristis. aliter cum spūalib? successibus ui

get. aliter cum impugnationū mole dep̄mitur. aliter cū veniā peccatorū. aliter cū acquisitionem gratie seu cuiuslibet virtutis exposcit. vel certe extintōnem cuiusq; vici? dep̄catur. aliter cuz cōsideratōne gehenne aut futuri iudicij timore cōpūgitur aliter cum spe futurorū bonorū desiderio q̄ flammatur. aliter cū in necessitatib? ac periculis. aliter cū in securitate et trāquillitate versat. LXVIII.

De quattuor speciebus orationis et de oratione

Ep̄cor itaq; p̄mo omniū fieri d̄m̄ica.

Obssecrationes. Obssecratio impetratio p̄ peccatis seu petitio est. qua vel pro p̄sentibus vel p̄teritis admittis suis vnus quisq; cōpūctus veniā dep̄ecat. Oratōnes sunt quib? aliud aliquid offerim? seu vouem? deo Postulationes quas p̄ aliis quoq; dum sum? in seruo re spūs cōstituti solem? emittere. Gratiaz actiones quas mens vel cū p̄terita dei recolit beneficia vel cum p̄sentia cōtemplat. seu cum in futurū que et quāta p̄parauerit. his qui diligūt eum aspiciē. p̄ ineffabiles excessus domino refert. Expetende sunt nobis p̄ profectū vite cōsumationēq; virtutum. ille pot? supplicationū species. que vel d̄ cōtemplatōne futurorū bonorū. vel de caritatis ādore fundūē. seu certe vt humil? et secūdam insipientiū mensurā loquar. p̄ acquisitione quarūcunq; virtutū seu cuiuslibet vici? extintōne generant. Aliter enim ad illa sublimiora supplicationū genera puenire nullaten? poterim?. nisi per ordinem postulationū istarū sensim mēs nostra fuerit gradatimq; p̄uecta. Has quattuor species ita etiā do mimi? exēplo suo nob̄ initiare dignat? ē. cepit enī hiesus facere et docere. Obssecrationez assumit cū dicit. Pater si possibile est trāseat a me. c. i. Oratōnem cū dicit. Ego te clarificauī sup terrā. op? cōsumāui quod dedisti michi vt facerem. Postulationem cum dicit. Pater ignosce eis nō enim sciunt quid faciūt. Gratiaz actionem cum dicit. Gratiā ago tibi qm̄ exaudisti me. ego autē sciebam q; semper me audis. Hec itaq; genera sublimior adhuc status ac p̄cellior subsequē qui cōtemplatione d̄i solius et caritatis ardore formā. p̄ quem mēs illius dulcedine r̄soluta atq; reiecta familiarissime deo velut patri p̄prio peculiari pietate colloquē. Quem statū debere nos diligenter expetere. formula d̄nice orationis instituit ita dicens. Pater noster r̄c. Quisquis igit? in se delinquenti fratri non ex corde remiserit. non indulgentiā sed cōdemnationem dep̄catione hac sibimet impetrabit. suāq; p̄fessione semetipsū poscet dir? iudicare dicens. Remitte michi sicut et ego remisi. Quod formidātes nōnulli. cum in ecclesia hec oratio ab vniuersa plebe cōcimitur. hunc locū taciti p̄termittūt ne scilicet semetipsos obligare pot? q̄ excusare sua p̄fessione videantur non intelligentes q̄ frustra cullationes has iudici omniū p̄tendere moliantur. qui quemadmodū iudicatur? sit suis supplicibus voluit p̄monstrare. quia scilicet iudicium sine misericordia fiet ei qui non se. miam. Videtis ergo qualis nobis ab ipso qui p̄ illam exorādo? est iudice orationis sit modus et forma p̄posita. in q̄ nulla diuitiarū petitio. nulla memoria dignitatū. nulla potentat? ac fortitudinis postulatio. nulla corporee sanitatis seu temporalis vite mentio cōtinetur. Nichil enim caducū vult a se. nichil vile. nichil temporale eternitatū cōditoz implozari. Itaq; magnificentie ei? ac munificētie maximā irrogabit

miuriam. quisquis sempiternis petitionibus p̄termissis. trāsitiozum aliquid et caducū ab eo malū erit postulare. et offensam poti⁹ q̄ ppiciatōne m iudicis sui vilitate orationis incurret. Hec igitur oratio licet omnē videat p̄fectionis plenitudinē cōtinere. utpote que ipsi⁹ domini auctoritate vel i iura sit uel statuta. p̄uebit tamen ad illam igneā ac p̄paucis exptam orationem. que omnez trāscē dens humanū sensum. nullo non dico sono vocis sed nec lingue motu distinzuit. sed quā mens in fustione celestis illius luminis illustrata cōglobatis sensibus velut de fonte quodā copiosissimo effundit vberim. atq; ineffabiliter eructat ad deū tanta p̄mens in illo breuissimo temporis puncto quāta nec eloqui facile nec p̄currere mens ī semet ipsā reuerfa p̄ualeat. Quem statū domini⁹ quoq; inter illarū supplicatōnū formulas quas vel solus in monte sedens vl' tacite fuisse describitur similiter figurauit. cum in orationis agonia cōstituit. etiam guttas sanguis in imitabili intentionis p̄fudit exemplo. **LXIX De diuersis speciebus cōpunctionis et affectu pure orationis.**

Quis vero possit diuersitates et causas ipsas atq; origines cōpunctionum exponere. quibus inflamata mens atq; succēsa ad orationes puras ac feruentissimas incitatur. Nōnunq̄ psalmi cuiuscūq; versiculus occasionem orationis ignite decātantibus nobis p̄buit. interdū canora fraterne vocis modulatio ad intētam supplicationem stupentium animos incitauit. necnon exhortatio viri p̄fecti et collatō spūal' frequenter ad vberimas p̄ces iacētū erexit affectū. Scimus etiā fratris seu cari cuiuslibet interitu nō minus nos ad plenā cōpunctionem fuisse raptatos. Recordatio quoq; teporis ac negligentie nostre nōnunq̄ nobis salubrem spūs inuexit ardore. Atq; in hūc modū nulli dubium est occasiones innumeras nō desse. quibus p̄ dei gratiā tepor ac somnolentia nostrarū mentiū valeat excitari. Quēadmodū autē vel quibus modis iste ipse cōpunctiones de intemis anime conclauibus p̄ferat non minoris difficultatis est indagare. Frequenē enim p̄ ineffabile gaudiū et alacritatem spūs saluberrime cōpunctionis fruct⁹ emergit. ita ut etiā in clamores. quosdā intollerabilis gaudiū imensitate p̄rūpat. et cellā vicini iocūditas cordis et exultatōis penetret magnitudo. Nōnunq̄ vero tāto mens silentio intē secretum p̄funde taciturnitatis abscondit. ut omnem penitē sonū vocis stupor subite illuminatio nis intercludat. omnesq; sens⁹ attonitus spiritus vel contineat int̄msec⁹ vel amittat. ac d̄sideria sua gemitibus inenarrabilibus effūdat ad deū. In eodū vero tanta p̄punctionis abundantia ac dolore supplet. ut alias eam digerere nisi euapozatione lacrimarū non possit. Ab his lacrimis multū distat ille que obdurato corde de siccis oculis exp̄munē. Quas licet non penitus infructuosas esse credamus. bono enim p̄posito eaz attemptatē emissio ab his p̄fer tim qui necdū vel ad sciētā pueniūt p̄fectā. vel p̄ stimorū seu p̄sentū viciorum potuerūt ad purūz labe mūdari. ab his tamen qui in effectū iaz transiere virtutū nequaquā debet hoc modo extorqueti p̄fusio lacrimarū. nec exterioris hominis magnope affectūdi sunt flet⁹. qui etiā si fuerint vtrūq; producti nūq̄ p̄tingere ad illam spontaneaz lacrimarū vberitate poterūt. magis enī supplicatōis aimū suis conatibus distrahentes huiliabūt atq; ad yma

dēmergent. et ab illa celesti sublimitate deponene in qua attonita mēs orātis indeclinabiliter debet esse defixa. eamq; cōpellent p̄cū suarū intentione laxata erga steriles et coacticias lacrimarū guttulas egrotare. Et ut orationis vere p̄cipiat affectū. non meā uobis sed beati athonij sententiā proferā. Non est inquit p̄fecta oratio. ī qua se monach⁹ vel hoc ipm quod orat intelligit. Nos quoq; orationis que exaudiē a domino inquātū expti sumus indicia p̄ferem⁹. Cum orātes nos nulla iterpellauerit hesitatio et fiducia petitionis nostre q̄dam desperatione deiecerit. sed obtinuisse nos in ipsa effusione orationis quod poscimus senserim⁹ non abigamus p̄ces nostras ad deū efficaciter penetrasse. Tantū enim quis exaudiri atq; obtinere merebitur quātū vel inspicere se a deo vel deū crediderit posse p̄stare. Irretractabilis nāq; est illa domini sentētia. Quēcūq; orātes petitis. credite qz accipietis et venient vobis. **LXX De diuersis causis exauditionis et de secreto orationis.**

Quēas exauditionū causas esse secūdū animarū duersū ac variū statū ewāgelica siue p̄phetica testatur eloquia. Habes enim in duorū confessione fructuz exauditionis dñica voce signatum secūdum illud. Si duo ex uobis cōfesserint super terrā de omni re quācūq; petierint fiet illis a patre meo qui in celis est. Habes aliā in fidei plenitudine que grano sinapis cōparat. Habes in assiduitate orationum. Habes in elemosinarū fructu. Include inquit elemosinam in sinu pau. zc. Habes in emendatiōe vite. Dissolue inquit colligationes impi zc. Nōnunq̄ sane exaudiri etiam tribulationuz nimietas facit. secūdum illud. Ad dominū cum tribularer zc. Idcirco absq; hesitationis infidelitate p̄cibus insistē dum est. Hortat enim nos domin⁹ ut eum impotunitate nostra quodāmodo coartem⁹. qui impotunos nos non modo non despicit nec refutat. s; etiam inuitat et laudat. Et idcirco si cūcte nos exauditionū quas p̄dixim⁹ cause omnino deficiūt. saltem aīmet impotunitatis instantia. que absq; ulla vel meriti vel laboris difficultate ī cuiuscūq; uolentis sita est potestate. Retractare enī nos cōuenit illā beati iohānis euāgeliste sententiā. hec ē inquit fiducia quā habem⁹ ad deum. quia quidq; petierim⁹ secūdū voluntatem ei⁹ audit nos. Qd etiam in oratione domica admiscere p̄cipimur dicentes. fiat volūtas tua scilicet non nostra. Si enī et illud apostoli recordemur. quoniā quid orem⁹ secūdum quod oportet nescim⁹. intelligim⁹ nōnū q̄ nos salutē nostre contraā postulā. et commo distime nobis ab eo qui utilitates nostras recti⁹ q̄ nos ac veracius intuetur. ea que poscimus d̄negari. Quod illi quoq; magistro gētū accidit. cū ozaret a se auferri āgeluz sa thane. Idcirco cūctas obsecrationes nostras simili nos quoq; debem⁹ oratione concludere. et hāc vocem cūctis petitionibus nostris semper adiūgere uerūtamen non sicut ego volo sed sicut tu. Ante omnia sane illd ob seruādum est ut intrātes in cubiculū nostrū clauso hostio orem⁹ patres. Intra cubiculū nostrū supplicamus cū ab omnū cogitationū siue sollicitudinū strepitu cor nostrū penitē amouentes. secreto quodāmodo ac familiaritē p̄ces nostras soli d̄referamus. Clauso hostio ozam⁹ cum strictis labiis omniq; silentio supplicam⁹ non vocū sed cordiū scrutatozi. In abscondito ozam⁹ quādo cord

tantū et silencio petitiones nostras soli pandim? deo. ita ut non solum ne fratres astantes nostris susurrīs vel clamoribus auocemus et orantium sensus obstrepemus. sed ut ipsos quoq; inimicos nostros qui orantibus nobis maxime insidiantur lateat petitionis nostre intentio. Ita enim preceptum illud implebimus. ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Ob quod frequenē quidem sed breuiter est orandū. ne imoꝝatib? nobis inserere aliquid nostro cordi insidiator possit inimicus. Istud nāq; verū sacrificiū est. quia sacrificiū deo spūs cōtribulat? Ita sunt olocaustra mendullata que cōtritis et hūiliatis cordib? offerunt queq; hac qua dixim? disciplina et intentōne spīritus exhibentes. efficacī poterim? virtute carāē Dirigaē oratio mea. s. in cōspectu tuo LXXI

¶ Q̄ secundum qualitatem mentis formatur oratio. Ex libro decimo.

Secundū mēsurā puritatis sue. sicut collatione supioꝝe p̄fatus sū. mens in oratione sua vel erigē vel formā. tātum scilicet a terrenarū ac materialū rerū cōtemplatione discedens. quātum eā status sue pro uerit puritatis. feceritq; hiesū vel hūilē adhuc et carneū. vel glorificatū et in maiestatis sue gloria uenientem internis obtutib? anime puideri. Sed illi soli purissimis oculis diuinitatem ipsius cōtemplātur. qui de hūilibus ac de terrenis operibus et cogitationib? ascendentes. euz illo secedūt in excelsū solitudinis montē. Si iterpellare nos quoq; uoluerim? deū. ab omni inquietudīe turbārū secedam? ut in hoc corpore cōmorantes ad similitudinē quādam illi? beatitudinis que ī futuro p̄mittit̄ sanctis. vlex pte aliq̄ nos aptare possimus. sitq; nobis omnia et in omib? deus Tūc enim p̄fecte cōsumabitur ī nobis illa saluatois nostri oratio. ut dilectio qua dilexisti me ī ipsis sit et ipsi in nobis. cum omnia amor. omne desiderū omne studiū. omnis conatus. omnis cogitatio nostra. omne quod videm?. quod loquimur. qd̄ speram?. deus erit. illaq; vnitas que nūc est patris cum filio et filii cum patre in nostrū fuerit sensus mentemq; trāsfusa. i. ut quēadmodum nos ille sincera et pura atq; indissolubili diligit caritate. nos quoq; ei p̄petua et inseparabili dilectione iūgamur ita scilicet eidem copulati. in illū puenientes finē quem idem dñs orans in nobis optat impleri. ut omnes sint vnum sicut nos. Hec igit̄ destinatio solitarij. hec esse debet omnis intentio. ut imaginem future beatitudinis in hoc corpore possidere mēatur. et quodāmodo arrā illius celestis glorie ī hoc vasculo p̄gustare. Hic inq; finis totius p̄fectōis est. ut eo vsq; extenuata mens ab omni sicu carnali ad spūalia quotidie sublimetur. donec omnis ei? cōuersatio. omnis uolutatio cordis. vna et iugis efficiatur oratio. Germanus Cuiuslibet artis p̄fectio necesse est ut faciliōribus p̄mū ac tenerris imitiis imbuatur. paulatim educata succrescat. atq; ita ab imis ad sūma sensum gradatimq; ascēdat. Quāpter huic quoq; sublimissime discipline per quam instruimur deo iugiter inherere. hec esse p̄cipia tenuiter suspicamur. ut p̄mum nouerim? q̄ meditatione teneatur vel cogitetur deus. deinde quādam memorie huius materiam qua de? mēte cōcipiatur vel p̄petuo teneat̄ nobis cupim? d̄mōstrari. ut eam p̄ oculis retentātes. euz elapsos nos ab eadem senserim?. habeam? in p̄mptu quo resi-

piscentes ilico reuertamur. ac resumere illā sine ulla circūitus moza et inquisitionis difficultate possumus. ne atēq; spūalis quidam pariat̄ intuit? cōcepta cordis euanescat intentio. Quam cōfusionē idcirco nobis accedere satis certū est. quia speciale aliquid p̄ oculis p̄positum velut formulā quādam stabiliter non tenem?. ad quā possit vag? aīmus post multos āfractus reuocari. Itaq; sic ut hac ignozatione ac difficultate mens iugiter p̄pedita errabūda semper et velut ebria p̄ diuersa iacetur. et ne illud quidem quod casu potius q̄ industria sibi met occurrit spūale diū ac firmiter teneat. dum adhuc semp ex alio aliud recipiēs. sicut introitus eozū atq; p̄incipia. ita etiam finem discellumq; non sentiat. LXXII De formula orationis a s̄cto ysaac tradita. Ysaac.

Inquisitio vestra tam subtilis p̄xime puritatis p̄signat iudiciū. Proxim? enī cōgnitioni est. qui quid iqrere debeat p̄uenter agnoscat. nec a scientia longe est qui cepit intelligere quid ignoret. Hec igit̄ vob huius quā queritis discipline atq; oratiois formula p̄ponetur. quā vnusquisq; monach? ad iugem dei memoriā tendens incessabili cordis uolutatōe meditari expulsa omniū cogitationū uarietate asuescat. Deus in adiutorij meum intēde. dñe ad adiuuādum me festina. Hic nāq; versicul? habet aduersus vniuersa discrimina iuocatoꝝe dei. habet hūilitatem pie deuotōis. et cōfessōis. habet solitudinis ac timoris p̄petui uigilantiā. habet cōfideratione in fragilitatis sue. exauditionis fiduciā. cōfidentiam p̄sentis semper astantisq; p̄sidiū. Hunc versiculum meditātū tibi formus irrepas donec incessabili eius exercitatione formatur etiaq; p̄ soporē eum decātare cōsuescas. Hic tibi ex pte exp̄getur to p̄mus occurrat. iste uigilantis cogitationes āticipet vniuersas. h̄ te omni tēpore p̄sequat̄. do nec vsu eius incessabili et iugi meditatione firmata cūctarum cogitationū diuitias mens. refutet. atq; ita uersiculi huius paupertate cōstricta p̄pheti cum implebit̄ eloquiū. pauper et iops laudabit nomen domini. Omnes nāq; affectus in psalmis inuenimus exp̄ssos. ut ea que incurrerint velut in speculo purissimo p̄uidentes. eozū sensus non textu lectionis. sed exp̄ientia p̄cedente penetremus atq; ad illam orationis incorruptionem mens nostra pueniat. que non solū nullius imaginis occupatur intuitu sed etiam nulla uerboꝝ p̄secutiōe distinguitur. ignita uero mentis intentione p̄ iefabilem cordis excessum inexplēbili spūs alacritate p̄fertur. quāq; mens extra omnes sensus ac uisibiles effecta materias. gemitibus inenarrabilibus atq; suspirijs emittit̄ ad dominū. LXXIII

¶ Qualiter mens in oratione vaga possit stabiliri. Germanus.

Expone quemadmodū hūc uersiculū quez nobis vice formule tradidisti stabiliter retinere possimus. Cū enim capitulum cuiuslibet psalmi mens nostra concepit insensibiliter eo subtracto ad alteri? scripture textum nesciens stupensq; deuoluē. De hoc quoq; ad alterum subintrāte alia meditatione trāffertur et ita anim? semper rotatus p̄ omne scripturarū corpus instabilis uagūsq; iactatur. nichil p̄ arbitrio suo p̄ualens ul̄ abijcere vel tenere. nec pleno quicq; iudicio et examinatōe finire. palpatoꝝ tantum spūalium sensuum ac degustatoꝝ n̄ generatoꝝ

nec possessor effectus. atq; ita mens mobilis semper ac vaga in tempe quoq; sinaxeos velut ebria p diuersa distrahit nullū officiu cōpetenter exoluens. **Verbigratia** Cum orat psalmū aut aliquam recolit lectionem. cū decātat aliud quid vel meditatatur. nichil disciplinate nec oportune recipiēs uel emittens. **Ysaac** Tria sunt que vagā mentē stabilem faciūt. vigiliē. meditatio. et oratio. quaz assiduitas et iugis intentio cōferunt anime stabilem firmitatem. que tamē alias non poterit apprehendi. nisi p operis nō filargirie sed sacris cenobijs vrbib; dedicati infatigabilem iugitatem omēs omnino sollicitudines et cure vite p̄sentis p̄us fuerit abdicare. et in hanc solā obseruāciam defixa fuerit tota mentis intentio. vt ita illud aplicū mandatū sine intermissione orate. possim; implere. pparū nāq; orat quisquis illo tātum tempore quo genua flectūt; orare p̄sueuit. nūq; vero orat quisq; etiā flexis genibus euagatione cordis qualicunq; distrahatur. Et idcirco quales orātes volumus inueniri tales nos esse oportet ante tempus orationis. **Necesse est enim** mentem in tempore supplicationis sue de statu p̄cedenti formari. illiq; eam cogitationib; orātem vel ad celestia sublimari vel ad terrena demergi quib; ante oratōez fuerit imorata. **Hucusq; abbas ysaac.** Cui; doctrinā sup̄ predicti versiculi meditatione excolere tenacissime cupientes. vtpote quā p̄pendiosā ac facilē credebamus. difficultiorē latius ad obseruādum expti sum;. q̄ illud studiū nostrū quo solebamus antea p̄ omne scripturaz corp; absq; vllius obseruācie vinculo varia passim meditatione discurrere. **Cōstat igitur** neminē p̄sus ob impitiam literaz a p̄fectiōe cordis excludi. nec rusticitatē obesse ad capescēdam anime puritatem. q̄ cōpendiosissime adiacet cūctis. si modo sanā et integram mentis intentionem iugi ad deū versidū hui; meditatione seruaauerint. **LXXIII. De factis archebeo ep̄o et cherebone.** **Ex libro septē collationū ad honoratū et eucherū ex collatione p̄ma.**

In cenobio syrie cōsistentes post prima fidei rudimenta statuim; egyptū petē. **Ysaac** factōrū plimos quorū se fama diffuderat. si non emulādi saltem cognoscendi studio inuisere. **Igitur** ad opidū egypti cui chēnefus nomen est emersa nauigatiōe puenim;. **Cuius** accolē ita vlt' marī vlt' stagnis salis vnde q; circūluētur. ut solis quia terra deest negociatōnib; dedici opes atq; substāciā nauali cōmercio parēt. ita et vt edificijs cū voluerint extruendis terra n̄ suppetat. nisi de lōginq; nauigijs appozteat. **Vbi** cū aduenientib; nobis faciens desiderijs nostris diuinitas. beatissimi viri archebij ep̄i p̄stitisset aduentū. qui rapt; de anachoritarū cetū et episcop; panephesi opido datus. tāta districtione omni euo suo p̄positū solitudinis custodiuit. vt nichil de p̄terite hūilitatis tenore laxauerit. aut de adiecto sibi honore blandit; sit. **Agnitio** desiderio nostro venite inquit et videte senes. quoz sola cōtemplatio magnā possit cōferre doctrinā. **Sumpto** itaq; baculo et pera ad ciuitatem nos suā p̄duxit. cui; terras repentiō terremotu excussū mare trāsgressis limitib; occupauit. atq; ita collapsis ferme oibus vicis opimas olim terras salis paludib; sup̄textit. **Multa** in hūc modū opida fugatis hitatozib; eluies illa velut isulas fecit. q̄ dīderatā secedentibus factis solitudinē p̄berent in quib; tres

senes. id est. cherebō. nesteros. et ioseph. anachorite antiquissimi cōsistebant. **Itaq; p̄mu; nos** p̄duxit ad cherebonem qui et monasterio eius p̄pior erat. et cū centenariū vice annū spiritu tātuz alacer excessisset. ita dorsū eius tempis fuerat vetustate et orationū iugitate curuātū ut quasi in p̄me uā redact; infantia summissis ac p̄sentis terraten; manibus p̄gredere. **Hui; igitur** et vultuz mirabilem et incessū piter inuenientes. cū sermonē suppliciter poscerem; grauitē ille suspirās. quid uob; ait possū p̄ferre doctrinē. cui inbecillitas senectutis ademit rigorem p̄stinū. relaxauit ita loquēdi quoq; et fiduciā. **Quē** ad modū enim docere p̄sumā. quod me iam l' min; vel tepidi; exercere cognosco. **Ob** quā rem nullū iunioruz michi in hac vsq; etate cohabitare p̄misi ne exemplo meo alterius districtio laxaretur. **Nūq; enim** erit efficax i stituentis auctoritas. nisi eam effect; opis sui cordi affixerit audientis. **Ad** hec nos nō mediocri cōfusione cōpūcti respōdim;. **Licet** sufficē nob; ad omēz instructōez debeat. vel loci ist; difficultas vel ipsa etiam solitaria adhuc vita q̄ iuuent; quoq; robusta uix tolerat. si etiā reuelatus tibi tepoz noster impetrare quod petim; non mere. debet hoc saltē labor tantū itineris obtinere quo huc de beethemitici cenobii rudimentis institutōnis nostre desiderio et p̄fectus nostri amore p̄peraiū. **LXXV. Collatio cherebonis de causis uitandi peccatum.**

Unc beatus cherebon. Tria sūt inquit que faciūt homines a vicijs tempore. id est aut met; gehenne siue p̄sentiu leguz. aut spes atq; desiderū regni celorum. aut affect; boni ipi; amorq; virtutum. **Idcirco** apostol; salutis sumā trium virtutū cōsumatione cōcludens nūc inquit manent fides. spes. caritas tria hec. **Fides** nāq; futuri iudicij ac suppliciorum met; vicioz facit cōtagia dedimari. **Spes** mentē de p̄sentib; auocās. corporis uoluptates celestiu p̄miorū expectatōne cōtēpnit. **Caritas** ad amorē xp̄i et virtutū fructū succedens. quidq; illis cōtrariū est facit detestari. **Si** quis igit; ad p̄fectiōez tendit. de illo p̄mo timoris gradu quem diximus seruilē. ad altiorē spei tramitem gradu p̄ficiēte cōscendet. quia iā non seruo sed mercenario cōparat. **Festinādum** p̄inde etiā est ad terciū filioz gradū. qui omnia que patris sūt sua esse credunt p̄ indissolubilem caritatis gratiam. **Diligam;** deum quia de; p̄or dilexit nos. non aliter ad illā veram p̄fectionem cōscendere poterim; nisi quēadmodū nulli; alterius rei nisi nostre salutis gratia p̄or nos ipse dilexit. ita eū nos quoq; nullius alterius rei nisi sui tātum amoris dilexerim; obtentu. **Aliud** nāq; est p̄senti bono quēpiam delectatum odio habē viciōzū aīe caris ue cōtagia. aliud future remunerationis intuitu cōcupiscentias refrenare. et aliud est p̄sens metuere detrimentū. et aliōd formidare futurū suppliciu. **Postremo** multo maius est p̄pter bonū ipsuz a bono nolle discedē. q̄ p̄pter metum mali malis non p̄bere cōsensū. **In** illo enim voluntariū bonuz est. in isto vero velut coactum. et tanq; nolenti uiolenter extortum vel metu supplicij vel cupiditate p̄miorū. **Cum** ergo quis per hanc caritatem ad imaginem dei similitudinēq; peruenerit. bono iam p̄pter boni ipsius delectabiē volūtatem. ac similitē quodāmodo possidens patientie ac lenitatis affectū. nullis deiceps

peccatū viciis irascē. s; ueniā potit? ifirmitatib?
corū condolens atq; cōpatiens implorabit. seq; re
miniscēs tādū familiū passionum stimulis impu
gnatū. nec suo studio sed dei p̄tectione saluatum
non iracūdiā sed misericordiā errātib? itelligit
impēndendam. Et in hac mentis hūilitate cōsistēs
poterit etiā illud perfectionis explorare mādātum.
Diligite inimicos. v. 2c. Quem affectū beat? iohānes
alsecutū se esse cognoscens ait. ut fiduciam
habeam? i die iudicii. quia sicut ille est et nos sū?
in hoc mūdo. in quo enim infirma et fragilis hūa
na natura esse sicut ille est potest. nisi in bonos et
malos iustos et iustos ad imitationem dei placī
dam semper sui cordis extēderit caritatez. et ut
bonum p̄pter boni ipsi? opere ē affectū. Cū ergo
quis hūc bonitatis affectū et imitationem dei fu
erit alsecutus. tūc visceribus domice lōganitatis
indut? p̄ persecutoib? quoq; suis orabit similitē
dicens. Pater ignosce eis non enim sciūt qd faci
unt. Ceterū euidens iudiciū est anime necdū vi
ciorū fecib? eliquate in crimibus alienis non affe
ctu misericordie condolere. sed rigidā iudicātis
tenere censuram. **LXXVI De timore ser
uili et filiali.**

Germanus.

Magnifice d̄ perfecta dei caritate disser
tum est. verū illud nos mouet qd cū eaz
tanta laude pertuleris. timorem dei et
sp̄e retributionis ip̄fecta esse dixisti.
cū multo aliud videat d̄ eis p̄pheta sensisse dicēs
Quia nichil deest timentibus eum. Et iclīmaui cor
meū ad faciēdas iustificaciones tuas ieternū p̄p̄
retributionem. Cheremon. Pro statu atq; mensu
ra vniuscuiusq; mentis scriptura diuina ad diuer
sos p̄fectionū grad? arbitriū nostri puocat liber
tatem. Nec enim poterat vniūformis om̄ib? p̄fecti
onis corona p̄poni. quia nec omniū vna virtus ā
volūtas aut feruor est. Secūdum ergo hūc sensū
nostra quoq; est intelligēda sententia. nō quo cō
templationē p̄petue illi? pene vel beatissime retri
butōnis nullius p̄nūciem? esse momētū. sed quia
cum sint vtilēs et sectatores suos ad initia beati
tudinis inuoducāt. caritas rurū in qua plenior fl
ducia p̄petuūq; gaudiū iam est. assumens eos d̄ ti
more seruili et mercenaria spe. ad dilectionēz dei
et adoprionem trāssert filiozū. et qdāmodo per
fectiores faciet de p̄fectis. Mlte enī ait saluator
māssiones sunt apud patrem meū. Quisq; igitur
fuerit in huius caritatis p̄fecti one fūdat? necesse
est ut ad illū gradū excellētiore cōscendat. quez
non penarū terror. nec cupido p̄mior. sed amoris
generat magnitudo. quo vel filius indulgētissimū
patrem. uel frater fratrem. uel amic? amicum. uel
cōiugem cōiūx. sollicito reuerē affectu. dū nō ei?
verbera neq; cōiūcia. sed vel tenuem amoris for
midat offensā. Multa ergo distācia est inter istuz
timorem cui nichil deest qui sapiētie sciētieq; the
saurus est. et illū imp̄fectū qui p̄ncipiūz sapiē
tie nūcupat. quiq; penā in se cōmēns de p̄fectoz
cordib? supueniente plenitudine caritatis extrudi
tur. Et reuera si p̄ncipiū sapiētie in timore con
sistit. que erit eius nisi in xp̄i amore p̄fecto. q̄ illū
in sese p̄fecte dilectionis cōmēns metū. non iam
p̄ncipiū sed thesaur? sapiētie et scie nūcupat.
Replebit inquit eum sp̄s timoris domini. Tāta
enim vberitatis eius magnitudo. ut que semel su
a virtute possederit. non p̄m sed totā eius occu
pet mentem. Nec imerito. Alii enim q̄ nūq̄ excidz

coherens caritati non replet solū sed etiā p̄petua
eum quem cepit iugitate possidet. **LXXVII**

**De corpore peccati destruendo per desideria
boni. Ex libro secūdo.**

Destruatur inquit corp? peccati. Pec
cati corpus multis viciōzū mēbzis p̄ba
tur extructū. et ad eius attingere portio
nem quidq; vel facto vel dicto vel co
gitatione peccat. Cuius aplus mēbra describens
mortificate inquit mēbra vestra que sūt 2c. Quis
quis non cōmūcat necessitatib? egenozū. et pecu
nie sue q̄ infideli tenacitate conseruat xp̄i p̄cepta
postponit. ydolatrie crimen incurrit. amorē sēli
cet materie mūdialis diuine p̄ferens caritati. Si er
go multos ita p̄ xp̄o suas vidim? abieciisse substā
tias. ut etiam desiderū de cordibus eozū in p̄pet
tuū p̄bemus abscisū. cōsequens est ut eodem mo
do etiam fornicationis ardorez extingui posse cre
dam? Neq; enim impossibile aplus cuz ip̄possibili
cōiūxisset sed vtraq; sciens esse possibilia pari mo
do mortificanda decreuit. Certos tamen nos esse
cōuenit. qd licet om̄em cōmētie distriktionēz. fa
mem ac sitim. uigilias ac operis iugitatem. atq; i
cessabilis subeam? studiū lectionis. p̄petuā tamē
castimonie puritatem. hoz laborū merito cōtinge
re nequeam? nisi in his iugiter desudātes. exp̄ien
tie magisterio doceamur. icorruptōez ei? dīne gra
tie largitate cōcedi. ob hoc sane solūmodo se quis
q; infatigabiliter in his exercitijs perdurare debē
cognoscat. ut per illozū afflictionem misericordiā
domini cōsecut? de impugnatione carnis ac dñā
tione p̄potentiū viciōzū diuino mereat munere li
berari. Tāto autem erga acq̄sitionem castimonie
desiderio atq; amore flammemur. quāto quis pecu
niarū cupidissimus acq̄sitor. vel qui sūma honoz
ambitione distēdit. v? qui intolerabili pulcre mu
lieris amore raptae. desiderū suū impacientissimo
ardore optat expleri. Et ita fiet ut dūz p̄ itegritas
eis p̄petuate insatiabili cupiditate succēdimur.
desiderabilis despiciat. abus. necessari? horreat
potus. somnus deniq; ipse nature debitus respu
atur. vel certe ut deceptor fraudulētissim? puri
tatis emulus atq; contrari? castitati attonita at
q; suspecta mente capiat. Et ita vnusquisq; quo
tidie itegritatis sue matutin? explozator effect?
d̄ collata sibi puritate cōgaudeat eamq; se nō suo
studio nec vigilantia sed p̄tectione domini senti
at p̄secutum. Cuius desiderū eum quez semel ac
cenderit famem sitim uigilias nuditatem. et cunc
tos labores corporis libenter sustinere cōpellit.
Alias nāq; non poterunt desideria p̄sentiū reruz
vel rep̄mi vel auelli. nisi pro istis affectibus noxi
is quos cupimus amputari alii saluatares fuerint
intromissi. Nullatenus enim valet viuacitas men
tis absq; alicuius desiderii vel timoris. gaudii v?
merozis affectione subsistere. Quātum autem q̄s
in lenitate ac patientia cordis tātum in corporis
puritate proficiet. non enim estus corporis dēlia
bit nisi qui animi motus ante cōp̄sserit. Quod
ap̄te saluator declarat. Beati inquit mites quoniā
ipsi possidebunt terram. Pax enim multa diligen
tibus nomen domini. et non est illis scandalū 2c.

LXXVIII De sex castimonie gradibus

Vti sunt autem castimonie grad? qui
bus ad illam iuolabilem cōscēdiē pu
ritatem. Primus est ne uigilās impug
natiōe carnali monach? elidat. Secūdo?

ne mens voluptarijs cogitationibus imoretur Ter
 cius ne femineo vel tenuiter ad concupiscentiam
 moueatur aspectu. Quartus ne vigilas vel simpli
 cem carnis perferat motu. Quintus ne cu memo
 ria generationis huane vel tractatus ratio uel ne
 cessitas lectiois igesseit subtilissim? hanc mte uo
 luptarie actionis pstringat assensus sed uelut mi
 nisteriu humano generi necessario contributu pu
 ro cordis cōtemplee intueiu nichilqz ampli? d ei?
 recordatione concipiat. q̄ si opationem laterum
 vel cuiuslibet alterius officine mente pertractet.
 Sextus ne illecebrosus fantasmatis feminaram
 illudatur dormiens licet enim hanc ludificationē
 peccato esse obnoxiam non credam? cōcupiscen
 tie tamen adhuc medullitus latitatis incicium est
 Quā tamen illusionem diuersis modis constat ac
 cidere. Nam secūdm vsū que vigilans exerce
 re vel cogitare cōsueuerat dormiens etiā quisqz
 temptatur. Alii vero fallūt qui carnales copu
 lam norūt. aliter qui expres sunt. h̄ enī sicut sim
 plicioribus ac puriorib? somnis inquietari solent
 ita etiā minore possūt labore purgari. illi autē
 sordidiorib? magisqz exp̄ssis fantasmatis illudū
 euz. donec paulatim secūdm mensurā castitatis
 ad quā vnusquisqz cōtendit in odiū illius rei quā
 voluptariā ante sentiebat. mens etiā somno so
 pita vertatur. et ita demū quis ad illā beati sereni
 paucorūqz similitum virozū pueniet puritatez. ut
 etiā ipso naturali motu carnis emortuo illum ob
 scenum liquorem omnino nō pferat. LXXXIX.

De causa nocturne pollutionis

Hanc carnis colluionem quidā dicūt n̄
 idcirco dormientibus euenire. q̄ eā pro
 ducat fallacia somnior. sed potius quia
 redūdantia humoris illi? aliquas in egro
 tanti corde fingat illecebras. Deiqz aiūt quādo n̄
 inquietat illa cōcretio. quēadmodū fluxus ei? ita
 etiā illusio cōquiescit. Sed hec diffinire poterit
 nemo nisi p experientia longā et cordis puritatem
 ad cōfinia carnis ac spūs verbo domini dirigente
 puenit. sic qz puritatis modū certa xpientia p
 pendens. nequaquā illozū decipie? errore. qui ne
 gligentie sue vicio crebriorib? q̄ natura cōpellit
 egestionibus sordidati de naturali cōdicionē cau
 satur. cūqz eos cōstet inferre potius vī nature et
 extorquere ab ea pollutionem quā ipsa non ingeit
 intempāciam suam ad necessitatez carnis imo ad
 eius referūt creatorem Ita quisquis ad illū purita
 tis statum iugi cordis intentione puenit. ut iaz
 mente ab huius passionis titillatione penit? abso
 luta p sopore caro eius velut redūdantiam super
 flui humoris expellat. cōdicionem modūqz nature
 certissime dephendit. Et ita cum expgefactus in
 uenerit carnem suam post longa tēpora se infcio
 atqz ignozāte pollutā. tamen demū d naturali cau
 satur necessitate. ad illū sine dubio perueniēs sta
 tum. vt talis inueniat in nocte q̄lis in die. talis in
 lecto qualis in oratione. talis sol? qualis turb ho
 minū arcūseptus. Postremo ut nūq̄ se talz segre
 gatus aspiciat. qualis videri ab hominib? er ubel
 at. et ita cū ceperit suauissimo lumie castitatis iu
 giter delectari dicere poterit cū ppheta. Et nox
 illuminatio mea in deli. m. zc. Deniqz hoc ipm qz
 supra cōdicionem nature videt humane qualiter
 obtinuerit ppheta subiungit. Quia tu possedisti
 renes meos. id est. non industria mea hāc pmerui
 puritatem. sed quia tu mortificasti istē reib? me

is voluptatis ardorem LXXX De vera et perfecta castitate.

Porro castitas non ut arbitramini distri
 ctōis p̄sidio. sed amore sui et pprie pu
 ritatis delectatione subsistit. non enim
 castitas sed cōtinentia dicit̄ vbi adhuc
 aliqua ei resistit aduersitas voluptatis Quāobre
 donec pulsari nos carnis cōmōtione sentim? .no
 uerimus ad castitatis nos necdū puenisse fastigia
 sed adhuc sub infirmitate cōtinentie cōstitutos p
 lijs fatigari in quibus necesse est dubios semp̄
 se euent? . Hac cōmōtione ipsi quidez eunuchi ca
 rere demptis genitalibus possunt. sciendūqz est
 non eis carnales estus nec affectum libidinis sed
 solam satie generationis deesse uirtutē. vnde si
 ad hanc castitatem cupiūt puenire nec ab hūilita
 te et cōtritione cordis vel cōtinentie districione
 debent laxari. licet nequaquā sit discred. nōdū mmo
 re ab eis castimoniā posse labore cōprehēdi. Quā
 obrem perfectō castitatis a laboriosis cōtinentie
 rudimentis ppetua trāquillitate discerniē. Hec ē
 enim vere cōsumatio castitatis que non ipugnā
 carnalis cōcupiscentie motus sed horroze toto de
 testans. iugem ac iuiolabilem sui retinet puritatē
 nec potest aliud quid esse q̄ factitae. Hoc autē fiet
 quādo iam desinens caro aduersus spūm cōcupif
 cere desiderijs eius virtutiqz cōsenserit. ceperit
 qz sibi inuicem pace firmissima federari. et habita
 uerint fratres in vnū. et illā re pmissam a domino
 beatitudinez possidentes de qua ait. Si duo ex vo
 bis consenserint super terrā. de omni re quacūqz
 petierint. fiet illis a patre meo qui in celis est. Q
 aut vrina cum vesicaz iugi instillatione repleuerit
 queta etiā suscitāt mēbra. licet veris sectarozib?
 puritatis ad obrinendaz eā nichil p̄iudicet ista cō
 motio. q̄ hec sola interdū et tamen per soporē ne
 cessitas excitari. sciendū tamen est q̄ ita si cōro
 ta fuerint ad quietem ppriam reducāe castitatis
 imperio. vt nō mō cū nullo p̄uritu sed nec cū mi
 nima quidem libidinis recordatione sedent. Et id
 circo vt cū lege animi lex quoqz congruat corpo
 ralis. etiā in ipsius aque potu ita est nimietas cal
 tīganda. vt humoris quotidiani illa collectio p̄?
 arefactis influens mēbris. illum quem inuitabi
 lem putatis corporis motū non solum rarissimū
 verū etiā lentū reddat ac tepidū. frigidūqz vt
 ita dixerim ignem et absqz vllius adustiois ardo
 re rozantem suscitēt flamā instar admirabilis illi?
 mosaice visionis. ut carnis nostre rubus innoxio
 igne circūdat? nō vraz. vel sic illozū triū iuuenū
 quib? ita rorate spū fornacis chaldayce flama dis
 cussa est. vt illud quodāmodo quod factis re pro
 mittē per pphetam incipiamus iam in hoc corpe
 possidere. cū ambulaueris per ignem non cōbure
 ris zc. LXXXI De miraculis dī circa pec
 catores conuersos.

Aere mirifica sunt. nec ullis nisi his q̄ ex
 perti sunt nota. que dominus fidelibus
 suis adhuc in isto corruptionis vasculo
 constitucis ineffabili liberalitate largiē
 que ppheta mentis puritate perlustrans exclama
 uit Mira opera tua deus. et aima mea cognoscet
 nimis. Quis enim in se opera domini nō miretur
 cum insatiabilem ventris ingluuiem ita in se vide
 rit cōpssam vt vix ipsū exigū ac vilissimū cibū
 raro inuitusqz percipiat. qui ignem libidinis quē
 naturalē antea et vel ut inextinguibile esse creobat

ita refriguisse perfenserit. ut nec simplici quidem se corporis motu sciat incitari. Quomodo virtutem domini non contremiscat. quosque homines quodam diros atque truculentos. qui ad summum iracundie furorem etiam blandissimis subditorum irritabant obsequiis. ad tantam viderit transisse lenitatem ut non solum nullis iam commoueat iniuriis. sed etiam cum illate fuerint summa magnanimitate congaudeant. Quis plane non miretur opera dei. cum vel se vel alium. ex tapacissimo liberalem. ex prodigo continentem. ex superbo humilem. ex delicato ac tenero squalidum hirsutumque perspexerit. et egestate atque angustia presentium rerum etiam volucarie profuerit. Ita sunt prodigia que posuit super terram. auferens bella usque ad finem terre etc. Ut permittat illam celestem infusionem leticie spiritualis. qua deiectus animus inspirati gaudij alacritate sustollitur ad illos ignotos cordis excessus. et tam ineffabilia quam inaudita solacia gaudiorum. quibus nonnunquam in gnavissimo stupore torpente. ad orationem feruissimam velut de somno profundissimo suscitatur hoc est gaudium de quo apostolus. Quod quod non vidit etc. In his igitur omnibus quantum mens ad subtiliorem profecerit puritatem. tanto sublimius inuenitur deum. et admirationis inera semetipsam potius capere incrementa. quam loquendi facultatem inueniet. Ut enim vim leticie huius in expertis mente percipere. ita explicare sermone non valebit expertus. Istud ergo est mirabile opus dei hominem carnis carnales affectus respuisse. et in tanta rerum atque incursum varietate unum tenere animi statum. atque immobilem in omni accidentium permutatione durare. Quam virtute fundatus senex quidam. cum apud alexandriam turbis infidelium circumfusus. non solum maledictis verum etiam grauissimis impellentium urgeretur iniuriis. eique a sublanatibus dicere. quid miraculi christi vester que colitis fecit. ille inquit. Ut his ac maioribus si inculeris non mouear. nec offendar iniuriis. **LXXXII** Qualiter perfectionem castitatis obtinere quis possit.

Quisque igitur extractus a cunctis confabulationibus occisus. et mortificatus ab omni ira et sollicitudine curaque mundana. duobus tantum pastinacibus fuerit quotidiana refectio contentus. et aque satietate subtracta. quiescat somni tranquillum vel ut alii statuerunt quattuor horarum spacio terminauerit. nec tamen laborum ac continentie huius merito sed miseratione domini eas se crediderit adeptum. quia sine hac fide vana est omnis laboris humani interitio. non amplius quam sex mensibus. perfectionem istius impossibilem sibi non esse cognoscet. Que fides licet facilis ac plana omnibus videatur. tamen tam difficile ab incipientibus quam ipsius castitatis perfectio possidetur. Nam cum eis vel pericula puritatis artiterit continuo in conscientie sue secretis elatione quadam subtiliter illabente sibi met blanditur. credentesque illam se diligentie sue studio consecutos. necesse est ut superno illo presidio paululum denudati tandem illis quas diuina uirtus ex tinerat passionibus opprimant. quod diu experientia docente cognoscant se viribus atque industria sua puritatis bonum obtinere non posse. Et ut disputatio nostram breuiter concludam. hec est consummatio castitatis. ut vigilante monachum oblectatio libidinis nulla perstringat. ut quiescentem somnorum non fallat illatio. sed cum dormienti tantum pro sopite mentis incuriam commotio carnis obrepserit. quemadmodum

sine ulla titillatione uoluptatis excitata est. ita etiam sine ullo fructu corporis coquiescat. Hec de castitatis sine non verbis. sed experientia magistratae digessimus. Que licet a desidiolis ac negligenteribus arbitrer impossibilia forsitan iudicanda. certe tamen sum a studiosis ac spiritu libere uiris agnosceda pariter ac probanda. **LXXXIII** Qualiter deus a nobis merita pro gratia suam extorquet.

Ex libro tercio.

Quod vitari non potest inesse quidem omnium anime naturaliter virtutum semina beneficio creatoris inserta. sed nisi hec operum latone dei fuerint excitata ad incrementum perfectionis non poterunt puenire. quia secundum apostolum neque qui plantat est aliquid neque qui rigat. sed qui incrementum dat deus. Et ita semper gratia dei nostro in bonam partem cooperat arbitrio atque in omnibus illud adiuuat protegit ac defendit ut nonnunquam etiam ab eo quosdam conatus bone uoluntatis vel exigat vel expectet. ne penitus dormienti aut meriti ocio dissoluto sua dona conferre videatur. occasiones quodammodo querens quibus huiusmodi ne segniter torpore discusso non irrationabilis munificencie sue largitas videatur. dum eam sub colore cuiusdam desiderij ac laboris impetrat. ut nichilominus gratia dei semper gratuita perseueret. dum exiguis quibusdam conatibus tantam immortalitatis gloriam tribuit. Et ut incomparabili clementie creatoris nostri mortale aliquid ex aliqua similitudine cooperemur. si nutritrix pia ac sollicita diu sinu paruum gestat ut quandoque ingredi doceat. et primum quidem eum reptare permittit. de hinc erectum ut alterius passibus inuitat. dextere sue uirtute sustentat. mox paululum derelictum. si titubantem uideat primum apprehendit. nutum suscipit. lapsus erigit. et vel ardet a casu vel etiam decidere leuiter si nens eleuat post ruinam. Cum autem eum ad pueritiam vel adolescentie ac iuuentutis perduxerit robur quedam etiam pondera vel labores quibus non opprimat sed exerceat iniungit. et cum emulis decertare permittit. Quantomagis ille celestis omnium pater nouit quem sinu gratie sue gestat. quem libere uoluntatis arbitrio in conspectu suo exerceat ad uirtutem. et tamen adiuuat laborantem. exauisio uocantem. non relinquit querentem. eripit de periculo interdum etiam nescientem. Hanc dispensationem atque amorem suum quem nobis tribuit dominus indefessa pietate dignatur. uolens motu humane affectionis experire. nec inueniens in hac creatura tantalem caritatis affectum cui eum comparare dignius posset. tenerimis pie matris uisceribus comparauit. Nunquid ait potest mulier obliuisci infantem suum. ut non misereatur filio ueteri sui. Sed non contentus hac operatione. trascendit eam confestim atque subiungit dicens. Et si illa obliuiscit. ego tamen non obliuiscar. Hucusque beatus cheremon **LXXXIII** Collatio nestorotis de uita aeterna.

Ex libro quarto.

Habitus nestorotis preclarus in omnibus. summeque scientie uiri institutio subsequitur. Qui cum sacrarum scripturarum nos aliqua memorie commendasse. et eorum intelligentiam desiderare sensisset talibus nos aduersus est uerbis. Quisquis ad theozicem uoluerit peruenire. necesse est ut omni studio atque uirtute actualem primo scientiam consequatur. Actualis perfectio duplici ratione subsistit. Nam primus eius est modus

ut omnium natura viciorum et curationis ratio cognoscatur secundus ut ita discenatur ordo virtutum earumque perfectione mens nostra formetur. ut illi non iam velut coacta et quasi uiolento impio subiecta famuletur. sed tam naturali bono delectetur. atque pascatur. et arduam illam atque angustam viam cum oblectatione conscendat. Quo enim modo vel virtutum rationem qui secundus in actuali disciplina gradus est. vel rerum spiritualium et celestium sacramenta que in theorie gradu sublimiora consistunt ualebit attingere. qui naturam viciorum suorum nec potuit intelligere nec enisus est in se extirpare. Consequenter enim pronuntiabitur progredi ad excelsiora non posse qui non euicerit planiora. multoque minus ea que sunt extrinsecus apprehendet quisquis intelligere ea que sunt sibi inserta non quauerit. Ecce inquit. Constitui te hodie super gentes et regna. et euellas et destruas. et disperdas. et dissipas et edificas. et plantas. In expulsionem noxiarum rerum quattuor esse necessaria designauit. id est. euellere. destruere. disperdere. dissipare. In perficiendis vero virtutibus edificare tantummodo atque plantare. Unde liquido patet difficilius conuelli atque eradicari molitas corporis atque animi passiones. quam spirituales extrui plantarique virtutes. Hec igitur practica que duobus subsistit modis. erga multas professiones studiorum diuiditur. Quidam enim summa intentionis sue erga heremi secreta et cordis constitunt puritatem. Quidam erga institutionem fratrum et publicam cenobiorum curam. Quidam eligentes egrotantium curam. Alii intercessionem quam pro miseris atque operis impenditur exequentes. Quapropter hoc unicuique utile atque conueniens est. ut secundum proprium quod elegit siue gratiam quam accepit. summo studio ac diligentia ad operis arrepti perfectionem peruenire festinet. et aliorum quidem laudas admiransque virtutes nequaquam a sua quam semel elegit professione discendat. sciens secundum apostolum unum quidem esse corpus ecclesie. multa autem membra. Nec enim ulla membra aliorum sibi membrorum possunt ministeria uendicare. **LXXXV. ¶** Unusquisque proprio domino vel officio contentus sit.

Solent autem hi qui necdum sunt in illa quam arripuerunt professione fundati. cum audiverint quosdam in diuersis studiis ac virtutibus predicari. ita eorum laude succendi. ut imitari eorum primum us gestiant disciplinam. in quod irritos necessario impendit conatus humana fragilitas. Impossibile namque est unum eundemque hominem simul uniuersis quas superius comprehendit fulgere uirtutibus. quas si quis uoluerit pariter affectare in id incidere eum necesse est. ut dum omnes sequitur nullam integre consequatur. magisque ex hac imitatione ac uarietate dispendium capiat quam profectum. multis enim uicis ad deum tenditur. et ideo unusquisque illam quam semel arripuit irreuocabili cursu sui intentione conficiat. ut fit in qualibet professione profectus. Absque illo namque dispendio quo ferri monachus diximus. qui mobilitate mentis ad studia cupit transire diuersa. etiam hinc periculum mortis incurrit quod nonnunquam recte quedam ab aliis gesta malo ab aliis presumuntur exemplo. et ea que nonnullis bene cesserant perniciosa ab aliis sentiuntur. Nam ut quodam exempli gratia proferam. velut si quis illam uiri illius imitari uirtutem velit. quam solet abbas iohannes non ad imitationis formulam. sed tantummodo per admirationem proferre. Quidam ueniens ad pre-

dictum senem habitum seculari. cum ei quosdam frugum suorum primicias detulisset. ferocissimo quodam demonio arreptum ibidem reperit. qui cum abbatis iohannis obtestationes ac precepta despiciens testaretur se nunquam ad illius impium de corpore quod obsederat migraturum. huius aduentu perterritus cum reuerentissima nomine illius inclamatione discessit. Cuius tam euidentem gratiam senex non mediocriter admiratus. eoque amplius ob stupefiscens quod eum habitu cerneret seculari. cepit ab eo uite ac professionis eius ordinem inquirere. Cumque ille secularem se atque uxorio vinculo ligatum esse dixisset beatus iohannes excellentiam uirtutis eius et gratie mente pertractans. que nam illi esset conuersatio attentius explorabat. Ille se rusticum ac quotidiano manuum opere uictum querere. nec ullius boni esse se conscium testabatur. nisi quod nunquam ante ad ruris opera mane exercenda procederet. neque uespere domum reuerteretur nisi in ecclesia per quotidianam uite communitatem largitori eius deo gratias retulisset. neque se unquam de fructibus suis aliquid usurpasse nisi prius deo primicias eorum ac decimas obtulisset et nunquam se boues suos per aliene messis transduxisse confinium. nisi eorum prius ora clausisset. ne vel parum damni per incuriam eius proximus sustineret. Et cum hec quoque necdum abbati iohanni ad comparationem tante gratie qua eum sibi placuisse cernebat idonea esse uiderent. atque ab eo quod nam esset illud quod tante gratie meritis conferri posset suscitans scrutaretur. ille reuerentia tam sollicita inquisitionis astrictus. uxorem se parentum uel imperioque compulsum cum profiteri monachum uellet ante duodecim annos accepisse confessus est. quod neminem etiam nunc conscio sororis loco a se uirginem custodiri testabatur. Quod factum cum audisset senex. tanta est admiratione per motus. ut coram ipso publice proclamaret. non timeo demonem qui se despexerat. illius non toleras se presentiam cuius ipse uirtutem non solum in iuuentutis ardore. sed ne nunc quidem sine discrimine castitatis aueret appetere. Quod factum abbas iohannes licet admiratione summa prelerit. tamen ne minem monachorum ut expiret hortaretur est. scilicet multa recte ab aliis gesta magnam aliis imitantibus intulisse perniciem. **LXXXVI. ¶** De uita theorica id est. speculatiua.

Theorica uero in duas partes diuiditur id est. in historicam interpretationem. et intelligentiam spirituale. Spirituales autem scientie genera sunt tria. Tropologia. allegoria anagoge. de quibus in prouerbiis ita dicitur. Tu autem describe ea tibi tripliciter. Quapropter si uobis cura est ad spiritualis scientie lumen. non inanis iactantie uicio. sed emendationis gratia peruenire illius primus beatitudinis cupiditate flammamini de qua dictum est. beati mundo corde quoniam ipsi deum uidebunt. Et idcirco ab omni uiciorum contagione purgate. et curis seculi presentis ex uite. Obserua igitur in primis ne studium lectiois aut desiderii tui labor. uana elatione cassetur. ut inducas summum oris tuo silentium. hic enim primus est actualis discipline ingressus omnis quippe labor hominis in ore ipsius. et ut omnium seniorum instituta atque sententias intento corde et quasi mutuo ore suscipias. ac diligenter in pectore tuo condens ad perficienda ea potius quam ad docenda festines. Nichil in collatione seniorum proferre audeas. nisi quod interrogare te aut ignoratio nocitura a-

ratio necessarie cognitionis impulerit. ut quidam vane glorie amore disticti pro ostensione doctrine sue ea que optime norunt interrogare se simulant. Impossibile est enim eum qui proposito acquiescende laudis humane studio lectioni insistit. do nū vere scientie pmereri. Nec queq; verbis docere. psumas. quod opere ante non feceris. Si enim ille qui vnu mandatu mini mū soluēs docuerit sibi homines. mim? vocabitur in regno celozū. qui multa et maiora negligens docere psumpsit. osequēs pfecto est ut non iam minim? in regno ce. sed in gehenne supplicio maxim? habeat. Et ideo cauendum est tibi ne illozū ad docendū inciteris exemplis. qui piciam disputandi ac sermonis affluentiam cōsecuti. quia possunt ea que voluerint ornate copioseq; disserere. scientiā spūalē possidē creduntur. ab his qui vim eius et qualitatem discernere non nouerūt. Aliud nāq; est facilitatem oris et nitorem habere sermonis. et aliud venas ac medullas celestiu intrare dictozū. ac p fūda et abscondita sacramenta purissimo cordis oculo cōtēplari. Quod nullaten? hūana doctrina. nec eruditio secularis. sed sola puritas mentis p illuminationem spūsancti obtinebit. Incessabiliter est recensēda series scripturarū. hec etenim meditatiois iugitas duplicem nobis cōfert fructū. Primū q; dum in legendis ac parādis lectionibus occupat mens. necesse ut null' noxiarū cogitationū laqis capiat. Deinde q; ea que creberrima repetitōe pscita dū memorie tradere laboram? itelligē ad id tēporis obligata mente non quim? postea ab oim actōm ac visionū illecebris absoluti. picipueq; nocturna meditatione tacti reuoluentes clarius inueniuntur.

LXXXVII De gratia curationuz corporis cui pferat curatio mentis. Ex libro quinto

Prima curationū causa est cū pro merito sctitatis electos quosq; ac iustos viros signozū gratia comitat. sicut apostolus. Secūda cū ob edificacionem ecclesie. vel eozū qui infirmos suos ingerūt. v' eozum qui curadi sunt fidem. sanitate atq; virtus etiā a peccatoribus indignisq; pcedit. Tercius modus etiam collusione demonū ac factione simulat. ut dū homo manifestis criminib? obligat? ppter admirationē signozū sctozū ac dei famul? credit. etiā vitiozū ei? emlatō suadat. et p hoc obtre ctatōis ad dicitu referatō etiā religōis sanctitas infame. v' ēte ut his q; curatōm dona habē se credit p supbiā cordis elatus grauius elidat. Ideoq; a patib? nostris opera ista signorum nequaq; vidimus affectata. quim imo cū ea spūsancti gratia possiderent nūq; exercere voluerūt. nisi forte extrema illos et inuitabilis necessitas coartasset. Ideo si quis coram nobis horū aliquid fecerit non de admiratione signozū sed de ornatu morū debet esse apud nos laudabilis. Et reuera maius miraculū est d' p'pria carne fomitem eradicare luxurie q; expellere imūdos spūs de corporib? alienis. Et p'claior uirtus sublimiorq; pfect? est anime p'prios cūare languores q; corporis alieni. Et ut hoc ipsum quod diximus vel testimoniis veterū. v' diuinis oraculis approbem? quid beatus pafūcius v' d' admiratione signozū. vel de gratia senserit puritatis. imo quid angeli reuelatione cognouit proferamus. Hic nanq; ita multis uiuens ānis distictione p'cipua. vt crederet se etiam carnalis concupiscentie laqueis penitus absolutum. eo q; cū

ctis infestatōibus demonū cū quib? diu apteq; cōstiterat. supiozem se factum esse sentiret. dū ad uenientibus uiris sctis pulmentum lenticule qd illi atherau nominat pparat manus eius in elibāo vt assolet flama supuolūtate cōbusta est. Quo facto tristificatus magnū imodū cepit secum tacit? voluere. cur ignis inquiens mecū nō habet pacez cum diriora michi demonū cesserint p'lia. aut que admodum me in illo metuendi examinis die p se trāiturum ille ignis iextiguibilis et iquisitor meritozum omniū non tenebit. cui nūc extrinsecus h' temporalis ac puus non pepit. Cūq; estuati huius cernodi cogitationibus atq; tristicia sopoz subito surrepisset. adueniens angelus domini. Cur iquit pafunci tristis es q; necdum tibi pacat? ignis iste terrenus. cū adhuc resideat in mēbris tuis carnalium motuū necdū ad purum excocta cōmotio. Vade et apprehende nudam et pulcerrimā virginem. et si illam tenēs trāquillitatem tui cordis imobilem estusq; carnales pacificos in te senseris p'p'urasse. huius quoq; uisibilis flame micis atq; innoxius ignis in modū illozū etiam in babilonia pueozum te allambet actactus. LXXXVIII

Collatio ioseph de diuersis generibus aicie. Ex libro sexto.

Beatus uero ioseph cū institutionez suā nos desiderare sensisset. p'cūctatus primum utrum nam essem? germani fies audiensq; a nobis q; non carnali sed spiritali essemus fraternitate deuincti. tali usns est sermonis exordio. Amiciciarū ac sodalitatit multa sunt genera. Quosdam enim pcedens cōmedatio p'mum noticie. post etiam aicie fecit inire cōmertia. Quosdā uero cōtract? quidā seu dari ac cepti ue de pactō. Quosdam negotiatiois seu militie vel artis ac studii similitudo atq; cōmunio p quam ita effera sibi inuicem corda māsuecūt. ut etiam hi qui in siluis ac montib? latrocinijz gaudent. et effusione humani sanguinis delectatur. suozum scelerum p'cipēs amplectant ac foueant. Est etiam dilectionis aliud gen? quo vel cōtribules. vel cōiuges. vel pentes. seu fratres. aut filii. naturaliter ceteris pferuntur quod etiam omnib? altilibus atq; aiantib? iesse dephenditur. ut frequēter pro ipsis etiam obijcere se piculis mortiq; nō metuant. Sed hec omnia geneza caritatis sicut bonis ac malis. feris etiam atq; serpentibus videm? esse cōmunia. ita etiam vsq; in finem certū est per seuerare non posse. Etenim interrūpit ea frequēter ac diuidit locozū discretio et obliuio temporālis. et uerbi uel cause negociozūq; cōtract? Vnū est genus insolubile caritatis quod nec cōmendationis gratia. nec officii uel munerū magnitudo cōtractusq; cuiusq; ratio. uel nature necessitas iūgit. sed sola similitudo virtutum. Hec inq; est que nullus unq; casibus scinditur. quā non solum disociare uel delere locorum uel temporum iter ual la non p'ualent. sed nec mors quidem ipsa diuellit. Cuius semel initum sedus. nec desideriozū uarietas. nec cōtenciosa dirūpit cōtractetas uolūtatis. Ceterum multos nouimus in hoc pposito constitutos. qui cuz pro caritate xpi flagrantissima esset soliditate cōuincti. non ppetuo eam nec idirupte seruare potuerunt. quia non equali uisq; uirtute sed unius paciēcia seruabāt. que q;uis ab uno magnanimiter atq; ifatigabiliter retentē. necesse est tamen eam alteri? uel pusillanimitate dirūpi

Infirmities nāq; illorum qui tepidi? pfectiō is expetūt sanitatem q̄ntalibet fortium tolerātia suf- tentetur. ab ipsis tamen qui infirmi sūt non ferūt. habent enim insitas sibi cōmōtionū causas q̄ eos quietos esse non sinūt. ut solēt hi qui carnali egri- tudine detinēt. Stomachi sui infirmitatib; fastidia coquoz v̄l ministratū negligētis iputare. et q̄n- talibet eis obsequētū sollicitudo deseruiat. nihil omīn? tamen sanis causas sue cōmōtiōis ascribere quas sibi utiq; vicio valitū v̄m̄is sue inesse non sē- tiunt. Quāobrem hec est amicitie vt dixim? fida idissolubilib; diunctio. que sola virtutū parilita- te federat. de qua dicit. Domin? inhabitare facit v̄nius moris in domo. Et idcirco in his tātum in- dirupta potest dilectio pmanere in quibus idem ppositū ac volūtas v̄num velle ac nolle consistit. Quā si vos quoq; cupitis inuolabilem retētare. festinādum est vobis vt expulsis p̄mitus vicijs. mortificetis p̄prias volūtates. et ut vnico studio atq; pposito illud quo p̄pheta admodū delectatē grauter impleatis. Ecce q̄ bonum et q̄ iocundū. zc. Quod non localiter sed spūaliter oportet itel- ligi. **LXXXIX De sex gradibus amicitie vere conseruande.**

Prima igitē sūt vere amicitie in cōtemptu substātie mūdialis et oīm quas habem? rerū despectōne sūdāmia. Quā em̄ iniu- stum atq; impiū est. si post abrenūciatā mūdī et omniū que in eo sunt vanitatum p̄cōssimī me fratris dilectōni suppellex v̄lissimā que super- fluit p̄ferat. Secūdu ē ita vt suas vnusquisq; re- secer volūtates. ne sapientē se aut cōsultū esse iu- dicās suis malit q̄ p̄ximi diffiniciōib; obediē. Ter- ciū ē ut omīa sciat etiā que vtilia et necessaria esti- mat. postponēda bono caritatis ac pacis. Quātū est ut credat nec iustis nec iniustis de causis peni- tus irascendū. Quintū ut aduersū se iracundiam fratris etiā sine ratione cōceptam eodem modo quo suā curare desideret. sciens equaliter sibi p̄ni- ciosā alterius esse tristitiā. ac si aduersus aliū ipe moueatur. nisi eam q̄ntum in se est etiā de fratris mente depulerit. Postremū illud est quod geneā- le viciorū omniū pemptoriū esse non dubium est ut se de hoc mūdo credat quotidiē migraturum. Hec igitē quicūq; tenuerit. amaritudinem ire atq; discordie nec poterit pati nec inferre. his autē ces- santibus cum p̄mus ille emul? caritatis in cordi- bus amicorū tristitiē sensim venena suffuderit. necesse est ut frequentibus iurgiis paulatim dilec- tione tepēfacta. amantium corda diu exulcerata q̄nq; dissociet. Nichil enim p̄derit si te quidā asse- ras non irasci. alterius uero tristitiā quā delimi- re tua māfuetudine potuisti cōtumaci corde d̄spi- cias. Sicut ergo nichil p̄ponendū est caritati. ita furori vel iracūdie nichil est ecōtrario postponē- dum. Omnia nāq; q̄uis vtilia ac necessaria videā- tur sp̄nēda sūt tamen ut ire p̄turbatio deuiteē. et omnia etiā que putātur aduersa suscipienda at- q; tolerāda sunt ut dilectionis pacisq; trāquillit- tas illibata seruet. Quā p̄pter ad cōseruādā p̄pe- tuam ec̄ indiuiduā caritatem. nichil p̄dest p̄mam causā āputasse discidiū. que nasci solet de reb; ca- ducis atq; terrenis. et uniuersa despexisse carnali a. atq; omniū quib; noster usus indiget rerū idis- cretam cōmunionē fratrib; p̄mississe. nisi etiā se- cūdam que sub specie spūalium sensuū nasci solet similiter abscedentes. acquisierim? in omni? hu-

milem sensū et cōsonas uolūtates. honore alteru- trū p̄uenientes ut plus vnusquisq; cōsorti suo sci- entie et s̄ctitatis ascribens sumā discretionis ve- re i alterius magis q̄ in suo credat stare iudicio. Sepe nāq; accidit sine illusione dyaboli sine inter- cessione erroris hūani quia nullus est in hac carne qui falli velut homo non possit. ut ille interdū q̄ acrois ingenij sciētieq; maioris est aliqd falsū mente cōcipiat. et ille qui tardioris ingenij ac mi- noris est meriti rectius aliquid ueriusq; p̄sentiat. Et idcirco null? sibi q̄uis scientia p̄ditus tani tu- more psuadeat. q̄ possit collatione alteri? nō ege- re. Nam etiā si iudiciū eius dyabolica non fallat il- ludio. elationis tamen et supbie grauiōres laq̄os n̄ euadet. Deniq; intātum virt? caritatis extollitur ut eam beat? iohānes ap̄lus nō solum rem dei sed etiā deū esse p̄nunciet dicens. Deus caritas ē. Hec est enim vere caritas ordinata. que odio ha- bens neminem. quosdā meritoz iure plus diligit.

XC De impatientia et ficta patientia.

Nonnullos fratrū tante esse obstinatōnis atq; duri- cie. ut cū vel suos aduersus fratrem v̄l fratris aduersū se senserit animos exci- tatos. ad dissimulādā mentis sue tristitiā que ex i- dignatōne alteruere cōmōtionis exorta est. secedē- tes ab eis quos hūili satisfactiōne atq; colloquio lenire debuerāt. aliquos psalmoz incipiūt decāta- re versiculos. Qui dum cōceptam corde amaritu- dinem delimire se putant insultādo augent quod statim extiguere potuerūt. si magis anxij atq; hu- miles esse voluissent ut oportuna cōpūctio et ip- sorū cordibus mederetur et fratry animos delimēt. Nam illo vici? modo pusillanimitatis imo super- bie sue viciū palpant et nutriūt potū? q̄ extirpāt fomitem iurgiorū. dominice p̄ceptionis immemo- res. qua ait. q̄ irascitur fratri zc. Neq; enim ait si habet verā querelam aduersū te frater tu? sed si recordatus fueris quia frater tu? habet aliquid etiam si leue aliquid aut vile sit. quo fratris in te fuerit excitata cōmōtio. Illud quoq; deflendū. q̄ nōnulli fratrum cum fuerint cōtumelia cuiuslibet sermonis accensi. si alterius cuiusq; qui eos desidi- erat lenire p̄cib; fatigentur. p̄clamāt ilico. Si pa- gan? aliquis si secularis hoc fecisset. aut ista dix- isset. recte debuit sustineri. Quis autem ferat fra- trem tam grauis cōsciū culpe. aut tā insolens d̄- ore cōuiciū p̄ferentem quasi vero patientia in fi- delib; tantū atq; sacrilegis et non omni? sit ge- neraliter exhibenda quia non dicit omnis qui iras- citur alienigene. sed omis q̄ irascitur fratri suo re- us erit iudicio. Illud vero quale est q̄ interdū pa- tientes nos credimus esse. quia respondere cōtem- nimus lacessiti. sed ita cōmotos fratres. amara ta- cēnitare. vel motu gestuq; irrisorio subsānam?. ut eos magis ad iracūdiā vultu tacito puocem? quā tumida potuisset incitare cōuicia. in eo nos estimantes mīme quidē apud deum reos. quia ni- chilo ore ptulimus quod nos notare hominū iudi- cio aut cōdemnare potuisset. Non enim sola com- motionis illate qualitas sed etiā p̄positū irritan- tis in noxa est. Quid enim differt verū quis gla- dio ipse p̄merit fratrem. an aliqua ad mortē frau- de cōpulerit. Quasi vero cecum in p̄ceps manu p̄- pria non impēgisse sufficiat. cū similiter reus sit q̄ p̄num et immentē iam fouee cum potuerit reuo- care cōtēpserit. Sepe autē ficta patientia etiam

acrius ad iracundiam q̄ sermo succendit et atrocif
 simas verborū trāscēdit iniurias maligna tacitur
 nitas. leuiusq; tolerātur iūmicōz vulnē q̄ irridē
 tium subdola blādimenta. De quibus pp̄ie dici
 tur p̄ p̄phetam. Molliti sunt sermones ei? zc. De
 niq; cum magna ad cōphendendum dominū cum
 gladiis et fustib; multitudine uenisset. nemo in au
 ctorem vite nostre illo cruentior exitit p̄ricida
 q̄ qui cūctos ficto salutationis honore p̄ueniēs.
 osculū subdole caritatis ingessit. **XCI** **Item**

Aliud quoq; p̄phanū **de eodem.**
 tristitie genus est quod a nōnullis fra
 tribus videmus admitti. Qui cū tristifi
 cati fuerint vel irati ab ipso etiam p̄maciē absti
 nent cibo. ita ut quod differre absq; pudore non
 possunt. illi qui dum placidi sunt. refectōnem ci
 bi vsq; ad horam sextam vel ut multū nonam. ne
 gant se posse differre. cū fuerint tristitia vel furo
 re suppleti. ieiunia etiā biduana non sentiant. tan
 tamq; medie defectionem iracūdie satietate sustē
 tent. In quo plane sacrilegij cr̄imen euidenter icur
 runt. ieiunia. s. que soli deo p̄ hūiliatione cordis
 et purgatione viciōz sunt specialiter offerēda p̄
 dyabolico tumore tolerātes. Illamq; increpationē
 merentur audire. Sacrificauerūt demonijs et nō
 deo. Non ignoram; etiam aliud demencie genus
 quod sub colore fucate patientie in nōnullis fra
 tribus inuenitur. quib; parū est iurgia cō mouisse.
 nisi etiam instigatorijs verbis ut feriātur irritent.
 Cūq; vel leui fuerint ipulsiōe cōtacti. aliā quo
 q; p̄tem corporis ingerūt verberādā. quasi p̄ hoc
 p̄fectionem mandati illi; impleturi quo dicit. Si
 quis te p̄cusserit in dexterā maxillā p̄be illi et alte
 ram. scripture vim ac p̄positū penitus ignorātes.
 Euāgelicā nāq; patientiā p̄ iracūdie viciū exerce
 re se putant. Ob quod radicatus excidendū non
 solum vicissitudo talionis et cōcertandi irritatio
 p̄hibetur. sed etiā furorem. uerberātis gemina
 te iubemur iniurie tolerātia mitigare ut si exteior
 dextera tua impetū ferietis excepit. Anterior quo
 q; homo p̄ hūilitatis assensum dexterā suā p̄beat
 verberādā. Noli vinci a malo. sed vince in bono
 malum. Quod ab illis impleri nō posse certissimū
 est. qui illo sp̄i ac tumore verba lenitatis atq; hu
 militatis emittunt. ut non solū nō mitigent cōcep
 tum furoris incendiū. sed magis illud tam in suo
 q̄ i fratris cōmoti sensu faciāt cōflagrare. qui ta
 men etiā si possint aliquo modo ipsi mites ac pla
 cidi p̄manere. nec sic quidem iusticie aliquos cape
 rent fructus. cū damno p̄ximi patientie sibi glori
 am vendicantes et p̄ hoc ab illa aplica caritate a
 lieni. que non querit que sua sunt. nec acquirere
 quicq; cum alterius desiderat nuditate.

XCV **Q** melius sit tolerare q̄ tolerari nec
 tamen semper tolerandum.

Sciendum sane generaliter illū p̄tes agē
 fortiores qui volūtati fratris suam sub
 iicit volūtatem. q̄ eum qui i d̄fendēdis
 diffinitōnibus suis ac tenendis p̄maciō
 or inuenitur. Alle enim sustentans ac tolerās p̄xi
 mū sani ac validi. hic autē infirmi et quodāmodo
 egrotantis obtinet locū. quem ita palpari necesse
 est ac foueri. ut interdū etiam a rebus necessariis
 pro ei; quiete ac pace salubre sit aliquid relaxari.
 Aplicum nāq; p̄ceptum est. Vos qui fortiores
 estis imbecillitates infirmozū sustinete. Nāq; enim
 infirmus sustentat infirmum. Notādum est infir-

mozum naturā esse semp huiusmōi ut p̄mpti qui
 dez ac faciles sint ad cōtumelias ingerēdas et iur
 gia cōferenda. ipsi vero nec mīma quidem iniurie
 uelint suspitione cōtingi. Ideoq; secūdam p̄dictā
 seniozū sententiā. caritas stabilis atq; indurpeta
 non poterit p̄durare. nisi inter viros eiusdem uir
 tucis atq; propositi. **Germanus.** In quo er
 go laudabilis p̄fecti viri potest esse patientia. si
 tolerare non valet semper infirmū. **Joseph** Nec
 ego dixi q̄ illius qui fortis est ac robustus virtus
 tolerātiaq; vincenda sit. sed q̄ infirmi pessima va
 litudo illius qui sanus est sustentatione nutrita ac
 in deterius quotidie plabens. generatura sit cau
 sas ob quas. vel ipse ultra nō debeat sustineri. vel
 certe patientiā p̄ximi notam ac deformationem
 impatientie sue esse cōiiciens. abire quādoq; ma
 lit q̄ semp magnanitate alte rī; sustineri.

XCVI **Q**ualiter debeat dari locus ire et d̄
 ruptione federis amicicie.

Nec ergo ab his qui sodalitate affectuz
 cupiunt inuolabilem custodire p̄ omni
 bus obseruāda censemus. ut p̄mum qui
 buslibet iniurijs. lacessitus nō solum ta
 bia sed etiam p̄funda pectoris sui monach; tran
 quilla custodiat. Que tamen si senserit vel tenui
 ter fuisse turbata. omni semetipsū taciēnitare cō
 tineat et illud obseruet. **Turbatus sū et non sum**
locutus. Et posui ori meo custodiam. Nec p̄sen
 tem cōsiderās statum. ea proferat que ad horā tur
 bulentus suggerit furor. sed vel recolat gratiam
 p̄terite caritatis. vel reformādā pacis reitegēde;
 mite p̄spiciat. eamq; velut cōtinuo reuersurā etiā
 in ipso cōmotionis tempore cōtempletur. Totā
 enim iram suam profert stult;. sapiens autē dispē
 sat p̄ partes. id est. paulatim eam maturitate con
 siliū ac moderatōis extenuat et expellit. Tale ē et
 illud. Non vosmetipsos vindicātes carissimū. sed
 date locum ire. hoc est. Non sine corda vestra sic
 impatientie ac pusillanimitatis angustiis coarcta.
 ut uiolentas cōmotionis procellas cum irruer
 int sustinere nō possit. sed dilatatamini in cordib;
 vestris suscipientes aduersus iracūdie fluctus in
 illis extentis sinibus caritatis. que omnia suffert
 omnia sustinet. et ita mens uestra amplitudie lō
 ganitatis ac patientie dilatata habeat. si cōsilioz
 salutaēs recessus. in quibus receptus quodāmodo
 do atq; diffusus teterimus iracūdie fumus. proti
 nus euanescat. vel ita certe intelligendum est. Da
 mus locū ire. quotiens cōmotionis alterius humi
 li atq; trāquilla mente succubimus. et quodāmo
 do dignos nos qualibet iniuria p̄fidentes impa
 tientia seuienti obsequimur. **Ceterum** hi qui ita
 sensum aplice p̄fectionis inclinant. ut locum ire
 illos dare existiment. qui ab irascente discedunt
 videntur michi dissensionū fomitem non abscide
 re sed nutrire. nisi enim iracūdia p̄ximi humili
 statim satisfactioe vincatur. prouocat eam fugi
 ens potius q̄ dedinat. Occulcat autem ignomini
 am suam astutus. ut dum ad p̄sens sapienē obre
 gitur impetuū delectur. **Hec enim est natura ire**
ut dilata lāguescat et peat. plata vero magis ma
 gisq; cōflagret. Dilatāda ergo atq; āplianda sūt
 pectora ne angustiis pusillanimitatis artata iracū
 die turbulentis estibus oppleantur. et recipere se
 cundum p̄phetā illud. nimis latum mādatū dei
 angusto corde nequeam; nec dicere cum p̄ophe
 ta. Viam mādatozū tuozū zc. **Illud quoq; multis**

est expiētis probatū. nullo modo eos q̄ aīcīaz
sedus cōiurationis inire p̄ncipio. indurptā po
tuisse seruare cōcordiam. siue q̄ eam non p̄ desīd
rio p̄fectionis nec p̄ aplice caritatis imperio. sed
pro amore terreno et p̄ necessitatem ac vinculum
pacti retinere conati sunt. siue q̄ ille callidissim⁹
inimicus ut eos p̄uicatos sui faciat sacramen
ti celerius ad irrūpēda aīcīarū vīcula p̄cipitat
Cercissima ergo est p̄udentissimorū viroz illa sē
tentiā. cōcordiam veram et indiuiduam societate
nisi inter emendatos mores eiusdēq̄ virtutis ac
ppositi viros stare non posse. **XCVIII. De**
incauta diffinitione verū obliget. Ex li. vij.

Quollatione finita. abbas germanus gra
uiter ingemiscens quid agimus inquit.
Ingenti namq̄ discrimine nos videmus
cōstrictos. q̄ et ratio ipsa cōuersatioq̄
sāctoz q̄o salubri? sic ad p̄fectū vite spūalis effi
caciter docet. et eligere id quod expedit data sei
nicibus spōsio non admittit. Et enim potuimus
exemplis talium et tātorū viroz. ad p̄fectionem vi
tae p̄positūq̄ formari. nisi nos istāter ad cenobiū
recurere p̄missi pactō coartaret. Ad hoc beatus
ioseph. Nichil oportet abrupte monachū d̄finire
ne aut id quod incaute p̄mitte implere cogat. aut
cōsideratione honestioris intuitus reuocat. spō
sionis sue p̄uicator existat. Venialiter enim imo
etiā laudabiliter definitō incauta mutabitur si ad
salubriorem trāseat p̄tem nec cōstantie p̄uicatorō
sed temeritatis emendatio esse credenda est quoci
ens sponso viciosa corrigē. Quod in illis quoq̄
duobus filiis qui in euāgelio ad opationem vinee
destinātur euidentissime p̄docemur. quorū vnus
patris restitit impio. et id quod rep̄hensibilē sta
tueat diffinitione correpta laudabiliter emēdauit
Primū enim est optima statuere. q̄o si aliter cesse
rit. sequēs est in melius ea que sūt statuta mutae
ordinationibusq̄ nostris iam iacentib⁹. vt ita dixe
rim manū dextram porrigere. **German⁹.** Quā
tum spectat ad desiderū nostrū optaremus edifi
cari uestre iugitaci cōsortiū. Si enim ad cenobium
nostrū fuerim⁹. reū si. non solū nos ab hoc tā sub
limi p̄posito relapsuros. sed etiam p̄ mediocritate
cōuersationis illius multis certū est stipēdiis
quatiendos. Verū illud nos euāgelicū mādaturū
vehementer absterret. Sic sermo uester est. est.
nō. non. Credim⁹ enim tāci trāsgressione p̄cepti
nulla cōpensari posse iusticiā. nec ī extremis recte
cedere q̄ malo initio semel fuerit inchoatum.

XCV. In huiusmodi recurrendū sit ad
intentionem spondentis. Ioseph.

Non omnibus ut dixim⁹. causis non p̄cessus opēis
sed volūtas opantis est inuenda nec statim quis
quid egerit. sed quo voto egerit inquirēdū. His
itaq̄ p̄stuctis respondeatis michi p̄mitus veli
cuius rei causa uos illius spōsionis nexib⁹. uinxe
ritis. **Germanus.** Prima ut dixim⁹. extitit cau
sa. qua nostros mestificare seniores ac p̄ceptis eo
rum obistere verebamur. Secūda qua si quid per
fectū atq̄ magnificū vel audicū vel visu p̄cepisse
mus a uobis. cū reuersi ad cenobium fuissem⁹. ex
ercere nos posse incōsulcissima p̄suasione credidi
mus. **Ioseph.** Sicut p̄fati sumus. definitō mē
tis vel cōdemnat vel remunerat. Quāobrem desi
derio p̄fectionis ut video hoc uos spōsionis vi
culo colligastis. dum credidistis illo eaz posse or
dine cōphēndi quo nūc supueniente pleniori iudi

cio ad sublimitatem eius cōscendi non posse per
spicitis. Non ergo p̄iudicat refragatio sponsois
īcaute. si quolibz genere scopos t̄m. ī. p̄posita pi
etatis destinatio teneat. Omnia nāq̄ ob hoc agi⁹
ut deo cor mūdum exhibere possim⁹. Cuius con
sūmatio si ī his locis iudicatur facili⁹. nichil uo
bis oberit extorte imutatio p̄actionis. dūmō p̄i
cipalis illius p̄fectio puritatis. p̄ qua sponso ue
stra p̄cesserat secūdum domini volūtatē. macu
rius acquiratur. Non enim ex hac imutatioe ul
lum potest iudicari mendaciū. sed incōsulcē diffini
tionis prudens salutarisq̄ correctio. Nā ab infan
tia in puericiam. de puericia in iuuentutē. de iu
uentute in senectutē. vteriora transferimur. ut
ex hac p̄mutatioe nullū mendaciū ascribatur eta
ti. Sic eruditō veteris instrumenti dispensati
one legislatois dei ad p̄fectionem beatitudinis e
uāgelice trāferūtur. nec tamen ex hoc imutatio p̄
terite s̄ctionis iteruenisse credēda est. sed ad ipe
tū et cumulus sublimiorum et celestū p̄ceptozū
nec sacre p̄mulgationis illius estimāda est. aboli
tio sed ascensus. nec uarietas sed p̄fectus. Vnde
et domin⁹ noster. Non veni soluere sed adimplere.
Hec de incaute diffinitionis imutatioe p̄dixim⁹
non ut referem⁹. aditū uet. tis noxijsq̄ mendacijs
Aliud nāq̄ est mentiri. aliud statuta mutare.

XCVI. In nostre diffinitioni vel spōsioni
non est p̄uaciter adherendū si potest in meli⁹ cō

Primo nec debere nec posse mutari.
nos vniuersa cōplere que vel cū quiete
animi vel cum cōmōtione decernimus
etiā alijs scripturarū testimonijs edo
cemur. quibus vel viros sanctos vel angelos vel
īpsū oīpotentē deum ea que diffiniēt p̄ vti
litatibus hominū frequenter legimus. immutasse
Cum intraturus se domū loth sodomis āgeli d̄ne
gassent. cōtinuo eius p̄cibus cōpelluntur statuti
mutare sermōem. Que utiq̄ non ob aliam credi
mus causā spūm sanctū sacris volumibus īd̄idif
se. nisi ut istis erudiamur exemplis in diffinitioni
bus nostris non p̄uaciter permanere. sed eas ar
bitrio nostro debere subijcere. et ita iudicium no
strū ab omni legis vinculo liberum cōseruare. ut
p̄mptum sit ad sequendū quocūq̄ vocauerit salu
bre cōsiliū. nec differat ac recuset ad id quod uti
lius discretio salutaris inuenit absq̄ vlla cūctā
tione trāsire. Et vt ad sublimiora adhuc ascendaz
exempla. domin⁹ cū necesse fuerit incūctanter se
suam sententiā mutaturū pro nostris meritis pro
mittit dicens. Repente loquar aduersus gentē zc
Si penitentiā egerit gens illa a malo suo q̄o locu
tus sum aduersus eam agā et ego penitentiā sup
malum quod cogitavi ut facerem ei. Nec illi⁹ p̄e
cepti vtilitas est celanda q̄ etiam si instigāte ira
vel qualibet alia passione sacramento nos aliquo
vinxerimus cōparāda est illa res quā statuimus
huic ad quam trāsire cōpellimur atq̄ ad eam sine
cūctatione est trāsēndū que superueniente sani
ore tractatu iustior fuerit iudicata. Rectius est
enim nostrā nos imutare sententiā. q̄ rei salubri
ris ac pie subire iacturā. Demq̄ nūq̄ rationabi
les ac probatos patres. duos aut iruocabiles
in huiuscemodi diffinitionib⁹ fuisse reminiscimur
sed velut ceram calore solis. ita eos ratione molli
tos. et intercedente salubriori consilio meliorib⁹
partibus sine hesitatione cessisse. Quoscūq̄ autē
vidimus definitōibus suis p̄uaciter inherere

66
irrationabiles semper probauim? ac discretionis
expres Nos quidem non de principalib? mādati
sine quibus non potest nostra salus omīno per
sistere ita decreuimus. sed de his que sine pericu
lo status nostri vel relaxare possumus uel tenere
utpota de irremisso rigore ieiunij. de uini siue o
lei perpetue abstinentia. de progressu cellule pe
nitus cohibendo. de lectionis seu meditationis in
cessabili iugitate. Ceterū super obseruātia illorū
principalium mādatōrū constācissime definiēduz
est. ac pro his etiam mora si necesse fuerit non ui
tanda pro quibus imobiliter est dicendū. **Iurauit**
et statui. De illis uero corporalibus exercitijs q̄
ad modicū dicitur esse uilia. ita est ut diximus
statuēdu. ut si qua supuenerit certior pietatis oc
casio que illa suadeat relaxari nulla pro his lege
teneamur. sed p̄missis eis ad utiliora libere trā
seamus. **Prefigens** siquidē sibi legem unū quisq̄
sub libertate gratia constituit. perniciose semet
ipsū obligat seruitute. ut ea que licite imo eē lau
dabiliter cū gratiarū actione p̄sumere potuisset.
si necessitas forte compulerit uelut trāgressor p̄
cipere compellatur. **Ubi enim** nō est lex. nec p̄ua
ricatio. **Hanc** beati ioseph institutiōe atq; doctri
na uelut diuino oraculo cōfirmati. in egipto resid
ere malimus. tamen expleto. vij. annorū numero
sponsionem nostrā impleuim? p̄mūq; senioribus
nostris honorē debitū soluimus. deinde aculeo no
stre sponsiōis auulso ad scythiote solitudinis se
creta remeauim?. **XCVII Collatio piamonis**
de doctrina seniorū humiliter suscipienda.

**Idem in libro septem collationū posteriorū col
latione prima.**

Dost cōspectum atq; colloquiū illorum
trium senū. quorū collatiōes factō fra
tre eucherio cōpellente uicūq; digessit?
ap̄ uicū cui nomen est dyolros puenit?
et abbatē piamon oīm anachoritarū illic inhabitā
tium seniorē eorūdemq; p̄biterū. uelut quanda
sublimissimā turrim p̄mū aduertit circūspecta
tū meuius. **Cui?** uirtutes atq; mirabilia que p̄
eum etiā sub cōspectu nostro diuina gratia tes
timoniū meritis eius reddente p̄fecta sūt p̄termi
tenda credidim? **Non enim** de mirabilib? dei. sed
de institutis studijsq; factōrum quepā que remi
nisci possibile est. nos sponduim? memorie tra
dituros. ut necessariā tantū p̄fecte uite instrūctō
nem. nō inutilem absq; uila emendatōe uiciorum
ac supuacua admirationem legētib? p̄berem?
Cum itaq; beat? piamon sūma nos gratulationē
susceptos hūilitate etiā ogra uelut refecisset. de ceno
bio syrie ob desiderū p̄fectionis nos illo aduenis
se agnoscens. ita exorsus est. **Quisquis** hominū
o filij cuiuslibet artis p̄ticiam asse. qui cōcupiscit.
nisi omni cura atq; uigilantiā ei? se quā nosse desi
derat discipline studiū mācipauerit. frustra eorū
similitudinē exoptat attingere. quoz curam atq;
industriā detinetat emulari. **Non** enim nōnl
los ita ad hec loca de uestris regionib? aduenisse
ut cognoscendi cārummō gratia fratrum monaster
ia circūirent. nō ut has regulas ob quas huc cō
meauerant atq; instituta suscipent. **Quāobrem** si
uos dei causa ad emulationē nostre cognitionis
attraxit. omnib? institutis quib? illic p̄mordia ue
stra p̄uenta sunt penitus abdicatis. quecūq; senio
res nostros agere uel tradere uideatis sūma hūili
tate sectamini. **Neq;** uos moueat aut ab imitacō

ne diuertat ac reerabat etiam si uobis ad p̄sens a
licuius rei uel facti ratio uel causa non liquat. **Nū**
q̄ ratione ueritatis intrabit. quisquis a discussio
ne ceperit erudiri. quia uident eū imitacō suo po
tius q̄ patz iudicio cōfidentē. facile in id uel q; p
peller. ut etiam illa que maxime uilia ac saluberr
ma sunt supflua ei uideant ac noxia. **Quāobrem**
ordo atq; principiū p̄fessōis nostre quēadmodū
uel unde descenderit p̄mū debetis agnoscere. **Tūc**
enim poterit quis desiderate artis efficacius alle
qui disciplinā. et ad exercendā eam ardeti? mētar
ri. cum auctorū atq; fūdatōrū eius agnouerit dig
nitatem. **XCVIII De duob? generib? bo
nozum monachozum.**

Aria sunt in egipto genera monachozum
Primū est cenobitarū. Secūduz anacho
ritarū. Terciū rep̄hensibile sarabaitarū.
Cenobitarū disciplina a tempore p̄dica
tionis aplice sup̄st exordiu. nam multitudine ere
dētū erat cor u. zē. **Taliūq;** erat tunc omnis eccle
sia. quales nunc p̄ paucos in cenobiis inuenire dif
ficile est. **Sed** cū post aplozum excessum tepescere
cepisset credentiū multitudō. ea uel maxime q̄ ad
fidem xp̄i de alienigenis cōfluebat. a quibus apli
p̄ ipsis f̄dei rudimentis et inueterata gētilitatis
cōsuetudine nichil ampli? exp̄tebant. nisi ut ab i
molatijs ydolorum et fornicatione et sultocatis
et sāguine temperant atq; ista libertas que genti
bus p̄pter infirmitatez p̄me credulitatis induta
est. etiam illius ecclesie p̄fectionem que hierosoli
mis cōsistebat paulatim cōtaminae cepisset. non
solum hi qui ad fidem xp̄i cōfluxerant. uerū etia
illi qui erant ecclesie p̄m̄pez ab illa districtōne
larati sunt. **Nonnulli enim** existimātes id quod ui
debant gentibus p̄ infirmitate cōcessum sibi etiā
licitum. nichil se detrimēti perpeti crediderunt
si cum facultatib? suis fidem xp̄i sequeretur. **Hi**
autem quib? adhuc aplice merat feruor. d. scēdēs
a ciuitatibus suis ab illoz. q; cōsortes qui sibi
uel ecclesie dei remissioris uite negligentiā licitū
esse credebant. in locis suburbanis ac secretiorib?
cōmanere et ea que ab aplis p̄ uniuersum corpus
ecclesie generaliter meminerant instituta p̄uari ac
peculiariter exercere ceperunt. atq; ita monachi
sine monozones a singularis ac solitarie uite di
strictione nominati sunt. **Vnde** cōsequēs fuit ut
ex cōmuniōne consortiū celle ac diuersoria eorum
egnobia uocarentur. **Istud** ergo solum fuit anti
quissimum monachozum genus. quod non modo ē
pore. sed etiā gratia p̄mū est. quod q; p̄ ānos plu
rimos solum inuolabile usq; ad abbatē pauli. uel
anthonii durauit etatem. **Qui** non ut quidā pusil
lanimitatis causa nec impatientie morbo. sed de
siderio sublimioris p̄fectus cōtemplationisq; di
uine. solitudinis secreta sectati sunt. **Ita** ergo pro
cessit ex illa quā diximus disciplina aliud p̄fectio
nis genus cuius sectatores anachorite. i. secesso
res merito nūcupantur. eo q̄ neq; uaq; contēti hac
uictoria qua inter homines occultas insidias oya
boli calcauerunt. apto conflictu demonibus con
gredi cupientes vastos heremi penetrare secess?
non timeant. ad imitationē beati iohānis bap
tiste qui in heremo tota etate p̄mansit. helie quoq;
et helisei. atq; illorū de quibus ap̄lus ait. **Circum**
ierūt in melotis zē. **De** quibus etiam figurati uo
mmus ad iob. **Quis** dimisit onagram liberum zē.
XCIX De alijs duob? generib? malorum

Emersit post hec illud terribilissimum et infidelissimum monachorum genus. vel potius noxia illa placentia rediuvia concrescit. que per ananiam et saphiram in exordio ecclesie pululans apostoli petri severitate succisa est. Hi sarrabate nuncupati euangelicam perfectionem simulare potius quam in veritate arripere maluerunt emulatione scilicet eorum vel laudibus provocati qui universis divitiis mundum perfectam christi preferunt nuditate. Hi igitur dum inbecillo animo rem summe virtutis affectant cenobiorum narrantur expectant disciplinam. nec sanctorum scripturarum arbitrio aut eorum traditionibus instituti suas discunt vivere voluntates. nec ullam sane restrictionis regulam cupientes suscipiunt. Nec solum in crastinum sed in multorum etiam annorum spatia infideliter sollicitudinem progredientes aut mendacem deum aut iopem credunt. qui promissam quotidiani victus sufficientiam prebere eis aut non possit aut nolit. Est etiam quartum genus quod nuper cernimus emeruisse in his qui anachoritarum sibi specie atque imagine blandiuntur. qui quod in primordiis suis feruore quodam brevi cenobii perfectionem videtur expectare. sed continuo tepescit. dum perstinos mores ac vicia refecere ostendunt. subdique seniorum impio dedignantur. separtas expectant cellas ac solitarii sedere desiderant ut ita a nemine lacerati. patientes mansueti vel humiles possint ab hominibus estimari. Que institutio immo tepore eos quos semel instituerit ad perfectionem nunquam permittit accedere. Hoc enim modo non solum non abscondunt verum etiam in deterius eorum vicia convalescunt. dum a nemine provocati quoddam letale et inestimabile virus quanto amplius celatum fuerit tanto profundius serpens insaniabilem morbum generat egrotanti. Pro reverentia enim singularis celle nullum iam vicia solitarii audet arguere que ille ignorari maluit quam curari. **C.**

De humilitate & patientia conservanda.

Quod vobis quoniam video vos de laudabili cenobiorum palestra ad excelsa vestigia anachoretice tendere discipline. humilitatis patientieque virtutem quam vos illic didicistis se non dubito. vero sectamini cordis affectu. non eam sicut quidam falsa humiliacione verborum nec affectata atque supflua in quibusdam officiis corporis inclinatione fingentes. Que tunc demum evidenter in patientie sue fulgebunt indicia cum quis non ipse de se crimina. ab aliis non credenda iactauerit sed ab alio sibi met arroganter ingesta contempserit. & irrogata iniurias mansuetam cordis equanimitate toleraverit. Patientia vera atque tranquillitas. absque profunda cordis humilitate nec acquiri nec teneatur. Que si de hoc fonte descenderit nec beneficio celle nec profugio solitudinis indigebit nec enim patrocinium cuiusque rei extrinsecus querit que humilitatis. i. generatrici atque custodis sue intrinsecus virtute fulcit. Ceterum si movemur ab aliquo lacerati. certum est non esse in nobis fundamenta humilitatis firmiter stabilita. et ideo ab incursum vel exigue tempestatis edificium nostrum ruinosam commotione acutit. Firma diffinitione teneamus a temptationum pcellis tutos nos esse non posse si omne presidium patientie nostre omnemque fiduciam non in interioris hominis nostri viribus sed in cellule claustris. aut in solitudinis secessu. sanctorumque consortio. vel cuiusque extra nos site rei presidio collocemus. Non ergo quatenus extrinsecus inquiramus. nec optulari impatiencie nostre viciis alienam putemus posse patientiam. Sic enim regnum dei intra nos est. ita iudicium hominis domestici ei. Nemo enim mihi magis quam se

sus me. qui mihi est vere intimum domesticus aduersatur. Et ideo si fuerimus solliciti ab intestinis hostibus liberari. & ab externis ledi minime possimus. Si autem ledor non est viciis impugnationis aliene sed impatiencie mee. sicut enim gravis ac solido cibo sano utilis. ita pnicosus egrotanti est. non autem ledere fumentem potest nisi ei ad nocendum vires adiecerit percipientis infirmitas. Nec peruersos atque execrabiles quosque sanctorum virorum numero infertos latitare miremur. quia dum in huius seculi arena pericamur atque conterimur. necesse est etiam paleas igni perpetuo deputandas inter electissima frumenta misceri. Denique si vel sathan iter archangelos. vel iudam inter apostolos. vel nicolaum puillime hereseos inuictorem inter dyaconos remmiscamur electos hoc quod iserui mirum erit. **CI.** De invidia detestanda

Quod sciendum sane est inuidie morbum difficultatis ad medellam quam cetera vicia puenire. Ipsa namque est lues de qua figuratiter dicitur. Mitta vobis serpentes regulos quibus non est incantatio. Sicut enim ille qui primus eiusdem mali peste corruptus est. nec medellam penitentie nec fomentum vilius curacionis admisit. ita et hi qui eiusdem se percutiendos moribus tradiderunt omnes opem sancti incitatores excludunt. Quia cum utique non culpis eorum quibus inuidet sed prosperitate crucientur. erubescunt ipsam perdere veritatem extrinsecus sibi quasdam superfluas & ineptas causas ostensionis inquirunt. Quare quia omnimodis false sunt vana est curatio. cum illud mortifera virus nolunt perdere lateat in medullis. De quibus alibi. Si mors derit serpens non in sibilo. non est abundantia incantatoz. Adeo incurabilis est ista perniciosa ut blandimentis exasperet. inflectit obsequiis. muneribus irritet. Quatenus enim amplius alius aut humilitatis subiectus aut patientie virtute. aut munificentie laude profecerit. tanto ille maioribus inuidie stimulis agitatur. quia non nisi ruinam aut mortem eius cui inuidet concupiscit. Cunctis ergo viciis perniciosior est atque ad purgandum difficilior esse constat inuidia que ipsis remediis quibus reliqua extinguunt accenditur. Nam verbigratia. qui dandum sibi illatum dolet compensacione curat. Qui de illata iniuria indignatur humiliter satisfacione placat. Quid de illo facias quod hoc ipso magis quam te humiliorum ac benigniorum sentit offenditur. Quis autem est qui se ut sacrificiat mandenti a bonis corruiere. aut a prosperis alienari. aut calamitate aliqua optet inuolui. Non autem aduersus hominem sed plane aduersus deum blasphemus extollitur. qui nichil in fratre alio nisi bonum meritum carpens. non hominis culpam sed dei tantum iudicia reprehendit. hec est ergo illa sursum germinans amaritudo dimis radix. que se erigens ad superna. in contumeliam ipsius qui bona homini confert tendit autois. Nec quatenus moueat quod deus missurum se serpentes regulos qui eos quorum criminibus offendit mordant comminatur. Nam licet certum sit deum inuidie autoze esse non posse. equum tamen et diuino dignum est iudicio. ut dum bona data humilibus conferunt et superbis negantur. eos qui secundum apostolum eradi in reprobum sententiam merentur. quasi ab ipso missa percutiat et consumat inuidia. secundum illud. Ipsi me ad emulationem irritauerunt etc. **CI.** De iohanne seioze cur heremitica vita relicta ad cenobialem transierit

Quod ost dies paucos maioris. Ex li. ij. doctrine desiderio pertrahente. rursus ad beati pauli cenobium summa spiritus alacritate

proximus. ubi se plusq̄ ducētorū fratrum num-
rus moxare. repimus aīquissimū senem nomine
iōhānem cui? verba pariter et hūilitatem qua san-
ctis omibus p̄mēbat nequaquā silenda censemus
Sciētes eū hac maxime p̄fectōe v̄guisse. nec ad il-
lam sublimitatem nos posse cōscendere qui nō di-
cam usq; ad senectutem. sed vix biennio subiecti-
onis iugū sustinere cōtenti ad p̄sūptionem noxie
libertatis p̄tinus euolam? ut nō paciētie fructū
ediscere sed tempus adipiscende licentie expecta-
re videamur. Etatem p̄mū et gratiā viri qua erat
p̄ditus admirati demisso in terrā vultu p̄cari cepi-
mus. ut nobis p̄dēre dignaretur q̄ ob causam re-
lictā heremi libertate et illa p̄fessione sublimi qua
eum p̄ ceteris eiusdem vite viris fama celebrauerat
cenobii iugum subire maluisset. Ille velut im-
parem se anachorice discipline et sublimitate tāte
p̄fectionis indignū. ad iuniorū scolas se reuertisse
dicebat. Cui? respōsiōis hūilitatē cū r̄fragādo no-
stre dep̄cationis excluderet conatus. ad extremū
ita exors? est. Anachoriticā disciplinā quā me de-
seruisse miramini non solū non resp̄uo nec refuto
sed tota potius veneratinoe cōp̄lector atq; susci-
pio. in qua post .xxx. ānos quos in cenobii cōgre-
gatione trāsegerā annos .xx. explese me gaudeo.
Sed quia d̄gustata eius puritas sollicitudine inter-
dū carnaliū rerū interpolata sordēbat. recurrere
ad cenobiū cōmodius visū est. ut p̄mptior arrip-
ti planioris p̄positi cōsumatio cōleq̄ret. et min⁹
de p̄sūpta sublimioris p̄fessionis difficultate p̄ci-
culū. Melius est enim deuotū in minorib? q̄ ide-
uotū in maiorib? p̄fessionib? inueniri. Et idcirco
si quis elatius imo liberius fortasse p̄tulero. q̄so
ut non iactātie vicio sed edificatiōis nostre stu-
dio censeatis de p̄mptum. **CHII. De cōmē-
datione vtriusq; vite.**

Mimini me in huiusmōi raptū frequēter
excessū ut obliuiscerem me sarcia corpo-
ree fragilitatis mōtū. mentēq; meā ita
exteriorē omnes sensus subito resp̄uis-
se. et a cūctis materialib? reb? oīmodis exulasse
ut neq; oculi neq; aures mee p̄prio sūgerent offi-
cio. et ita diuinis meditātōib? ac sp̄ualibus theozī-
is anim⁹ replebat. ut sepe ad uesperā cibū me p̄ce-
pisse nescirem. ac sequenti die de hesternā absolu-
tione ieiunij penitus dubitarē. Tandiu igitur ra-
ritas eozū qui in heremo tūc tempis morabantur
libertatem nobis largiendo diffusiori solitudinis
vastitate blādita est. q̄diu maiorib? remoti secre-
tis frequētissime ad celestes illos rapiebamur excel-
sū. solitudinis plane trāquilla secreta et illā cōuer-
sationem āgelicā toto animi ardore sectatus sum
Sed cū maior numer⁹ fratrum habitationē illi? so-
litudinis cepisset repetere. et coangustata vastior-
is heremi libertate. nō modo ignem illum diuine
cōtemplationis fringere fecisset. sed etiā multi mo-
dis mentem carnaliū rerū vinculis ip̄dieret. elegi
huius discipline utcūq; implere p̄positū q̄ in illa
tam sublimi p̄fessione carnaliū necessitatū p̄uisio-
ne torpere. ut abiecta crastine diei sollicitudine eē-
id quod michi de illa theozica sublimitate subtra-
bitur. hac obedientie subiectōe cōpensetur. Mife-
rum nāq; est cuiuslibet artis ac studij disciplinam
quēpiam p̄ficere. et ad p̄fectionem eius mīme p̄ue-
nire. In hac ergo cōuersatione venditionis v̄l cō-
emptionis nulla est distensio. nō sollicitudo corpo-
raliū rerū nulla arrogātia laudis humane. que im-

mūdiō: his omibus in cōspectu dei etiā magnos
heremi labores frequenter euacuat. ut illa p̄teriaz
quibus attonita aīma ac sp̄ualibus theozis semp-
intenta specialius īgrauat cōcur? sc; fratrum susce-
ptionis quoq; ac deductionis officia. mutuas vi-
sitationes. diuersarūq; fabulationū atq; occupati-
onū intermiabilem curā. quarū etiā illo tempore
quo hec videntur ip̄dimita cessare tamen animū
cōsuetudinārie īq̄tudinīs assiduitate suspensū
expectatio ip̄a distēdit. atq; ita fit ut anachorite
os illa liberta huiuscemōi nexib? impeditas ad il-
lam cordis ineffabilem alacritatez p̄pedito non p-
ueniat ascensu. ac fructū heremitice p̄fessionis a-
mittat. Qui si michi nūc in cōgregatiōe atq; in tur-
bis sito fuerit denegatus. saltem ero solius euāgē-
lici p̄cepti cōpensatione cōtenti. quod certū est
oib? heremi fructib? non posse postponi. ut. sc; de
crastino nichil cogitem. et vsq; in finem subie-
ctus abbati illū aliquaten⁹ uidear emulari. d̄ quo
dicit. Humiliauit semetip̄m zc. Et non ueni face-
re voluntatem zc. **CHII. De vtriusq; p̄f-
sione et imperfectione.**

Veraq; p̄fessione magnū quidem est cōsumatiū
quēpiam repiri. quātomags ad plenā vtrāq; p̄fi-
cere arduū. Finit quidem cenobite est omnes su-
as mortificare et crucifigere voluntates. et secundū
euāgelice p̄fectionis salutarem mādatū nichil d̄ cra-
stino cogitare. Quā p̄fectione p̄sus a nemine ni-
si a cenobita impleri posse certissimū est. Heremi-
te vero p̄fectio est exuta mentem a cūctis habe-
re terrenis. eāq; q̄ntū hūana imbecillitas sinit uni-
re cum xp̄o. Rara est ergo et paucissimis dono dei
cōcessa p̄fectio. Is enī vere et n̄ ex pte p̄fect⁹ ē.
qui et in heremo squalorem solitudinis et in cen-
obio infirmitates fratrum equali magnanitate sustē-
tat. Licet vtrūq; p̄fecte abbatez moysen atq; pa-
fūcium duosq; macharios nouerim possedisse. qui
cū vltra omnes heremi accolos secedentes infatig-
abiliter secreto solitudinis p̄ficerent. tamen ita fre-
quētā ac fragilitates ad se cōcurrentiū sustinebat
ut cū ad eos visitationis v̄l p̄fect⁹ gratia innumē-
rata fratrū multitudo cōfluere. taz iugem pene susce-
ptionis īq̄tudinē mobili patientia tolerātes.
nichil aliud vel dedicisse vel exercuisse omni vite
sue tempore crederent q̄ ut cōmunib? tātum ad-
uenientiū officiis deseruirent. Solent autē nonnulli
ita diuturno silentio solitudinis efferrari ut p̄f-
hominiū cōsoria phozescāt et cū paululū a secre-
ti sue cōsuetudinē interueniente fratrum visitatio-
ne discesserint. notabili mentis angore et euiden-
tibus pusillanimitatis indicijs estuare. Quod vel
maxime his euenire cōsuevit. qui non p̄fecte i ce-
nobii instituti nec excoctis p̄ozib? vicijs ad soli-
tariā se vitā immaturo desiderio trāstulerūt. Qui
in vtrāq; parte imp̄fecti semper ac fragiles. quo-
cūq; aura cōmōtionis impulerit inclīnāt. Nā quē
admodū cōsortio vel interpellatione fratrum im-
patienter exestuāt. ita in solitudine cōsistentes ei-
us ipsius quod expetunt silentiū nō ferūt. vastita-
tem. quippe qui nec ipsā quidem ratōnem norunt
cuius causa desiderari vel expeti debeat solitudo
s; hāc esse virtutis ac p̄fessionis eius existimāt. sūz
vt fratrum cōsoria declinantes. hūanos tantum
modo refugiant ac detestentur aspectus.

**CV. Qz in solitudine non extinguntur vi-
ciorum affectus sed rep̄mūt effect⁹. Germā?**

Quo ergo nobis remedio poterit subue-
niri. qui cenobialib? disciplis tenuiter i
stituti. ante expulsionē omnīū viciōz ha
bitationem solitudinis cepim? affectaē
Qualiter nūc pfectionem lōganitatis ac paciētie
cōsequemur. vel quēadmodū has sibi inesse vel de
esse virtutes explozatrix interiorū motū cōsciē
tia dephendet. ne forte quia ab hominū confortō
segregati nllis eorum irritatōib? puocamur. fal
sa estimatione decepti trāquillitatem nostre men
tis immobilem nos possidere credam? **I**ohānes
Remedia curationū ab illo verissimo animaz me
dico deesse non possunt. his qui valitudines suas
non desperādo vel negligēdo cōtempserint. s; pro
lāzioribus ignozātia uel errore vel necessitate cō
tractis. hūili tādē ac cauta ad celestem medicū
mente cōfugerint. Ideoq; nosse debem? q; si ad so
litudinē vel ad abdita loca nōdum curatis vicijs
secedam? effectus eoz tādē modo reperitur non
extinguitur affectus. latitat enim intra nos imo e
tam serpit iterna radix omnīū que extirpata nō
fuerit peccatorū. quā adhuc i nobis viuere his d
phendim? iudicijs. **V**erbigracia. Cū in solitudine
cōstituti aduentū fratru vel breuissimā eoz mo
ram cū quadā estuanteis aīmi anxietate suscipim?
in esse adhuc in nobis viuacissimū impatiētie fomi
tem nouerim? Item si fratre vel codicem ad legē
dū uel quālibet aliā ad utendū speciem postulāte
aut nos illi? petiō cōnstatuerit. aut illū negatio
nostra repulerit dubium non est nos adhuc auari
cie seu filargine laqueis cōpediri. **Q** si recordatō
nem femie nobis uel cogitatio subita uel sacre se
ries lectionis attulerit. et in ea quadā nos senseri
mus titillatione pulsatos. sciamus necdū extictū
in mēbris nostris fornicationis ardorem. **S**i vero
de cōpatione districtiōnis nostre et remissionis
aliene vel tenuissima mentez nostrā temptauerit e
latō. certum est nos dira supbie peste corruptos
Cū ergo hec viciōri in corde nostro dephenderit?
iudicia. manifeste agnoscam? nobis non affe ctuz
sed effectum deesse peccati. **Q**ue utiq; passionez
si nos quādoq; cōuersationi miscuerim? humane
pimus de cauernis nostrorū sensuū pcedentes p
bant se non tūc p mū cum eruperint nasci. sed tūc
demū quia diu lacuerint publicari. **CVI** **D**e
examinatione paciētie pprie

Quā se igitur ipatiētie siue ire pturba
tionib? incurfari illis que supra ostendi
mus iudicijs vnusquisq; dephendet. cō
trarijs semetipm semp obiectionib? ex
erceat. et ppositis sibi mltimodis iuriāz dispēdi
ozūq; generibus. uelut ab alio sibi met irrogatis
alluefaciat mentem suā omībus que in ferre imp
bitas potest pfecta hūilitate succūbere. atq; aspe
ra sibi queq; et intolerabilia frequenter opponēs
quanta eis occurrere debeat lenitate. oīm iugiter
cordis cōtritione medietur. **E**t ita respiciēs ad il
las sactozum oīm siue domini ipi? passionez. vni
uersa non solū cōuiciōz sed etiā penarū genera i
feriora meritis suis esse pnūciāns. ad omnē se do
lorū tolerāciam pparabit. Cūq; aliquādo ad cet?
fratru aliqua fuerit inuitatione reuocat? quod nō
non potest vel raro etiā districtissimis heremi ac
colis puenire. si mentem suā etiā pro leuib? qui
busq; rebus dephenderit tacite fuisse cōmotaz. ut
quidam occultoz motū seuerissim? censor. mox
sibi illa durissima iniuriarū genera quibus ad pfe

ctam tolerāciam semetipm quotidiānis meditātō
nib? exercebat expbret. atq; ita se obiurgans et
incepans alloquat. **T**u ne es ille bone vir qui te
dum in illa solitudinis tue exerceas palestra. om
nia supatuz mala cōstātissime psumebas. qui du
dum cū tibi non solū sūmas cōuiciōz acerbitates
verūetiam intolerāda supplicia ipse pponeres. sa
tis validū atq; ad omnes pcellas immobilem te cre
debas. **Q**uomodo inuicta illa paciētia tua leuif
simi verbi p uisione cōcussa est. **Q**uomō domū tu
am sup illā solidissimā petrā tanta ut tibi vide
batur. mole cōstructā leuis aura cō mouit. **V**bi ē
illud quod inani fiducia bellū in pace desiderans
pclamabas. patus sum et non sū turbat? et cū p
pheta sepe dixisti. proba me deo. et tempra me. et
proba me deus et scitō cor meū. **Q**uomodo ingē
tem certaminis apparum exigua hostis vmbra cō
ēruit. **T**ali ergo semetipm opūctiōnis aiaduersi
one cōdēmanās multā animi sui omotiūculam esse
non sine sed iugibus continentie penis culpā sue
mobilitatis excrucians hoc exercitationis igne cō
sumat. nichil dispendiosū iracūdia. nec pciōsius
trāquillitate animi. ac ppetua cordis sui iudicans
puritate. ob quā non solū carnaliū. verūetiam illaz
que spūales videntē reruz spēnda sunt commoda

CVII **D**e examinatione pprie castitatis.
Qontra spūm vero fornicatōnis diuersa
ratio et dispar est causa. **N**az quēadmo
dū corpezi vsus libidinis carnalq; vici
nitas. ita etiam menti memoria eius est
penitus subtrahenda. **S**atis enim pniciōsū est ad
huc infirmis egrisq; pectorib? lenuissimā recoz
dationū huius passionis admittere. ita ut nōnūq;
etiam sub recordatione sactaz femimaz uelut sub
sacre lectionis historia noxie titillationis stimū?
excitecur. **Q**uius causa seniores nostri huiuscemo
di lectiones sub pscntia iuniorū solent consulessi
me pterire. **S**ane pfectissimis quibusq; et sūmo af
fectu iam castimonie consūmatis. erit similis his
que supra dicta sunt etia; sup hac passione proba
tio sui scilicet ut qui se radices morbi huius peit?
iam extirpasse cognouerit. explozāde si uolet cau
sa castitatis interdū etiam aliquā explozatrix sui
imaginationem possit admittere. **C**eterū ab his q;
adhuc minus firmi atq; pfecti sunt hāc examina
tionem nullaten? ouenit usurpari. ut diuisionem
femineā et palpatōem quodāmodo tenerā ac mol
lem corde pertractent. erit enim eis magis noxia
q; salubris quod enim expimentum huiuscemodi
hominibus potest in hac ratione suppetere. vbi et
in experimēto ipsum est quod vitatur. et in ipsa
explozatione discrimen. **C**uz ergo pfectissima q;
virtute sūdatuz. ad illecebrā biadiētiū cogitatō
num nullū mentis assensum. nullā cōmotionē car
nis in se dephenderit excitari. etissima puritatis sue
capiet documenta. ita ut ad hanc se firmitatez pu
ritatis exercens etiā si corpezalem femine attactū
causa cuiuscūq; ut solet necessitatis attulerit. pas
sionis sensum penitus ignoret. **CVIII** **C**ol
latio pinufii de pfectione penitentie. **I**dem ex
libro tercio.

Dreclari atq; ac singularis viri abbatis
pinufii de fine penitentie pcepta dicam.
Penitentie plena et perfecta definitō ē
ut peccata quibus nostra cōscientia re
mordeatur nequaquā ulterius admittamus. **I**ndiciū
vero satisfactiōis et idulgentie est affect? quoq;

eorum de nostris cordibus expulisse. Noniter enim unusquisque necdum se peccatis pristinis absolutum quam diu sibi satisfactioni et gemitibus incubanti. vel eorum que egit vel similia criminum ante oculos imago pluserit eorumque non dicam oblectatio sed vel recordatio infestauerit mentis archana. Cum ergo preteritorum memoria viciorum pulsauerit sensum. ita ab ea resiliendum est. sicut refugit vir honestus et grauis si impudice ac leuis femine in publico aut colloquii aut amplexibus appetat. Solet enim frequenter accidere ut dum vel suos vel aliorum lapsus. imperitorum quispiam miseratis retractat affectu. ipse etiam subtilissimi teli uoluptario perstrigatur assensu et inicitium sub specie pietatis exortum obsceno ac noxio sine cludat. Quia propter studendum nobis est ut virtutum potius appetitu et desiderio regni celorum quam noxiis viciorum recordationibus nosmetipsos ad operationem laudabilem prouocemus. quia necesse est tandem quepiam pestilentiis simis cloace fetoribus profocari. quod diu supra eas stare vel cenam eius voluerit commouere. **CIX De conuersione sancti theone.** **Ex libro quarto.**

Abas theonas cum adhuc esset adolescens admodum. perit ipso studioque oneratus. eundem coniugali. Cum ergo hic unius lustrum tempus coniugio perisset. venit ad abbatez iohannez dyaconem. deferens religiosa munera inter ceteros qui certatim decimas vel primicias frugum suarum se ni offerbant. Qui cum deuotionem eorum vicissitudinem cupet repensare. cepit eis spiritualia seminare quorum metebat dona carnalia dicens. Delector quidem o filij pia vestroque munerum largitate. quia fideliter sacrificium domino bone suauitatis offeritis. harum scilicet oblatione. plenitudinem quoque fructuum ex qua hec domino delibastis ubertim benedictionem credentes. vosque ubertate bonorum omnium etiam in hoc seculo cumulados. sicut scriptum est. honora dominum de iustis tuis laboribus et delibasti de fructibus iusticie tue. ut impleat horrea tua abundantia tritici. vno autem torcularia tua redundet. Quam deuotionem fideliter exequentes scitote uos legis antiquae consumasse iusticiam sub qua tunc positi transgredientes eam reatum inuincibiliter incurrebant. et implentes ad perfectionis apicem puenire non poterant. Iusti enim quibus lex non est posita sic probantur esse sub lege. ut iusticias legis non solum implerentur. sed etiam superarent. sicutque deuotio eorum legali maiori impio. que obseruanciam cumulans preceptorum uoluntarie addat indebita. Ita namque et abraham future legis legimus precepta supgressus. cum superatis quattuor regibus. de spoliis sodomorum que sibi uelut victori non immerito debebantur. et quidem rege ipso cuius spolia retulerat suppliciter offerente nichil penitus acquieuit attingere. Dauid etiam qui precipiente moysi ut inimicis talio redderet. non solum hoc non fecit. uerum etiam cordis affectu complexus est persequentes. et per his domino pie supplicans etiam lugubriter fleuit. Ita heliam et hieremiam probamus non fuisse sub lege. qui cum licito rei coniugio absque reprehensione potuerint. uirgines tamen perseuerare maluerunt. Quia propter scire debemus nos a quibus iam non exiguntur legale mandatum. sed quibus euangelice quoad die insonat sermo. Si uis perfectus esse. cum decimas de substantiis nostris offerimus deo. adhuc quodammodo sub legis sarcina detineri. et necdum ad euangelicum illud uastigium puenisse nos constat. quod obtemperantes sibi non tantum

presentis uite beneficiis. sed etiam futuris promissis numerat. Nec immerito. Non enim tantum laudabile est si ab illicitis quam si etiam a licitis temperemus et his propter eius reuerentiam non utamur qui ea nobis propter infirmitatem nostram uenda permisit. Itaque si etiam hi qui decimas fructuum suorum fideliter offerentes preceptis domesticis antiquioribus famulantur. nec dum possunt euangelicum culmen ascendere. illi qui necdum hec quidem faciunt quantum ab eis absunt manifeste. si illic puidetis. Quibus auditis beatus theonas sextinguibili desiderio euangelice perfectionis accensus est. humiliatus atque conpunctus. coniugem ad desiderium simile prouocare cepit. et ut deo pariter in sanctionibus et castitate seruirent. diurnis nocturnisque fletibus admonere. astruebat non licere cuiquam eius se boni extorem facere quod didicisset. maioremque esse noxe despiciere cognitam bonitatem quam incognitam non amare. Adiciebat quoque. Agnosco et ueneros et adiuuantes meam dominum michi seculum deputatam. nec a me separo dummodo sis et ipsa quod conditor esse te uoluit. si uero non in adiutorium esse uolueris sed in deceptionem christi ore perlatam sententiam uiriliter apprehendam. ut me a spiritu alio bono nulla carnis auellere possit affectio. Cum ergo his et huiusmodi uerbis. mulieris non flecteretur intentio. si ego te inquit theonas a seculo abstrahere non possim. nec tu me sepabis a christo. Confestim omni mundana facultate nudatus. ad monasterium peruolauit. ubi splendore sanctitatis et humilitatis enicuit. Nemo autem existet nos hec ad prouocanda coniugiorum diuorcia texuisse. sed ut lecto in initium conuersionis quo tantum ille uir deo dicitur esse fideliter panderemus. cui etiam applicat colata sunt signa uirtutum. **CX De ieiunia et alia huiusmodi pro loco et tempore seruanda sunt et moderanda.**

Theonam cum diebus quinquagesime nostram cellulam uisitasset. humi paululum conuolentes cepimus percontari. cur apud eos tanta obseruancia caueretur. ne quis totis diebus. uel usque ad horam non nam ieiunare presumeret. Ad hec ille. Oportet quidem nos consuetudinem maiorum custodire. etiam non precepta ratione. Verumtamen quoniam causas huius rei uultis agnoscere. tempus est omni rei sub celo tempus plorandi. et tempus ridendi. et principia autem bono ita nullum oportet esse uacuum tempus ut si ne eo cuiquam esse non liceat. Itaque si quis in fratribus aduentu in quo christum debet humanitate reficere. uel cum defecto et ibecillitas carnis reparationem uirtutum esse perceptione deposcit. uel cum tempus festiuitatis escarum congruum uotum indulget. ieiuniorum rigidam obseruanciam indurpente uoluerit retinere. necesse est ut non tam religiosus quam incordit atque irrationabilis habeatur. Non enim precepta uirtutum in quibus utique bonum est principale propter ieiunia sunt tenenda. sed potius ieiunia propter illa. Talem ergo definitionem super ieiunia qualitate iugiter retinentes ita id nobis congruum nouerimus. si in eo temporum ratio. si qualitas si mensura seruetur. nec ita ut in ipso spei nostre terminum defigamus. sed ut per ipsum ad puritatem cordis et applicam caritatem peruenire possimus. Numquid autem ait possunt filii sponsi lugere quod diu cum illis est sponsus. Hec uerba pro parte tempus ostendunt in quo post resurrectionem per .xl. dies domino cum discipulis epulante. ieiunare illos quotidiane eius presentie gaudium non sine bat. Alas autem ieiuniorum uictimas quas nobis

violenta viscerū cōuulsione icōsiderate extorquē
res domino recte offerre nos credim? ille qui di
ligit misericordiam et iudiciū execratur dicens
Ego domin? diligens ius et odio habens rapinaz
in olocausto **CXI** De p̄miciis et decias sp̄a
licet offerendis.

Thos etiam qui oblationū id est officiorū atq; a
ctuum suoz p̄cipua ad uotum carnis ac us? p̄pi
os p̄sumentes reliquias eozū domino ac minimaz
deferūt portionem velut opalios fraudulētos ser
mo diuin? ita cōdemnat. Maledictus qui facit o
pera domini fraudulenter zc. Itaq; qui substāciāz
nostrarū omniūq; fructuum decias offerre p̄cipi
mur multo magis necesse est ut ipsi? quoq; cōi
sationis nostre et humane usus opumq; nostroz
decimas offeramus que p̄fecto in supputatōne q̄
dragesime euidenter implentur. Omniū enim di
erū numer? quibus reuolue? in orbem ānus iclu
dicur xxxvj semis dierū numero decimāz. Quid
vero de p̄miciis dicā quas ab omnib? qui x̄po fid
liter famulātur quotidie certū est exhiberi. Nā cū
expgfacti a somno et quasi rediuiua post sopo
rem alacritate surgentes p̄usq; motū sensus ulli?
corde cōcipiant vel memoriā aut curam rei fami
liaris admittant cogitationū suarū ort? atq; p̄i
cipia diuinis cōsecrāt olocaustis quid nisi p̄mici
as vere suozū fructuū p̄ sūmū sacerdotem hiesū
x̄pm p̄ usu vite huius et imagine quotidiane re
surrectionis exoluūt. Quiq; etiā a somno excita
ti hostiā iubilationis sue deo similiter offerentes
primo lingue sue motu ipsū inuocantes immo
lant deo sui ozis officia. Cui etiam pari deferunt
modo p̄ma manuū suarū gressuūq; libamina cum
e cubilibus cōsurgentes in oratōne cōsistūt et p̄
usq; in p̄pziis causis mēbrozum suozū fūgāz offi
cio nichil sibi de ministerio eozū ante decerpunt
sed ad ipsi? honorem pmouent gressū atq; in ei?
laudationem defigūt incuruationez genuū et totū
us corporis p̄strationem p̄soluūt. Illud enim ali
as implere non possumus p̄ueni in maturitate et
clamauit nisi ut post quietē somni in hanc lucem
velut tenebris reuocari de vniuersis officiis mē
tis et corporis nichil omnio ī nostris p̄sumere ne
cessitatib? audeamus. **CXII** Q̄ p̄fectis nō
est lex iposita quia cōmunia supgrediūt p̄cepta.

Poro quadragesime lege qui iustus atq;
p̄fectus est non tenet nec exigui huius
canonis subiectione cōtencus est que p̄
fecto illis qui p̄ totū anni spaciū deli
cis vel negociis secularibus implicātur ecclesiāz
p̄ncipes statuerunt ut vel hac legali quodāmo
do necessitate cōstricti his saltez dieb? domio ua
tare cogereēt ac diez vite sue quos totos q̄si fru
ctus quosdā fuerant uoraturi vel decimas domi
no dedicarent. Ceterū iusti quibus lex non est po
sita quiq; sp̄ualibus officiis nō exigua illam id ē
decimā partem sed totū vite sue temp? impēdūt
quia liberi sunt a decimaz legaliū fūctione idcir
co si eos supueniens honesta et sancta necessitas
coartauerit audent stationē ieiunij absq; ulla dis
ceptione laxare. Non enim ab eis decimarum exi
guitas mutila ē qui omnia sua domino secū piē ob
tulerūt. Qd p̄fecto absq; sūmo fraudis reatu fa
cere ille non poterit qui nichil volūtarie offerens
deo inexcusabiliter soluere decimas suas legis ne
cessitate cōpellitur. Qua p̄pter liquidō cōpbat
p̄fectum esse non posse famulū legis qui tantū ul

illa que p̄hibentur cauet vel illa que p̄cipiūt exē
quatur sed illos vere esse p̄fectos qui etiaz his q̄
a lege cōcessa sūt non utitur. Quicūq; vero p̄fe
ctionis euāgelice plenitudini subiect? esse nolue
rit non ignoret se quous baptizatus sibi videatur
aut monachus non sub gratia sed sub legis um
culis p̄peditum peccati pondere p̄gruari.

CXIII De diuersis causis stimuloz caris
Ex libro quinto.

Uester ardoz me? p̄fect? est nā utiq; et
ipse nunc mente torperem nisi me uester
feruoz ad recordatōnem rerū sp̄ualium
suscitaret quodāmo dormitātem. Hoc
enim ni falloz inquisitio uestra cōplexa est cur in
terdū districtius abstinentes afflictio exhaustoz
corpore in entius acriorib? urgeamur ita ut ex
p̄recti reperiam? nos humorū naturalū egestio
ne resperos. Huius ergo infestatōis triplicē cau
sam nostri p̄videre maiores. Aut enim elcaz sup
flua nimietate cōgerit aut per incuriā mentis ela
bitur aut inimici illudentis insidiis puocat. Pri
mum igit gule viciū hanc redūdantiā obsceni hu
moris extrudit nam et cū districtōris abstinentie
tempore statū polluit puritatis non de p̄senti ut
putatis inedia sed de nimietate p̄terite satuitatis
efundit. Qd enī p̄ uozacitatis ingluuiem cōcretū
est in medullis necesse est ut per puritū vel cer
te per ignorantia q̄uis magno ieiunio tabefacti
corporis egerat. Quāobrem nō solū lautiorib? ē
epulis astimendū sed etiā a uilioribus cibis equa
li est abstinentia temperādū imo etiā ipsi? panis
et aque satietas est cauēda ut possit diu in nobis
acquistā corporis puritas permanere atq; imita
ri quodāmodo intemeratā sp̄us castitatez licz nos
necesse sit cōfiteri interdum etiā absq; ulla mētis
industria vel temperie corpoz vel etatis p̄terite
maturitate quosdā rarius sordidari vel certe flux
us istius egestione non pollui. Sed alterius meri
ti est qui pacem meri facilitate cōsequitur alter
rius qui triūphum gloriis virtutib? p̄meret. Se
cūda impuri illius p̄fluuii causa est si mens sp̄a
libus studiis atq; exercitiis vacuata que nō sibi
segnicie sicum per cōsuetudinē cōtinui teporis
adduxit aut cū sordidaz cogitationū miucias n̄
cauens ita illam puritatez segniter cōcupiscit ut
omnem p̄fectōis et castimonie sūmā in sola cre
dat exterioris homis castigatione cōsistere. Cuius
erroris atq; secordie vicio cōsequēter eueniet ut
non solum multimoda cogitationū peruagatio in
uerecūde atq; p̄caciter secretum irrūpat mentis.
Sed etiā p̄stmaz omniū passionū intra eaz semina
perseuerent. Que q̄diu in eius abditis delitescūt
q̄uis rigido corpore ieiunio castigetur tamē ni
chilomin? dormientem illecebrosis fatasmātib? in
quietat. Quaruz inq̄etatione ante legitimi tempo
ris cursum nō iaz ex nature necessitate sed nec ad
huc ex fraude nequicie spiritalis obsceni eliciunt
humores. Ideoq; in p̄mis discursus sūt sensuum
coercendi ne mens istis excessibus assuefacta ad
fediōza incitamenta luxurie somniās pertrahatur.
Tercia causa est cum cōrritione cordis et corpo
ris perpetuā castimonie puritatem optam? acq̄re
re sed nos fraudulētissimi hostis ipugnat iuidia
dum illis p̄cipue diebus quibus maiore integrita
tis merito desideramus diuino placere cōspectui
simplicis fluxus illius egestione nos polluit ut
a sacrosācta p̄munide nos deterreat licz ī quosdā

incipientium ob hoc dyabolica factōne h^c eueni
te credatur illuſio. ut cum eos intensiorib⁹ ieiuni
is ſtudere cognoueris. omnes eorū conat⁹ hac ar
te ſubuertat. ut dum ſe non ſolum nichil ad puri
tatem corporis diſtinctione ieiunio p̄feciffe verū
etiam grauius ſentiūt fuiſſe pulſatos. magiſtram
in corruptionis ac puritatis alettricē. abſtinentie
diſtinctionem. tanq̄ emulam phorzeſcant

CXIII **Q** non ſemper p̄ carnis pollutioe
ſit abſtinendum a ſacra cōmuniōe

Omnium quidem inſtituta quātūq³ in nobis
eſt ſtudere debemus. ut caſtimonie puri
tatez illo vel maxime tempe teneam⁹
quo venerādis aſſiſtere optamus altari
bus. Verū ſi hoſtis ille nequiſſim⁹ ut nobis celeſ
tis remedii ſubtrahat medicinā. cuſtodiaz ſopite
mentis illuſerit. ita dūtaxat. ut nullo rephēſibili
interueniente pruzitu. nullo oblectatōnis cōtamī
nemur aſſenſu. ſed egeſtione aut naturali neceſſi
tate ppulſa. aut certe dyabolica ipugnatiōe abſ
q³ ſenſu voluptatis elicta ad impedimētū noſtre
ſactificationis obtenderit. poſſum⁹ et debem⁹ ad
gratiā ſalutaris cibi cōfidenter accedere. Si uero
noſtro vicio hec fuerit egeſta cōcretio. illud apli
cum formidemus. Qui māducauerit panem et bi
berit calicem domini indigne zc. Nouimus fratrem
qui cū caſtimoniā cordis et corporis ſūma circum
ſpectione atq³ hūilitate p̄meritā iugiter poſſidēt
ac nequaq³ nocturnis ludificatōibus temptareē.
quotieſcūq³ ſe tamen ad p̄cipiendā cōmuniōnez
domicam p̄paraffet. imūdo fluxu dormiens ſeda
batur. Qui cum multo ſe tempe a ſacroſactis mi
ſteris trepidus abſtineret. tandem hanc ad ſeni
ores detulit q̄ſtionem. remediū impugnationū ac
doloris ſui medicabili eorū cōſilio cōſecuturuz ſe
eſſe cōfidens. Sed cum p̄mam cauſam morbi hui⁹
ſpūalium medicorū doctrina diſcūteret. que ſolet
ex abūdanti cibo p̄ſūptione deſcēdere. eāq³ me
morato fratri dephēderent non inelle. inquirūt
de ſecūda cauſa diſcūtiētes ne aīme forſan culpa
caro exhauſta ieiunio impuris illuſionib⁹ urgere
tur. quib⁹ etiam diſtictiſſimi viri cū paululū ela
ti de ſui corporis fuerint puritate p̄ ſuperbie vici
um pollūtur. qua cauſa in fratre non dephēſa.
ad terciā recurrentes occultas dyabolice factōis
inſidias p̄uiderūt. pbantēz ne anime culpā eſſe
nec carnis. ſacroſactis eam epulis debere miſeri
cōfidentiffime cenſuerūt ne p̄ hanc fraudem medi
cina remedii ſalutaris imp̄petuū fraudareē. Quo
facto omnis dyabolice factōis ſcena detecta ē
ut mox virtute dñici corporis p̄egente. illa p̄terite
illuſionis cōſuetudo ceſſaret. Ve ergo fallax ima
ginatio ſomni orū illectrix egeſtione impure. uel
imp̄petuū vel certis menſibus ignoreē. poſt illaz
fidem qua de dei ſpeciali gratia puritatis donuz
iugiter ſperare nos cōſueuit. eſce potuſq³ nimie
tas ē caſtigāda. quorū rōdūdācia huiusmōi humo
res p̄penſus gigni neceſſe eſt. qui q̄ cōcreti non
poſſunt nō egeri. ita ad nature ip̄i legem poſſūt
ppelli. ne ſub occaſione cuiuſcūq³ pruritus atq³ il
luſionis emergāt. In qua nobis caſtimonie purita
te fūdatiſ peccatū in nobis iam non dominaē. In
terioris enim forū ac pabulo puritatis ſūmiſtra
ri neceſſe eſt etiam exteriori homini caſtitatez. Et
ideo fatue ille virgines glorioſū ſponſi thalamuz
non meruerūt intrare. que integru ſpūm ſanctum
ſuū et animā et corpus ſine querela in die domini

non ſeruauerūt **CXV** **Q** a culpis venialib⁹
nemo p̄ter xpm ſit immunis.

Mltos quidem eſſe ſactos ac iſtos nega
re non poſſum⁹. ſed inter ſanctū et ima
culatū multa diſtātia eſt. Aliud eſt enim
eſſe quēpiam ſanctū. i. diuino cultui cō
ſecratū. hoc enim nomen non ſolū hominib⁹ ſed e
tiam locis et vaſculis templi atq³ lebetis ſcriptu
ra atreſtate cōmune eſt. Aliud eſt eſſe abſq³ pecca
to quod vnus domini noſtri hieſu xpi ſingulari
cōuenit maietaſti. De quo etiam aplū velut p̄
cipuū quid ac ſpecialē p̄nūciat dicens. Qui pec
catum non fecit. Hac ergo ſola ab hominibus no
bis exceptione diſtinguit. quia nos nō abſq³ pec
cato. illum ſine peccato cōſtat fuiſſe temptatum.
Quis etenim hoīm q̄uis fortis atq³ bellator ſit.
hoſtibus tamē telis plerūq³ non pateat. Quis ue
lut impenetrabili carne circumdatus. tantis p̄li
ozum periculis ſine piculo miſceat. Ille ſolus ſpon
ſus p̄ filiis hominū. cōditionem mortis hūane cū
vniuerſa carnis fragilitate ſuſcipiens. nulli⁹ ē un
q̄ ſordis maculat⁹ atactu. Ceterū iuſtos ac ſan
ctos uiros non imunes a culpa eſſe manifeſte ſcri
ptura p̄nūciat dicens. Septies in die cadit iuſt⁹
zc. Nec iuſticie eius p̄iudicat lapſus fragilitatis
humane. quia multū intereſt inter ſancti et pecca
toris hominis lapſū. Aliud enim eſt admittē mor
tale peccatū. et aliud cogitatione que peccato nō
caret p̄ueniri. vel ignorātie aut obliuinoſi agi
roz. aut facilitate ocioſi ſermonis offendere. aut
ad punctū in fidei theoria aliquid heſitare. aut ſ
tili quadam cenodoxie titillatione pulſari. aut ne
ceſſitate natura aliq̄ntiſp a ſūma p̄fectione recide
re. Hec enim ſunt. vii. lapſū genera in quib⁹ uir ſā
ctus licet nō nūq³ cadat. tamen iuſt⁹ eſſe nō deſi
nit. Aplozū eximi⁹ petrus. quid aliud credēdus
eſt fuiſſe q̄ ſactus. p̄ſertim quando ei a dño dice
batur. Beatus es ſimon bariona. Et tamē p̄ pau
lulum cum ignorās miſterium paſſionis. tate vri
litati humani generis inſcius obuiaret dicens. ab
ſit a te. merebat⁹ audire. Vade poſt me ſathanas.

Germanus. Quomodo ergo beato paulo que
ad ſūmum p̄fectionis culmen certum eſt p̄ueniſſe
illud poterit cōuenire q̄ dicat. non enim facio bo
num quod uolo zc. **Theonas.** Intranſem me tu
tiſſimum ſilentii portū ruruſ ad imenſū p̄fundis
ſime q̄ſtionis pelagus reuocare conamini. Sed hic
interi taciturnitatis anchorā iaciam⁹. ut eras ſta
tu p̄ſperi ſpūs explorato diſputationis vela pan
damus. **CXVI** **De excellentia et p̄ſpicuita
te vite cōtemplatiue.** **Ex libro ſexto.**

Reuerſa igitur luce ita affatus eſt. Quid
ſit p̄cipaliē bonum quod aplū nō po
tuerit p̄ficere cūz uellet diligent⁹ in
gemus. Eſt enim bona caſtitas. laudabi
lis cōtinentia. mirāda p̄udencia. larga hūanitas.
circūſpecta ſobrietas. modeſta tempantia. pia mi
ſericordia. ſancta iuſticia. Que omnia in aplō pau
lo eiuzq³ cōſozibus ita plena atq³ p̄fecta fuiſſe nō
dubium eſt. ut virtutū potius q̄ uerborū magi
ſterio ab eis religio docereē. Sed vna et ſola the
ozia. i. cōtemplatio dei cui merito omnia iuſtifica
tionum merita. vniuerſa virtutū ſtudia poſtpon
unt. et eius cōpatione ſuſcitantur. Bonū ergo hoc
ſūmum. i. dei cōſpectu ſui et chriſto iugiter inbe
rere. ut p̄fecte apl⁹ poſſit adipiſci diſſolui. optat
a corpore. quod caducū et multis fragilitatis ſue

necessitatibus impeditum non potest a seculi confortio penitus auelli. Quod enim tam primax factorum studium. quod tam arduum potest esse oppositum cui non aliquando ille versutus insidiator illudat. Quis ita solitudinis secreta sectatus est. ut nunquam cogitationibus superfluis laberet. Quis tam familiaris est deo tanquam coniunctus. qui aplicum illud imperium. quo sine intermissione orare nos precipit. vel vno die se gaudeat executum. Quelicet omnia nonnullis quae sunt grauiores viciis inuoluit leuia atque a peccato pene aliena videantur. scientibus tamen perfectionis bonum. etiam minimarum rerum multitudo grauissima est. multisque sibi maculis videtur aspergi. non dicam vane cogitationis inprobitas in atriis mentis irreperit. sed vel psalmi qui dicens est reconditio orationis tempore intentionem supplicantis auertit. Si enim inquit cum a quolibet sublimi homine non dicam pro vita ac salute nostra. sed etiam pro alicuius lucris comodo supplicamus. totam in eo mentis et corporis aciem defigentes de natura eius trepidam expectationem pendemus. non mediocriter formidantes ne quod forte inceptum aut incogitatum verbum misericordiam audientis auertat. tum deinde si nobis in foro constitutis assistente e contra aduersario in medio conflictu tussis. screeat. risus. oscitatio. somnus. obrepserit. quanta in principium nostrarum vigilatissimus inimicus seueritatem iudicis commouebit inuidia quanto magis cum illi occultorum omnium agnitori pro imminenti perpetue mortis piclo supplicamus. proferam cum e diuerso callidus seductor pariter et criminator assistat. intenta atque sollicita oratione iudicantis pietas imploranda est. Nec leui peccato astringitur. qui propter deo fides subito a conspectu eius quasi ab oculis non videtis nec audientis. cogitationis impube vanitatem secutus abscesserit. Illi autem qui oculos cordis sui contegunt crasso velamine viciorum. uix in recessibus peccatorum sui etiam illa que magna et capitalia sunt crimina contemplantur. et inuerecundis semper cogitationibus euagantes. nec dolere norunt cum illa contemplatione que singularis est distrahatur. nec habent quod se doleant amisisse. **CXVII** **Q**uia quae imperfectis inculpabilia videntur perfecti grauiora in se reputant.

Nec sane nos in hunc errorem causa precipitat quia a namarthei. id est impecante ipsi virtutem penitus ignorantes. existimant nullam omnino culpam ex istis occisus ac lubricis cogitationibus ex cursibus nos posse contrahere. sed hebetudine stupefacti. et velut cecitate percussi nichil in nobis nisi capitalia crimina contemplantur. eaque tantummodo credimus euitanda que legum quoque secularium seueritate danantur. a quibus si nos imunes vel paululum senserimus. nichil nobis esse peccati proximus arbitramur. Proinde ab illo uidentium numero segregati quia minutias multarum fordiarum que intra nos aggeste sunt non uidemus. nequaquam salubri conpunctione mordemur si sensum nostrum iter pellauerit egritudo tristitie nec dolemus vane glorie subtili suggestionem pulsati. nec de emissis tardius vel tepidius oratione deflemus. nec reputamus ad culpam cum psallentibus vel orantibus nobis aliquid aliud quam ipsa oratio vel psalmus occurrerit. nec illud horremus quod multa que vel loqui vel agere coram hominibus pudet. non erubescimus vel ad horam corde concipere quod diuino nouimus patere conspectui. nec feriri nos ullo credimus detrimento. cum derelicta memoria dei corpea cogitamus. ita ut no-

bis satis congrue salomonis illud aptetur eloquium. Ferierunt me sed non dolui. **E**ccontra hi qui summam totius voluptatis et gaudij et beatitudinis sue in diuinarum ac spiritualium rerum tantum contemplatione constitunt. cum ab ea vel inuiti vel paululum uolentis cogitationibus abstrahuntur velut quodam in se sacrilegij genus presentis penitendinis puniunt ultione. ac uilissimam creaturam ad quam sit detortus mentis intuitus creatori suo se pretulisse lugentes. pene impietatis sibi crimen ascribunt. et quidquam ab illo uerolumine mentis aspectum retrahit execratur. fastidiant ergo uniuersa in quibus mundus iste uersatur. Sed impossibile est ut non ad ea vel breui cogitationum rapiantur excessu. nullusque etiam nunc hominem ex cepto saluatore nostro naturalem purgationem mentis ita defixus semper in dei contemplatione contineat ut nunquam ab ea raptus mundane cuiusque rei delectatione peccaret. dicente scriptura. Sidera ipsa non sunt munda in conspectu eius. et inter factos eius nemo imutabilis. Cum ergo semetipsum quotidie sentiant facti terrene cogitationis pondere pergrauatos ac illa mentis sublimitate decidere. et inuitos imo etiam nescientes in legem peccati mortisque traduci. habent perfecto pro quibus ad deum iugiter in gemiscant. et in ueritate humiliati atque compuncti. ad gratiam dei que impios iustificat conuolantes. cum apostolo prestantur. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. **E**t contemplantur quidem legem dei secundum interiorum hominem. quae uisibilia uniuersa transcendentes conantur deo semper uniri sed uident aliam legem in membris suis. que repugnat legi mentis eorum. **V**ere enim lex peccati est quae humano generi per uariationem induxit. quia maledicta terra in opibus tuis. Que terra post agnitionem boni ac mali cogitationum spinas cepit ac tribulos germinare. quarum aculeis naturalia uirtutum semina profocantur. ne illum panem qui de celo descendit quiq; confortat cor hominis edere absque uile no stri sudore possimus. **CXVIII** **Q**ualiter hoc corpus mortis aggrauat animam.

Hoc ergo inuitabile corpus est mortis in quod perfecti quiq; qui gustauerunt quam suauis est dominus quotidie reuoluit. sentit cum propheta quod malum sibi et amarum sit discedere a domino deo suo. Hoc est corpus mortis quod a celesti eos intuitu retrahens ad terrena deducit. quod psallentes eos atque orationi prostratos vel humanas effigies uel sermones uel negotia uel actus facit superfluos retractare. Hoc est corpus mortis quod uolentes deo iugiter inherere perfectionem tamen huius boni quia mortis corpus obstitit inuenire non possunt. Sed faciunt malum quod nolunt. id est traducuntur mente etiam ad illa que ad perfectionem uirtutum non pertinent. Idcirco quotidianis suis spiritibus sancti omnes pro hac substantie sue fragilitate compuncti. dum cogitationum uarietates et conscientie latebras perscrutant. suppliciter clamant. Non in tres in iudicium cum seruo tuo. **E**t illud. Quis gloriabitur castum se habere cor. **E**t ita infirmam hominum imperfectamque iustitiam. ac misericordie dei semper indigentem indignam esse sentiunt. ut vno ex his cuius iniquitates et peccata deus misso de altari ignito uerbi sui carbone purgauit. post illam mirificam contemplationem dei. post intuitum sublimem seraphim. et reuelationem sacramentorum celestium dicat. **V**e michi quia uir pollutus labijs ego sum. **O**rans quoque non iniquorum tantum sed etiam

iusto et plebem generali supplicatione complectitur
dicens. Facti sumus ut imūdi omnes nos et Quis
quis itaq; ananiam et saphiram i. i peccatiā nature ascri
bit humane. non manib; verbis sed cōsciētie sue
nobiscū testimonio ac p̄batione cōfligat. et si qui
dem ut nō dicam āplius vnā sinaxim sine vlla uer
bi uel facti uel cogitationis interpellatione se de
p̄benderit celebrasse. absq; peccato se esse p̄nunci
et. Proinde quia his omnibus ociosis ac supfluis
rebus velocem humane mentis excursū facemur
carere non posse. p̄ hoc utiq; cōsequēter sine pec
cato nos nō esse veraciter cōfitemur. Quāto enī
magis p̄fecerit mens hūana. et ad sinceriorē con
templationis peruenerit puritatez. tanto se imū
diorem quasi per speculū sue puritatis inspiciet.
quia necesse est ut dum animus ad sublimiorē se
tendit intuitū. et maiora q̄ agit p̄spiciens concu
piscit. illa in quibus est ut inferiora semper ac vi
liora despiciat. Plura siquidem denotat sincerior
obtus. paritq; maiorem respensionis dolorem
irrephensibilis vita. et multiplicat gemitus atq;
suspiria emendatio morū et emulatio attenda uir
tutum. Nemo enim illo in quo p̄fecerit gradu po
test esse contentus. et quāto quis fuit mente pur
gator. tanto se sordidiorē videns magis humili
tatis q̄ elationis inueniet causas. Quātoq; p̄ma
cius ad sublimiora cōscenderit. tanto amplius p̄
uidet sibi supesse quo tendat Deniq; qui carnem
suā crucifixerūt cum uicijs et cōcupiscentijs et q̄
bus vere crucifixus est mūdus. cum de cordibus
suis non solum radicibus uicia uniuersa conuulse
runt. Verū etiā cogitationes ac memoriā peccato
rū conentē excludere. nichilomin; tamen quotidie
fideliter p̄fitemē. ne vna quidē hora sine macula se
posse esse peccati. **CXIX** **Q**uā p̄t venialia nō
oportet quēq; a sacra cōmunionē se subtrahē

Nec tamen ex eo debemus nos a domini
ca cōmunionē suspēdere quia nos agno
scim; peccatores. s; ad eā mag; ac mag; ē
p̄pter animi medicinā et purificationem spūs aui
de festinandū. Verū tamen ea hūilitate mentis ac
fide. ut indignos nos p̄ceptione tante gratie iudic
cantes. potius nostris remedia vulnerib; expeta
mus. Alio quī nec ann. uersaria quidē digne p̄su
menda est cōmunionē. ut quidā faciūt qui in mona
sterijs cōsistentes ita sacramentoz celestiuū digni
tatem et s̄ctificationem ac meritū metiuntur. ut
estiment ea non nisi s̄ctos et imaculatos debere
p̄sumere. et non potius ut s̄ctos mūdōsq; nos su
a p̄ticipatione p̄ficiant. Qui p̄fecto maiorem ar
rogantie p̄sūptionem quā sibi declinare videntē i
currūt. quia vel tunc cum ea p̄cipiūt dignos se e
ozum p̄ceptione diiudicant. Multo autem iustus
est ut cum hac cordis hūilitate qua credimus om
ni tempore et fatemur illa sacros̄cta misteria nū
q̄ p̄ merito nos posse cōmūgere singulis ea domi
nicis ob remediū nostraz egritudinū p̄sumamus
q̄ ut vana p̄suasione cordis elati vel post annum
dignos eozū p̄ticipatione nos esse credam;. Quā
p̄pter ut hec intelligere et fructuose tenere possi
mus misericordiam domini ut nos ad perficiēda
hec adiuuet attentē implorem;. que nequa; ita
ut hūane cetera artes p̄cedente quada; ratiōe uer
borū sed actu potius et experientia p̄te discūtur
queq; rurū nisi tam collatōnibus spiritaliū viro
rū frequenter ex ammatā fuerint et polita q̄ docu
mentis et quotidiana experientia solite ventilata.

aut aboleseunt memoria. aut ociosa obliuione dē
unt. **CXX** **C**ollatio abrahā de omnimoda so
licitudine appetenda. **Ex libro septimo.**

Ultima collatō abbatis abrahā x̄po fauē
te p̄cuditur. Ad quez impugnationem
cogitatō nū nostraz anxia confessione d
tulim; s; qua ad repetendam p̄uinciam n̄az aimi
estibus urgebamur. Hinc etenī nobis maxima de
siderioz nascebat occasio. q̄ tanta religio atq;
pietate parentes nostros p̄ditos recordabamur
ut eos nequa; impedituros nostrū p̄positū p̄su
meremus. quodq; p̄fectū magis ex illoz essem;
assiduitate capturi nulla; nos corporaliū rerum
solicitudine occupandos. illis affatim omē cū gau
dio p̄bitionem nostre necessitatis explentib;. In
super etiam spe manium gaudioz animū pasceba
mus. credentes fructū nos maximū p̄cepturos d
cōuersione multorum qui velut nostro essent ad
uiam salutis exemplo ac monitis dirigendi. Tum
p̄terea ipsorū loco; situs in quib; erat maiorib;
nostris auita possessio ipsaq; amenitas iocūda re
gionum ante oculos pingebatur. q̄ congrue soli
tudinis spaciis tenderetur. ita non solum delecta
re monachum possent secreta siluarum. sed etiam
maxima victus cūctis p̄bere cōpēdia. Que om
nia seni cum secūdum fidem cōsciētie nostre sup
pliciter panderemus. tacitus ille diu; cūctat; ac
q; ad extremum grauiter ingemiscens ita respon
dit. Nec dum nos desiderijs renūciasse mūdānis
nec mortificasse cōcupiscentias p̄stimas cogitatio
num nostrarū p̄didit infirmitas. Nā sicut desidi
am cordis uestri desiderioz uestrorū puagatō p̄
testatur. hanc p̄grinationem ac parentū absentia
q̄ mente potius suscipere debuistis. carne tātum
modo sustinetis. Ideo; uos illa ocii egritudine sē
tio laborare que in puerbijs ita notatur. In desid
rijs est omnis ociosus. Nā et nobis potuerāt hec
que cōmemorastis carnaliū cōmodo; non deesse
cōpēdia. nisi nobis illa sentētia saluatoris occur
reret. qui non reliquerit siue oderit patres et m
rē. Potuimus etiā cellulas saltem nostras sup ni
li fluminis alueum collocatas aquaz habere p̄fo
ribus. ne eam a quatuor milibus passū nostris
cogeremur deferre cūctib;. nisi nos ad tolerātiā
laboris istius idēssos beat; aplūs reddens hoc
iugiter animaret eloquio. vnusquisq; p̄piaz mer
cedem accipiet secundum suū laborem. Nec igno
ramus esse nōnulla etiā in regionibus nostris ame
na secreta in quibus pomoz copia et ortozū gra
tia necessitati corporū expedirent. nisi impingēda
nobis illam exp̄bationem uereremur. quia recepti
sti cōsolationem in uita tua. S; despectis illis oi
bus his tātum squaloribus delectamur. uniuersis
q; delicijs horrendam solitudinis istius p̄ferim;
uastitatem. Parū est enim renūciasse monachū se
mel. id est. in p̄ordio cōuersionis sue cōtempis
se p̄sentia. nisi quotidie eis renūciare p̄stiterit.
Idcirco ei qui de interioris hominis puritate soli
citudinem gerit. experenda sunt ei loca que mētē
eius nulla ad culture distensionem ubertatis sue
fecunditate sollicitent. nec de cellule fixa stariōe p̄
turbent. Non enim cogitationū suaz tempestati
bus obuiare iugi solitudine ac p̄seuerati intē
tione didicerūt. qui sub diualib; quotidiē operi
b; dsudates. tota die s; aeris sanitate nō solū cor
pore. verū etiā mēte puolitat et cogitationes suas
cum mobilitate corpēa passim i apta diffundunt

CXXI **Q**uod figendum sit et corpus in loco et mens in deo.

Nec mirum si in cellula quis residens quasi intra artissimum claustrum cogitationibus congregatis. cum foras progreditur arietatum multitudinem suffocetur. que de carceribus habitaculi cum homine propentes. continuo velut equi effrenes in diuersa prooliant. Cum vero ad cellam propriam remeant. grauiore excitat stimulos ipsa inueterate licentie consuetudo. Hi ergo qui necdum possunt vel nouerunt voluntatem suam instigationibus reluctari. cum accidia pectus in solitum uehementem impugnantem intra cellam fuerint anxii. si progrediendi sepius libertatem sibi remissa districtio legis concesserint. acriorem aduersum se pestem hoc ut putant remedio suscitabunt. sicut gelidissime aque haustu vim internarum febrium quodam restringere posse se credunt. cum utique accendi ex hoc estum illum constet potius quam sedari. Si quidem momentanea illam reuocacione multo grauior consequitur afflictio. Quamobrem ita omnis monachi intentio in unum semper est defigenda. cuiusmodi cogitationum eius ortus atque circuitus ad ipsum. in memoriam dei strenue reuocandi. uelut quis abstrahens cameram uolens in sublime concludere. subtilissimi illius centri lineam iugiter circuducat. ac secundum certissimam normam omnem rotunditatis parilitatem et structure colligat disciplinam. aliter indecora in corde suo atque indignam spiritus sancto domum continuo. quod lapsura imprudenter attollit. non gloriosi cado. beatifico habitatois hospitio. sed ruma constructionis sue lugubriter opprimendus. **CXXII**

Quedam facta perfectorum non sunt infirmis trahenda in exemplum. **Germanus**

Darentum uicinia quam nec uos nimium respiciatis cur tanto opere a nobis debeat euitari. non satis claret. **Abraham**
Nonnumquam mala ex bonis rebus sumi uidentur exempla. nam si quis eadem agere non eodem affectu atque proposito aut dissimili uirtute presumpsit. profecto exinde laqueum deceptionis ac mortis incurrit. unde alius eterne uite fructus acquiritur. Quod puer dauid giganti illi in certamine parat. haud dubie protulisset. si fortissimis saulis armis fuisset indutus. et non tam prudenti discretione congrua adolescentie sue armorum genera delegisset. Quam mensuram uirum suarum considerare conuenit unumquemque nostrum. Non enim quia bona est anachoretis. uniuersis eam congruam comprobam. Nec quia institutionem cenobiorum uel curam fratrum sanctam atque laudabilem merito profitemur idcirco ab uniuersis eam expetendam esse censemus. Proinde primus regionis vestre atque huius inter se pensanda sunt instituta. deinde vires hominum iugiter uel uirtutum uel uiciorum assiduitate collecte diuersa inuicem late trutinande. Fieri etenim potest ut quod alteri generis homini arduum atque impossibile est. hoc aliis in sita consuetudo quodammodo uertit in naturam. Itaque diligenter expedit utrum in illis torpidis ut fama est regionibus. et uelut frigoze nimie infidelitatis obstructis. hanc nuditatem sustinere possitis. Non stris enim istam proposito fortitudine naturaliter quodammodo indidit sancte conuersionis antiquitas. Quorum si consistat atque uirtuti pares uos esse certitis. uicinia patrum fratrumque uestrorum similitudine fugere non debetis. Rimamini itaque nunc archana peccatoris uestri. prudenterque coniicite. an tale etiam

uos iuxta parentes uestros distinctionem mentis iugiter retentare possitis. Cumque uos in hac animi mortificatione consimiles eidem senseritis. tunc scitote pentum fratrumque uicinia. uobis quoque similiter noxiam non futuram. ut. si. eis quibus in proximo constitutis uelut mortuos uos esse credatis. ita ut nec illos uestris fouere solacijs. nec uos illorum finatis obsequio relaxari. **CXXIII** **Q**uod perfectionem appetenti fugienda sint parentum et amicosum blandimenta.

None quid proposito nostro oberit. si illis sumministrabitur. uniuersa nos sollicitudine pandi uictus penitus absoluti lectio ni tantum et orationum operam dederimus.

Abraham Non mea contra hoc uobis sed beati anthonii sententiam proferam. Nam cum ad illum qui dam ueniens. anachoreticam disciplinam minime dice ret admirandam. maioris pronuncians esse uirtutis si ea que perfectionis sunt inter homines quispiam quam in heremo positus exerceret. beatus anthoni. ubi nam ipse consisteret procul. Cumque ille se iuxta parentes suos habitare dixisset. et eorum prohibitione ab omni cura et sollicitudine diurni operis absolutum lectioni tantum et orationi insistere. Rursus anthonius. Dic inquit fili. utrum in eorum damnis uel ad uersis casibus contristeris. pari que etiam modo super eorum prosperitate cogitaueris. Ille utriusque rei se participem esse confessus est. Cui senex Noueris te etiam inquit in futuro seculo in eorum sorte censendum cum quibus in hac uita in lucri detrimenti uel confortio uel gaudeo uel meroze concuteris. Hec conuersatio atque hic tepidissimus stas. non hoc solo quo dixi te ferunt detrimento. Licet id nunc ipse non sentias. dicens quodammodo. ferierunt me sed non do lui re. quod scilicet diebus singulis mentem tuam pro casu uarietate mutantes indefinenter ad terrena demergunt. uerum etiam quod fructu manuum tuarum et iusta proprii laboris mercede defraudant. non permittentes te horum prohibitione suffultum secundum beati apostoli regulam quotidianum tibi uictum manibus preparare. Ideo cum etiam nobis pentum proidia non desent tamen hanc cunctis opibus protulim. nuditatem et quotidiana corporis alimenta nostris malum. sudoribus preparare quam secuta parentum prohibitione fulciri. laboriosissime huic penurie illam quam predicat ociosa scripturarum meditationem. atque infructuosam lectionis instantiam postponentes. Noueris autem te etiam ex hoc non leui. quam illo quod supra diximus ferri detrimento. quia cum sis sani corporis ac robusti. stipe sustentaris aliena. que iuste solis est debilibus attributa. secundum apostolum qui ociosis penitus interdicens opem largitatis aliene. qui non operatur inquit nec manducet. His beatus anthonius aduersus quendam usus uerbis. etiam nos magisterij sui informauit exemplo ut paratum prociouissima blandimenta. et omnium qui uictui necessariam sumministrat agapem. insuper etiam omnem amene habitatois gratiam deuitem. **CXXIII**

Quod melius sit pauca merita cum securitate acquirere quam ad maiora lucra cum periculo aspirare.

Nam quod alios quoque saluare uos posse confiditis. et spe maioris lucri ad reuersionem patriam festinatis. audite etiam super hoc quaedam abbatis macharij fabulam iocundissime atque aptissime figuratam. quam et ille cuidam similibus desiderans estuanti ingesserit. Erat inquit in ciuitate quadam pitissimus confor

qui denarijs trinis vnūquēq; detondens. necessa-
ria victui quotidie cōparabat. centūq; denarios
expleta omni corporis cura marsupio suo diebus
singulis inferebat. Sed audiuit ī quadā lōge posi-
ta ciuitate singulorū solidorū singulos homines tō-
sozi prebere mercedem. Itaq; sumens artis sue p-
temus instrumenta. expensis in sūptu omnib; que
hic multo tempore collecta seruauerat. ad urbem
illam questuosissimā cum sūmo laboē puenit. Vbi
cum ea qua ingressus est die. secūdo hoc qd cō-
pēat ab vno quoq; mercedem sui operis rēpisset
ad uesperum videns se grandēz solidorū numerū
cōquisisse. ad macellum letus intendit. escas emp-
turus. Quas cum cepisset magno solidorū p-
cio compare. expensis in pexiguo victu vnūis quos
acquiserat solidis. nec vnus quidem denar. ī ite-
lic lucrum. Cū itaq; acquisitionem suam singul-
diebus vidisset insūmi apud se recogitans. reuer-
tar inquit ad ciuitatem meam. illumq; repetam te-
nuissimum questū. Questuosior fuit michi ille nū-
morū. q̄ iste solidorum imaginarius questus. ex
quo non solum nichil exupat quod recondā. sed e-
tiam uix ipsa quotidiani uictus necessitas susten-
tatur. Idcirco nobis est rectius hunc solitudinis
huius tenuissimū fructum in dirupta iugitate se-
ctari. quem nulle seculares cure nulle mūdane di-
stensiones. nulla cenodoxie ac vanitatis abrodāt
elatio. nulle diurne solitudinis necessitates imir-
nuant. Melius est enim modicū iusto q̄ affectare
illa lucra maiora. que etiam si pta fuerint questuo-
sissima cōuersione multorum nec. sicut tamē mū-
dane cōuersionis et quotidiane distensionis di-
minutionibus absumūt. Melior nāq; est pugillus
vnus cū requie. q̄ duo pugilli cū labore et psūpti-
one spūs. Quibus illusionib; atq; dispendiis om-
nes admodū infirmos necesse est implicari. qui cū
etiam d saluce sua sint dubii. ipiq; adhuc magiste-
rio atq; institutione egeant aliena. ad cōuertēdos
alios ac regendos dyabolicis illusionibus instigā-
tur. quiq; etiam si potuerint lucrī aliquid ex quo-
rundam cōuersione cōquirere. impatiencia sua at-
q; inconditis moribus quidquid acq̄uierit p-
fli gabūt. Illud quoq; eis eueniet. Qui mercedes cō-
gregat misit eas in sacculum p-
sum. Et melior ē
vir ignobilitate seruiens sibi. q̄ qui dignitatem si-
bi acquirat et indiget pane. CXXV De ra-
diabus viciorum in anima. Germanus

Satis agrue nobis his cōpatōib; dispu-
tatio tua illusionū nostrarū manifestauit
errores. quorū causas et curatiōes simi-
liter optamus agnoscere. et unde accide-
rit nobis ista deceptio. Abraham. Omnium uici-
orum vnus fons atq; p-
cipium est. secundūz qua-
litatem vero mēbri quod in anima fuerit viciatūz
diuersa vocabula passionū corruptionūq; sorti-
tur. Quod nōnūq; etiam morborū corpaliū p-
bat exemplo. Etenim cum arcē corporis. i. caput uis
noxii humoris obsiderit. cephalargie pcreat passi-
onem. Cum vero aures oculos ue p-
uaserit i oral-
gicum siue obralmicū uertitur morbum. Cū se ad
articulos quosq; et ad manū sūma trāsfuderit.
articularis atq; cirogrica dicitur valitudo. Cum
autem ad pedum ima defluerit. podogra nuncu-
patur. Totq; uocabulis vna atq; eadē noxii hu-
moris origo distinguitur. quot mēbtorum cepit
portiones. Eodemq; modo anime nostre p-
bus
vni? cuiusq; viciū melle credamus Nam si ratio

bilem eius ptem viciōrū pestis in fecerit. cenodox-
ie. elationis. inuidie. supbie. psūptionis. cōten-
ris. hereseos vicia p-
nerabit. Si irascibilem vulne-
nerauit. furorem. impacientiam. tristitiam. accidi-
am. pusillanimitatem. crudelitatem. p-
turiet. Si
cōcupiscibilem vulnerauit. castrimargiam. fornicā-
tionem. filargiā. et desideria noxia terrenaq; ge-
nerabit. Et idcirco si fontem viciū huius vultis a-
gnoscere rationabilem mentis uestre portionē no-
ueritis esse corruptam. ex qua psūptōnum vel ce-
nodoxie solent vicia pullulare. dum non solū ad
pfectionis iam puenisse fastigia. sed etia; alios do-
cere posse uos credetis. et per elationem cenodox-
ie ac peruagationum uanitate raptamini. Quas
amputare absq; difficultate poteritis. siq; diffici-
le sit vnicuiq; uestrum saluare animāz suā. mentis
uestre contritiōe discatis. et intimo cordis affectu
non modo longe uos ab illa docendi psūptōne sū-
motos. uerum etiam adhuc egere doctozis agno-
scatis auxilio. Abhibete ergo huic mēbro vel p-
anime uestre quā spēaliter diximus vulneratā. ue-
re humilitatis medelam. CXXVI Quid sit
fugienda penitus hominū frequentia. Germanus

Inter cetera illusionū errorūq; nostrorū
genera. que nos ad desidio erium patrie no-
stre flammauerant etiam hec maxima
exiit causa. q̄ interdum a fratrib; fre-
quentati iugi secro ac diuturno silentio secūdo
desiderium nostrum nequaquā possumus inherere
per quod necesse est intercedi mēsuā quotidiane
continentie quā per castigationem corporis in-
ruptā perpetuo cupimus recitare. Quid nullatē?
in nostra puincia credimus euenturū. in qua aut
nullum aut certe rarissimam p-
fessionis huius vir-
rum inuenire possibile est. Abrahā. Irrationabi-
lis atq; incōsiderate d-
strictionis. imo potius sū-
mi teporis iudiciū. nequaquā ab hominib; frequē-
tari. Qui enim in hac quā arripuit uia nimitū tar-
dis passibus graditur. equū est ad eum non dicāz
sāctorū sed nec hominū quidem ullus adueniat.
Vos autem si deum qui utiq; caritas est pleno spi-
ritu; feruore sectamini. ad quelibet loca maccessi-
bilia fugeritis. necesse est ea ab hominib; frequē-
tari. q̄ntoq; uos p-
pores deo amois diuini ardor
et fecerit. tanto ad uos maior sanctorum fratrum
cōfluet multitudo. Nō enim potest ciuitas absco-
di sup montem posita. quia diligētes me iquit do-
minus glorificabo. Verū tamen nosse debetis. hāc
esse subtilissimam mimici foueam in quā miserabi-
les et incautos quosq; p-
cipiat. ut duz maiora eis
p-
mittit necessaria. quotidiani fructus emolimē-
ta surripiat. obstrusiores scz ac vastiores solitu-
dies expeti dōbē psuades. easq; uelut miris ameni-
tatibus confitas in eorū corde pingens.

CXXVII De austeritate interdum aliqua
tenus relaxanda.

Illa quoq; remissionis atq; humanitatis
intercapedo gratissima. q̄ nōnūq; pro
aduentu fratrum interuenire consueuit.
licet molesta uobis ac fugienda uideat-
tamen q̄ sit utilis ac salubris tam corpori q̄ spūi
uestro. paucis patienter attendite. Sepe accidit
non dicam nouiciis et infirmis sed etiam expimen-
tissimis atq; p-
fectis. ne nisi mētis eorum directō
atq; censura quibusdam mollita fuerit uicissitudi-
num laxamentis. aut in teporem spiritus aut cer-
te imperniciosam corporis ualitudinem collabāt.

Et idcirco a prudentibus atq; pfectis cum inter-
 cesserit fratrum crebra etiam visitatio non solum
 toleranda patienter sed etiam grater est aple-
 ctenda. Primū qđ puocat nos auidius semp so-
 litudinis desiderare secreta nam quodāmodo cur-
 sum nostrum dū interpolare creditur infatigabile
 iugemq; cōseruat qui si nullo obice iterdū tarda-
 retur usq; ad finem cōtendere indefessa p̄tinacita-
 te non posset. Deinde cum necessitatem reficien-
 di corpusculi cum fructu humanitatis indulget
 maiora nobis cōfert lucra cuz iocūdissimo corpo-
 ris laxamento qđ illa sint que per abstinentie fati-
 gationem fuerat acquirenda. Super qua re ap̄tissi-
 mam cōpationem antiq̄ narratione vulgatā breui-
 ter vobis indicabo fertur beatissimus iohānes e-
 uāgelista cum poicem manibus molliter demulce-
 ret quendam ad se habitu uenatozio uenientē sibi
 to cōspexisse Qui miratus qđ uir tante op̄mionis
 ac fame ad tam parua et humilia se oblectamēta
 summitteret tu ne es inquit ille iohānes cui? fa-
 ma insignis atq; celeberrima me quoq; sūmo desi-
 derio tue agnitionis illexit. Cur ergo oblectamē-
 mentis tam vilibus occuparis. Cui beatus iohan-
 nes. Quid est quod manu gestas. At ille. Arcus
 ait. Et cur eum non inquit tensum semp circum-
 fers Cui respōdit Non oportet ne iugi curuamē-
 rigois fortitudo laxata mollescat atq; depercat
 et cum optuerit ut fortiora in aliq̄ feram specula-
 dirigentur rigoze per nimietatem cōtinue inten-
 tionis amisso violentior ictus non possit emitti.
 Nec nostri inquit beatus iohānes animi te offēdat
 o iuuenis tam parua hec breuiusq; laxatio qui nisi
 remissione quadam rigozem intensionis sue inter-
 dum releuet ac relaxet irremisso rigoze lentescēs
 virtuti spūs cum necessitas possit obsecū dare nō
 poterit. CXXVIII De suauī iugo christi
 et eius exasperatione. Germanus

Quoniam nobis illusionum cūctarū ī me-
 dia cōculisti et dyabolice quib? quatie-
 bamur insidie per doctrinā tuam domi-
 no donante detecte sunt hoc quoq; no-
 bis p̄camur edisseri quod ī euāgelio dicitur Iugū
 meum suauē est et onus meum leue. Quippe cum
 aplūs dicat omnes qui uolūt pie uiuere in xp̄o p̄
 secutionem patienter. Abrahā. Verissimā dñi
 esse sententiam exp̄ientie ipsius facile p̄bābimus
 documento si perfectōnis uiam legitime fuerim?
 aggressi. Quid enī gūe poterit esse qđ durū ei qđ
 uera humilitate fūdatus in omnibus que fuerint
 sibi irrogate letatur iniuriis dicens cōplaceo mi-
 chi in infirmitatibus Quo familiaris rei cruciabi-
 tur damno qui perfecta nuditate glori osus mū-
 di facultates omnesq; cōcupiscentias arbitrat̄ur
 ut stercoza qui omnia que ab aliis auferri possūt
 sua non esse cognoscit. Cui? ī op̄ie necessitate fa-
 gabitur qui cuz ap̄lo gloriatur in ieiuniis multis
 in fame et siti ī frigoze et nuditate Quis labor qđ
 ue tam arduū seniozis p̄ceptum trāquillitate p̄-
 ctōzis eius poterit perturbare qui omnibus que
 sibi fuerint imperata non solum patienter sed eti-
 am gratāter occurrit dicens et ipse. Non sicut e-
 go uolo sed sicut tu. Vt autem nobis econtrario
 iugum xp̄i nec leue nec suauē uideatur cōtumacie
 nostre est ascribendum qui diffidentia atq; incre-
 dulitate deiecti contra illius cōsiliū qui ait. Si
 uis perfectus esse uade uēde omnia tua et sequē-
 me. mepra p̄uersitate pugnāmus terrenarū scilicet

facultatum materias retentantes. Quarū cum ne-
 xibus animum nostrū dyabolus teneat illigatum
 quid supest nisi ut cum uoluerit nos spiritualib?
 gaudiis separare earūdem imminutione ac p̄ua-
 tione mestificet. secularium curaz flagris semper
 excruciet. ex nobismetipsis quo dilaceramur excul-
 pans. Ipe enim nobis tormento sunt quibus uti-
 mur uoluptates et oblectamenta huius carnis ac
 qđ delicia carnificum uice in suū retorquent̄ auto-
 rem. Nos inq; non esse manifestum est qui semi-
 tas domini rectas ac leues p̄uis ac duris desideri-
 orum cātibus exaspamus qui uiam regīā apliās
 ac p̄phetiās silicibus cōmunitā factozūq; omniū
 atq; ipsius domini uestigiis cōplanatam amentissi-
 me deserentes. deuia queq; ac dumosa sectamur
 et p̄sentium oblectationum illecebris obcecati. p̄
 obscuros impeditosq; uiciorum anfractus laceā-
 tis cruribus et disrupta n̄ uptiali ueste reptamus
 non modo acutissimis uepziū aculeis cōfringen-
 di sed etiam uirulentorum serpentū uel scorpio-
 num illic latitantium ictibus uulnerandi. Oblit?
 est inquit me populus meus frustra libantes et ī
 pingentes in uis suis in semetis seculi ut ambula-
 rent per eas itimere non trico. uic eorum secūdum
 sententiam salomōis sūt strate sp̄inis et ecclesias-
 tes hoc exp̄mens labor inquit stultoꝝ affligit eos
 Et reuera si cōpare uolueris splendētem uirgini-
 tatis flozem et suauē olentem castimonie purita-
 tem. tetrīs ac fetidis libidinū uolubilibus quietez
 securitatemq; monachoꝝ piculis et erūnis quib?
 mūdi hui? homines īp̄licanē. paupertatis nostre re-
 quem. edacibus diuitum tristitiis ac puigilibus
 curis in quib? non absq; sūmo uite periculo die-
 bus ac noctib? cōsumūtur. suauissimū iugū xp̄i
 onusq; leuissimum facillime cōp̄babis.

CXXIX De cētuplo perfectoz ī hac uita
 Roinde etiam illa retributio p̄mioꝝ qđ
 perfecte renūciantibus in hac uita cētū-
 plum domini? rep̄misse. uerissime eodez
 sensu suscipitur Multo credibili? ē. eū
 scilicet qui aliquid seculariū uel affectuū uel bo-
 norū xp̄o suadente cōtēpserit. a fratrib? atq; cō-
 sortib? p̄positi sui qui ei sp̄iali glutino colliganē
 centuplo gratiozem etiam in hac uita recipere cai-
 tatem. Hanc siquidē quā societas copule seu p̄san-
 guinitatis necessitudo cōiūgit. satis breuē esse p̄stat
 ac fragilem Monachi soli p̄petuam cōiūctōnis re-
 tinent vnitatem atq; indiscrete possident vniuer-
 sa qui omnia sua esse que fratrum. omnia fratruꝝ
 credūt esse que sua sunt. Ergo istam cētupli retri-
 butionem in magnitudine meriti et in discretōne
 tam incomparabilis caritatis noueritis exp̄ssā. Si
 autem p̄ ire turbatione iugem patientie lenitatez
 p̄ labore solitudinis securitatis quietem p̄ infru-
 ctuosa seculi hui? penaliq; tristitia salutaris est
 cie fructuz. p̄ uanitate leticie temporalis gaudiū
 sp̄ialis appenderis ubertatem. retributōnē ī hoꝝ
 affectuū cōm utatione centuplā p̄uideb. Et si uni-
 uscuiscuz uicij breui ac lubrice uoluptati p̄trariarū
 uirtutum merita cōferanē. centuplo hec esse meli-
 ora multiplicata iocūditas app̄babit Centuplam
 nanq; fratru parentū ue recipiet quācitatez. quis
 quis patris unius uel matris seu filii p̄ xp̄i noīe
 caritate cōtempta. in omniū qui xp̄o deseruūt di-
 lectionem sincerissimā transit Multiplicata etiam
 domozū atq; agrorum possessione ditabitur. quis
 quis vna domo p̄ xp̄i dilectione reiecta. innumē

monasteriorū habitacula tan p̄ppria possidebit .
 in quacūq; orbis parte uelut in sue domus iure
 succedens . Quomodo enim nō centuplū sed plus
 q̄ centuplū . r̄cipit qui . x . vel . xx . suozū ministeria
 iuita v̄l coacticia d̄relinquēs . tot īgenozū ac no
 bilium spontaneo fulcitur obsequio . Sed hoc s̄a
 cto ministerio merito ac fiducialiter p̄fruūtur . q̄
 prius in seruitutez fraternitatis seipos suaq; om
 nia voluntaria deuotione subdiderint . Quisquis
 autem hec humilitate sincera cōfortibus suis āte
 non detulerit . quomodo deferri sibi ab aliis paciē
 ter admittit . cum grauari se eozū obsequiis intel
 ligat potius q̄ foueri . CXXX De p̄secutio
 nibus adiūctis et de fine sermonis .

Nec tamen omnia non cum remissa securi
 tate . nec cū inerti oblectatione p̄cipiet .
 sed secūdum uerbum domini cū p̄secuti
 onib; id est cū p̄suris seculi huius ac sū
 mis angoribus passionum . Regnum enim celozū
 non delides . non remissi . non delicati . non teneri
 sed uiolenti diripiūt . qui non aliis sed uolūtati
 suis p̄claram inferunt uolentiam . Qui d̄reptōne
 laudabili omni se p̄sentii rerū uoluptate fraudā
 tes . p̄ huiuscemodi rapinam regnum celozū uolē
 ter inuadūt . Et idcirco saluator ut nobis āputan
 darum uolūtatum nostraz formā traderet . nō ue
 ni inquit facere uolūtatem meā sed uolūtatem ei
 us qui misit me . Quā uirtutem illi specialiter ex
 ercent . qui in cenobiis cōmorantes senioris regū
 tur imperio . qui nichil omnino arbitrio suo agūt .
 sed uolūtas eozū ex uolūtate pendet abbatis . Po
 stremo ut iam disputationis hui; sermo claudat .
 nonne obsecro in hoc centuplā gratiam euidentis
 sime qui fideliter x̄po deseruiūt cōsequūtur . duz
 p̄ nomine eius a sūmis principibus honozant̄ . ac
 licet ipsi hūanam gloriā non requirant . uenera
 biles tamen etiam in p̄secutionum āgustis iudici
 bus cūctis ac potestatib; fiunt . quozū uilitas eti
 am mediocribus forsitā despicibilis esse potuit
 ser ūl p̄ obscuritate natalium . uel p̄ cōditōne ser
 uili si in seculari cōuersatione mansissent . Pro x̄pi
 aūtē militia nobilitatis nemo status calūniā omo
 uere . nemo obscuritatez generis audebit opponē
 Quinpotē illis ipis uilissime cōditōnis opprobriis
 quibus confundi et dehonēstari solent ceteri . ipsi
 famuli gloriofius nobilitantur . Tali beatus abra
 ham sermone de illusionis nostre uel origine uel
 medela differuit . atq; oculis quodāmodo nostris
 cogitationum quas dyabolus autor ingesserat p̄
 palauit insidias . nosq; ad desiderium nostre mo
 rificationis accendit . quo etiā multos licet incom
 pro hec omnia s̄mōe digesta sint credi; iflamādos
 Continentia et capitula . xxj . libri .

Acesimus p̄m; liber cōtinet histo
 riam . lxxviii . annoz p̄ tempora . v . i
 patoz . s . ab ipio theodosij iunio
 ris usq; ad finē ipii zenonis . et inē
 hec floēs quozūdā catholicoz . s .
 petri . rauennatis . et pape leonis .

psperi quoq; et fulgentii . Habet autē capla . cxj .

De imperio theodosij iunioris quo solus
 imperauit . i .

De impio eiusdē theodosij cum ualentini
 ano . ii .

De quibusdam euentib; illius temporis . iii .

De origine et priori statu sancti germani antio
 dozensi . .iiii .

De ordiātōne eiusdē et obitu sancti amatoris . v .
De uita eiusdem sancti amatoz episcopi . vi .
De austeritate uite sancti germani . vii .
De primo transitu eiusdem in britāniam et de san
 cta genouefa uirgine . viii .
De egritudine sancti germani et eius pugna con
 tra saxones . ix .
De secunda p̄fectōne eiusdem in britāniam et di
 scipulo suscitato . x .
De rege britannie ab eodem expulso et subulco
 substituto . xi .
De sancto cassiano augustodunēsi qui respōdit ei
 de cumulo . xii .
De latrone eius diuinitus irretito . et duobus au
 reis compensatis . xiii .
De opib; pietatis ei; et asini sui suscitātōe . xiiii .
De transitu et exequiis eiusdem . xv .
De sancto lupo trecensi . xvi .
De uita sancti mamertini abbatis . xvii .
De sancto mariano monacho . xviii .
Dobuc d̄ miraculis et trāsitu eiusdem . xix .
De sanctis episcopis eucherio lugdunensi et hy
 lario arelatensi . xx .
De sancto honozato arelatensi episcopo et eius p̄
 morozis . xxi .
De uita eius mōastica et c̄p̄atu eiusdem . xxii .
De sancto patricio hibernorum episcopo . xxiii .
De baculo hiesu sibi dato et purgatoio sibi ostē
 so . xxiiii .
De patronio bononiensi et scriptis eius . xxv .
De ceteris eiusdem temporis doctozibus et scri
 ptozibus . xxvi .
De quibusdam illius temporis accidētib; . xxvii .
De obitu sancti augustini yponensi epi . xxviii .
De sancto leone papa sermologo et de scriptis
 eius . xxix .
De quibusdam incidentibus illius temporis et d̄
 merlino et eius p̄phetia . xxx .
De p̄secutione wandalozum in africa et . vii . dor
 mientibus . xxxi .
De resurrectione predictozum vii . fratrum et d̄
 stupefactione malchi . xxxii .
De qualiter eozum resurrectione diuulgata rursus
 obdormierunt . xxxiii .
De quibusdam euentibus et obitu theodosij et
 codice eiusdem . xxxiiii .
De ipio marciāni et scilio calcedonēsi . xxxv .
De p̄secutione hunozum in gallia et ex pugna
 tione eozum . xxxvi .
De sancto nichasio remēsi et eius sorore eуро
 pia . xxxvii .
De martirio utriusq; . xxxviii .
De iterū de p̄secutione hunozū in gallia et de mira
 culo trinitatis in unitate . xxxix .
De sancta uirgine ursula cum sociabus suis unō
 cim milibus . xl .
De qualiter romani nauigantes a papa ciriaco susce
 pri sunt . xli .
De qualiter idēz papa multiq; alii magnates eis ad
 iuncti sunt . xlii .
De martirio totius predictē multitudinis apud
 coloniam . xliiii .
De quibusdam earū miraculis post trāsitū . xliiii .
De p̄secutione hunozum in ytaliam et de morte
 attilie regis et sepulcro sancti seruacii . xlv .
De sancta genouefa uirgine et eius infāntia . et qua
 liter urbem p̄si; liberauit ab hunis . xlii .